

LETO XXVI. ŠT 4 (1212) TRST, GORICA
ČETRTEK, 4. FEBRUARJA 2021

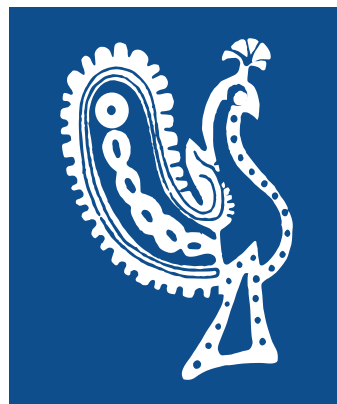
CENA 1,20€
www.noviglas.eu

TAXE PERCUE TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA, ITALY

SETTIMANALE
Poste italiane S.p.a.
Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003
(conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD ISSN 1124-6596

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV
KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

**Str. 7 / Dan spomina
Na Doberdobskem še
trije spotikavci**

**Str. 13 / Trst, Rižarna
"Naj živijo svoboda,
demokracija in mir"**

**Str. 18 / Pogovor
Rada Vižintin o bogati študijski
izkušnji na Irskem**

@ivanpersoglia

Drugačen slovenski kulturni praznik

Praznik kulture

Jurij Paljk

V našem narodnem prostoru v Italiji ni vasi in ni kulturnega društva, ki bi ob 8. februarju, ki je v domovini Sloveniji prazničen dan, ne priredila Prešernove proslave. Te so temeljnega pomena za vse nas, saj jih prirejamo ves mesec februar po vaseh, mestih, šolah. Pri nas so bile Prešernove proslave od nekdanj osrednji kulturni dogodki v začetku leta. Letos vsega tega ne bo, zaradi pandemije s koronavirusom seveda. Letos bodo drugačne Prešernove proslave, vse bodo potekale na svetovnem spletu, po radijskih in televizijskih valovih. Letos ne bomo imeli Prešernovih proslav v živo. Tako osrednja Prešernova proslava v Sloveniji kot naša osrednja proslava bosta prej posneti, predvsem pa bomo manjkali vsi mi, obiskovalci Prešernovih proslav. Pandemija nas spreminja, čeprav se sprenevedamo, da ni tako. V en glas govorimo, kako beremo in se ukvarjamo s kulturo, a dejstvo, da so med pandemijo kupili v Italiji za devetdeset odstotkov manj knjig kot sicer, je zgovorno. In je zato prav, da se ob prazniku kulture vprašamo, kdo smo, kaj nam kultura sploh pomeni. Kultura se začne pri jutranjem pozdravu bližnjega in svoj vrh dobi v imenitnih umetninah naših besednih, likovnih, gledaliških in drugih umetnikov. "Ta čas ni niti slabši niti boljši, kot so bili drugi časi ... Vsi se upiramo trpljenju, vsakdo izmed nas ima rad svoj mirni, topli kotiček na tem svetu in mu je všeč, če ga okolica razume in potrjuje. Tako tudi vidimo, da se večina današnjih pesnikov (in njihovo število nikakor ni majhno) prilagaja času in njegovemu duhu. Prav ti pesniki na površini dosegajo največje uspehe. Drugi pa umolknejo in tiho propadejo v brezračju tega pekla," je leta 1927 zapisal Herman Hesse, ko je pisal o Rilkeju. Sami poskrbimo, da ne bodo naši veliki pesniki, in mi z njimi, utonili v pozabo, se izgubili v tem brezračju!

Dr. Irena Tavčar o pandemiji covida-19 Najbolj me je pretreslo, ko so ljudje umirali sami

Naša slovenska skupnost ima v svoji sredini izredno zdravnico, dr. Ireno Tavčar, za katero je verjetno najbolj značilno, da svojo poklicno strokovnost združuje s humanim ali prijaznim pristopom do ljudi in pacientov (kar je za pacienta izredno pomembno). Že v času študijskih let je dr. Irena Tavčar z odličnostjo opravila vse, česar koli se je lotila. Ko je študirala medicino in študij v roku dokončala, je istočasno študirala tudi harmoniko, hkrati pa je dosegala v športu – v atletiki – v državnem merilu vrhunske rezultate. Bila je med najboljšimi metalci krogla v italijanski reprezentanci. Tudi na področju medicine lahko dr. Irena Tavčar uvrstimo med nadpovprečne zdravnice.

/ str. 3
P. in

Pandemija, gospodarstvo in demokracija Je res splet rešitev za vse?

Koronski omejitveni ukrepi so lani spomladi evropskemu in svetovnemu gospodarstvu zadali še en hud udarec. Da bi uravnale krivuljo okužb, so državne vlade odredile začasno zaprtje vseh trgovin, ki ne prodajajo za življenje nujnih dobrin. To je veliko ljudi prizadelo in svetovno gospodarstvo potisnilo v najhujšo recesijo po drugi svetovni vojni. V naprednih državah so narasli javni primanjkljaj, javni dolg in brezposelnost, razvoj svetovne trgovine je zastal. V akutni fazi izrednih razmer smo se morali zapreti v svoje domove in številna podjetja ter trgovine so za vedno zaprli svoja vrata. Zaradi pandemije je naše življenje na mnogih področjih spremenila digitalna revolucija: šolanje, zabava, športne dejavnosti, nakupovanje, vse se je premaknilo na splet. Najbolj pa so se spremenile naše potrošniške navade – koronavirus je pospešil že obstoječi proces, ki bi brez krize trajal veliko dlje. Nenadna in drastična rast spletnega trgovanja dokazuje, da je to danes sektor, ki doživlja večji razvoj od celotnega svetovnega gospodarstva.

/ str. 19
Katja Ferletič

Dirigentka

Nadja Kovic,
dolgoletna članica
odbora ZCPZ Gorica
in dejavna kulturna
delavka, več kot 30 let
orgla na koru in
vodi zборе
po naših vaseh

3 O zdravem življenju

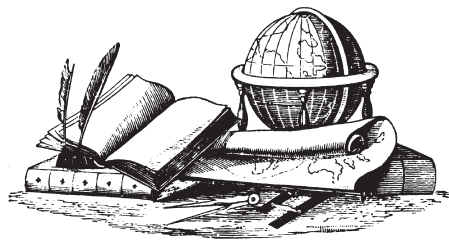
Suzana Komel in
Boris Nardin sta se
odločila za zdravo
življenje. Več kot
dvajset let se poklicno
ukvarjata s športom
in ustvarjata svoj
prehrambeni program

8 Družina Terčon

Družinsko podjetje
železnina Terčon je v
Nabrežini že od leta
1904. O trgovini, delu
in izdelkih smo se
pogovorili z gospo
Jožico, sinom Nikom
in vnukom Ambrožem

14

TRGOVSKI DOM SSO, SKGZ, Kinoateljje

Prešernova proslava letos po spletu

Vtorek, 2. februarja, sta Slovenska kulturno-gospodarska zveza in Svet slovenskih organizacij v sodelovanju s Kinoateljjem priredila tiskovno konferenco v novih prostorih Narodne in študijske knjižnice v Trgovskem domu v Gorici. Nosilec letošnje slovesnosti, ki bo 8. februarja zaradi zdravstvene krize potekala le v virtualni obliki, je Kinoateljje. Letošnja prireditelja z naslovom Odtisi svetlobe – "Tam notri je

kulturnega dogajanja in življenja. Sledila sta pozdrava predsednice SKGZ Ksenije Dobrila in predsednika SSO Walterja Bandlja. Ksenija Dobrila je poudarila, da je ta tiskovna konferenca v novih prostorih knjižnice najboljši uvod v praznovanje slovenskega praznika. Walter Bandelj pa je naglasil, da je ta le eden izmed pomembnih projektov, ki ga krovni organizaciji izvajata s skupnimi močmi za

jih doživljamo. Nudila se je priložnost spregovoriti o pomembnosti avdiovizualne dediščine, jezika gibljivih podob, ki je pravo bogastvo naše skupnosti. Delo je pravi manifest razmišljanja, kako bi bilo treba poskrbeti za to vrsto dediščine in jo primerno ovrednotiti. Mladi režiser Leo Černic je predvsem hvaležen za zaupanje, ki sta ga krovni organizaciji izkazali mladi generaciji; le-ta je namreč protagonist tega

vse naše življenje ..." je posvečena avdiovizualni dediščini Slovencev v Italiji. Kratek uvodni pozdrav je izrekla direktorica NŠK Luisa Gergolet, ki je povedala, da čeprav ni bilo še uradnega odprtja novih prostorov, so si vseeno želeli gostiti ta prvi dogodek. Zdelo se jim je namreč primerno, da se ob tako pomembni priložnosti tudi knjižnica pokaže kot žarišče goriškega

dobrobit slovenske narodne skupnosti. Oba pa sta poudarila, da letošnjo proslavo zaznamujejo mladi; prav njim je treba zaupati, saj so, kot vedno pravimo, naša prihodnost. Predstavnica Kinoateljjeja Mateja Zorn in mladi režiser Leo Černic sta na kratko predstavila letošnjo proslavo. Zornova je povedala, da je bila letošnja proslava pravi izziv, tudi glede na posebne čase, ki

projekta. Povedal je, da je cilj letošnje proslave tudi ozavestiti našo skupnost, da imamo pomembno filmsko kulturno središče, o katerem se premalo govori. Obrazložil je potek posnetka, v katerem bo protagonist kozmonavt, pravi državljani sveta, ki pristane v naši mali realnosti, jo raziskuje in izve, kako je bogata in zanimiva. V ospredju bo prav ta zanimivi kontrast med malim in velikim. Letošnja proslava, ki bo po duhu napredna in prodorna, kot sta poudarila Ksenija Dobrila in Walter Bandelj (ter dodala, da si taka želita biti tudi SKGZ in SSO), bo potekala v ponedeljek, 8. februarja, ob 19. uri v živo na Youtube kanalu Kinoateljjeja, v nedeljo, 14. februarja, ob 21. uri in četrtek, 18. februarja, ob 20.55 pa na Slovenskem programu Deželnega sedeža RAI.

MČ

Dopis tržaškemu podžupanu in odborniku
za civilno zaščito Polidoriju

Table o zbirnih mestih v primeru izrednih razmer naj imajo tudi slovenske napise!

Podpisana občinska svetnica Valentina Repini (DS) in Igor Svab (SSK) sva pisala podžupanu in odborniku za civilno zaščito Paolu Polidoriju v zvezi s tablama o varnih zbirnih mestih v izrednih okoliščinah, ki jih je Občina Trst, v izvajanju občinskega načrta zaščite in reševanja v primeru izrednih razmer, postavila po mestu in na Kras. V dopisu sva podžupana opozorila, da table niso opremljene z dvojezičnimi napisi, zato ga pozivava, naj se izvajajo zakonska določila in naj se table opremijo s slovenski napisi, tako kot je predvideno po 8. členu zaščitnega zakona št. 38/2001.

Prejeli smo

Čestitke Dušana Šiška, predsednika Komisije Državnega zbora RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Dne 2. februarja 2021 smo prejeli čestitke Dušana Šiška, predsednika Komisije Državnega zbora RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu.

*"Spoštovani!
V imenu Komisije Državnega zbora Republike Slovenije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu vam iskreno čestitam ob praznovanju 25. obletnice*

ustanovitve časopisa Novi glas. Zavedamo se neprecenljive vloge, ki jo imate pri povezovanju slovenske skupnosti na obeh straneh meje ter pri ohranjanju in širitvi slovenske besede ter krepitvi narodne identitete med Slovenci v Italiji. Želimo vam še veliko uspehov pri nadaljnjem delu. Dušan Šiško predsednik"

Senatorka Tatjana Rojc v skupini Evropeistov

"Politika naj bo odgovorna!"

Viskanju rešitev na vladno krizo, do katere je prišlo po odstopu italijanskega premiera Giuseppeja Conteja dne 26. januarja, je dan kasneje nastala nova skupina senatorjev, Evropeisti, katere glavna dva programska temelja sta proevropska usmerjenost in podpora dosedanjemu premieru, ki skuša postaviti na noge svojo tretjo vladno ekipo, da bi državi ponudil "jasno perspektivo in vlado z večjo in varnejšo večino". V omenjeno parlamentarno skupino je stopila tudi slovenska senatorka iz

vrst Demokratske stranke Tatjana Rojc. Novico so prejšnji teden komentirali vsi glavni italijanski mediji. V pogovoru za dnevnik Corriere della Sera je senatorka med drugim povedala, da je do odločitve za začasni prestop v drugo skupino prišlo v domeni z vrhom DS. Potrdila je podporo Conteju in dejala, da bi bilo absurdno iti na volišča sredi pandemije. Kot književnica, ki se je vpisala v DS, ker meni, da je politika pomembna zadeva, se je za ta korak odločila tudi zato, da ne bi prišla na oblast desnica. Ob misli na očeta, ki se je po

vojni peš vrnil iz Dachaua, in na Borisa Pahorja, čigar biografijo je napisala in s katerim že vrsto let sodeluje, je ob dnevu spomina prepričano zatrdila, da mora biti politika v tem trenutku odgovorna.

Povejmo na glas

Kultura bo vedno naša moč

Janez Povše

Letos nam ne bo mogoče praznovati dneva kulture tako, kot bi si želeli, kar pa ne pomeni, da se kulture ne bomo spomnili z vso živostjo in prepričanjem. Dobro vemo, kako dragocena luč je kultura, ki nas je kot narod utemeljevala skozi vso našo pogostoma zelo neprijazno zgodovino. Gre namreč za luč, ki se lahko postavi ob bok tisti najčudovitejši zamisli, ki človeku in vsem ljudem predlaga, naj storijo vse za prijetno sožitje med vsemi, prijetno sožitje, ta najzlahnejši cilj človekovega stremjenja po sreči. Kultura, če bi jo poskušali opredeliti, je tisto ravnanje posameznikov in tudi narodov, ki svoje misli in delovanje usmerjajo tako, da ne prizadevajo drugih, ne prizadevajo in ne delajo slabo drugim osebam in enako narodi ne drugim narodom. Je tista uglajenost duše in srca, ki stremi k harmoniji z vsemi in izpostavlja tisto najboljšo v nas, ki se mu pravi upoštevanje različnih in drugačnih, ki se mu pravi želja po srečni skupnosti z vsemi. Resnična kultura druge in drugačne razume, jih nagovarja z naklonjenim pristopom in veseljem, da lahko svoje prijateljstvo ponudi vsem okrog sebe in še mnogo širše. Resnična kultura je pravzaprav sporočilo, kako nam je vsem dano, da blagor iskrenega prijateljstva udejanimo dobesedno in se odmaknemo od vsega, kar hoče tovrsten nagib onemogočiti oziroma ga noče osvojiti in sprejeti. Toliko bolj je kultura dragocena, ker razmere v svetu in med ljudmi še niso

takšne, da bi mogli biti z njimi zadovoljni. Vse preveč je napetosti in nerazumevanja, vse preveč tistega, kar medčloveške odnose obremenjuje, in to na povsem osebni ravni kot tudi na ravni odnosov med narodi, civilizacijami, religijami. Kljub vsem iskrenim prizadevanjem je še vedno preveč želje po nadvladovanju, preveč tekmovalnosti, ki hoče zasenčiti druge in jih odriniti v stran, preveč želje po ukazovanju in vodenju, kjer naj bi bili eni pomembnejši, drugi pa le v njihovi službi. Preveč je socialnih krivic in brezbrižnosti do t. i. majhnih in ubogih, skratka preveč vsega tistega, kar mnogim spreminja življenje v neprijetno in celo kruto resnico. Kultura pa ob teh navedenih resničnostih ni hladna, jim ne kaže hrbta, ampak izžareva iz sebe lepoto, željo po mirni in sočutni duši vsakega posameznika, vsakogar od nas tukaj in kjer koli, da bi se človekov mir in sočutje vse bolj širila navzven, najprej do vsakega bližnjega in potem vse dlje preko hribov in dolin ter morij in celin. Resnična kultura je še kako podobna ljubečemu in vztrajnemu verskemu priporočilu, naj vendar soustvarjamo srečno skupnost bratov in sester, ker bomo le na ta način srečni mi in vsi drugi, to je edina pot, ki premaga vsakršen mrak in tesnobo. In prostor naše narodnostne skupnosti je zagotovo kulturno izjemno bogat, in to si upravičeno lahko štejemo v čast. Da ne bi te poti nikoli zapustili, da bi na njej še naprej zavzeto gradili sebe in vse lepšo povezanost z vsemi, s katerimi delimo skupno življenje.

S 1. STRANI Dr. Irena Tavčar o pandemiji covida-19

Najbolj me je pretreslo, ko so ljudje umirali sami

Med njenimi pacienti so tudi nekatere znane osebnosti, ki ne morejo prehvaliti njene strokovnosti in njene humanosti. O tem govori tudi dejstvo, da se stalno izpopolnjuje in ima dve specializaciji: specializacijo v športni medicini in kardiologiji. Za diplomsko nalogo je opravila raziskavo o prehrani, za ta argument se je še dalje zanimala in je o njem večkrat predavala. V dramatičnem času epidemije covida-19 je sprejela izziv in se ponudila za delo na oddelku, kjer sprejemajo bolnike, ki so obboleli za koronavirusom. Glede na to, da je bilo ne samo v italijanskem in slovenskem, pač pa tudi v svetovnem merilu res veliko število žrtev prav med zdravstvenim osebjem, je bilo njeno dejanje res pogumno in plemenito.

Dr. Tavčar, kaj bi lahko povedali o svojih izkušnjah, odkar delate na oddelku za zdravljenje bolnikov s covidom-19? Kako je do vaše odločitve prišlo?

Marca lani je bila ob izbruhu pandemije potreba po pomoči. Nekateri (med temi sem bila tudi jaz) smo se prijavili za delo z bolniki, obolelinimi za covidom-19. Bili smo na razpolago na oddelku s temi bolniki, ker je bila tam velika potreba. Vzroki, da sem se za to odločila, so prav v tem, da smo izvedeli, v kakšni stiski so bili takrat kolegi zdravniki v Lombardiji in Venetu, kjer so imeli ogromno dela in sploh niso imeli počitka. Čeprav takrat tu še nismo imeli neposrednega stika z boleznijo, smo čutili, da je prav, da tudi mi pomagamo, če bi se tudi v Trstu poslabšale razmere. Prijavila sem se pri svojem primariju in rekla, da če potrebujejo pomoč, sem na razpolago. V enem tednu je potem vse skupaj počilo tudi pri nas; tiste, ki smo se prijavili, so vprašali, ali smo še vedno na razpolago, ali smo s tem mislili resno, ali samo "na papirju". In tako se je začelo.

Vi imate torej v tem zadnjem obdobju neposreden stik z bolniki, ki so obboleli za covidom-19 in delate z njimi.

Že marca sem začela delati na oddelku v bolnišnici Maggiore, na geriatriji, ki je takrat postala "oddelek covid", saj je veliko bolnikov zbolelo za koronavirusom prav na tem oddelku. Imela sem nočne izmene. Tako sem imela že takrat neposreden stik z bolniki, ki so imeli

covid-19 in so umirali. Takrat so se z boleznijo ukvarjali bolj na internističnih oddelkih. Aprila pa smo v Trstu začeli sodelovati tudi s pneumologi – na

ambientu. Tudi čiščenje je zelo pogosto. Kdor je bil na oddelku, ima bris vsak teden ali tudi vsake 3 dni – smo stalno na opazovanju. Tam sem torej najbolj

subintenzivni pneumološki terapiji na Katinari. Bolniki, ki imajo covid, namreč potrebujejo ventilacijo, pacientu vtaknemo kanulo v sapnik, da pride zrak v pljuča skoraj direktno. Nudimo jim pomoč z maskami ali, kot ste videli po televiziji, z nekakšnimi "lonci", ki jim jih dajemo na glavo, da lahko dihaajo pod pritiskom; pacienti so pri tem zbujeni in ne spiyo. (medtem ko morajo na intenzivni ali pri anesteziji spati, če jim vtaknemo cevko v sapnik). Aprila smo torej delali v ekipi zdravnikov: pneumologi ob pomoči dveh kardiologov. Pogoji še niso bili idealni – pacienti pa so kar prihajali ... Ko se je val obolenj ponovil oktobra, pa je bilo vse lepše urejeno. Od januarja vse deluje že dosti bolj organizirano.

Hvala Bogu se niste okužili. Kako vam je to uspelo?

Če delaš prav na oddelku z bolniki s covidom, si tam pravzaprav zelo zaščiten. Imaš obleke iz plastične mase, si popolnoma pokrit, imaš tri pare rokavic, imaš masko, očala, ščit pred obrazom, tudi čevlji so pokriti. Torej si popolnoma pokrit! Poleg tega stalno menjuješ rokavice. Tudi prezračitev je drugačna: stalno prezračujejo, pritisk v sobah je pozitiven, tako da se virus ne prenaša po

gotova. Nevarno pa je zunaj. Kot kardiolog si gotovo bolj izpostavljen, ker ne veš, koga pregleduješ. Torej je pomembno, da pazim predvsem izven tega oddelka, ko npr. delam kot kardiolog ali če npr. grem na prvo pomoč. Vedno si je treba umivati roke, si zaščititi obraz z masko in se ničesar ne dotakniti. To je zelo važno, to niso le besede. Zunaj se je treba zaščititi prav tako.

Zakaj pa je bil tako visok odstotek obolelih in žrtev prav med sanitarnim osebjem?

Na začetku je to bilo zato, ker ljudje niso še poznali virusa. Domači zdravniki so se npr. podajali na domove pacientov; to je bilo gotovo zelo nevarno. Covid so najprej podcenjevali in obravnavali kot navadno gripo, za katero je nizka možnost, da se poslabša in da zaradi tega umreš. (Pri nekaterih se sicer res pojavi v obliki navadne gripe ali še manj. Pri drugih pa se razplamti vnetje, ki se ga ne da kontrolirati in zaradi katerega ljudje umirajo). Seveda so bili zdravniki in bolničarji najbolj izpostavljeni, ker so imeli največ stika z bolnimi. Takrat niso bili dovolj osveščeni glede zaščite.

Je to travmatična izkušnja?

Da, to je bila travmatična izkušnja. Najbolj me je

pretresla prav izolacija, v katero so pacienti prisiljeni. To je bilo najtežje sprejeti. Najbolj me je prizadelo, ko sem morala gledati, da so ljudje umirali sami. Kolikor smo mogli, smo pomagali. Velikokrat pa zdravstveno osebje ni bilo nujno zraven; če ni bilo njih, so umirali sami. Seveda jih skušamo spremljati, biti zraven pri zadnjem izdihljaju. Težko je, ko ugotovimo, da pacientu ni pomoči in ne moremo vztrajati s terapijami, ki ne pomagajo več in so za pacienta prehude. Morda se tudi drugače dogaja, da človek umre sam v bolnišnici. Toda to, da je bila to nujnost, da sorodniki niso smeli biti tam – to me je

delo. Potolažita me misel in zavest, da sem skušala vsem pomagati. Ko vem, da sem bila mnogim vsekakor v pomoč. Zavest, da sem tistim, ki sem jim pomagala, rešila življenje. Vidiš, da so ti ljudje res hvaležni. Ali ljudje, ki se te, tudi ko prideš na oddelek ves pokrit, razveselijo, te sprejmejo s hvaležnostjo! Tolaži me to, da imam odnos z ljudmi in da so mi hvaležni. To pomaga: zavest, da sem komu pomagala!

Mislite, da smo ljudje imeli dovolj zaupanja v znanost in se držali navodil? Ali nismo grešili zaradi napuha, češ da vemo več kot zdravniška stroka, in smo celo širili dvom o njej? Bi lahko bila

najbolj prizadelo. Vsak si odhajanje predstavlja ob bližini in prisotnosti svojih dragih – ti te spremljajo in so ob tebi. Imaš možnost poklicati duhovnika, da ti podeli sveto olje. Pri bolnikih s covidom pa to ni mogoče. Tudi če si umirajoči želi duhovnika, ne smemo klicati nikogar. Presunilo me je tudi dejstvo, da tako dolgo niso smeli videti svojih sorodnikov. Včasih smo jim omogočili, da so se povezali po ekranu in tabletih. Najbolj me je pretreslo, ko je sorodnik prosil, da bi svojega dragega videl po smrti vsaj na ekranu. To je bila tolažba, ki mu je nismo mogli odreči.

Kje najdete misel, ki se je sredi umiranja zaradi virusne pandemije lahko oklenete in vas notranje potolaži?

Navsezadnje je to moje

slika manj dramatična, ko bi ji bili zaupali in se držali navodil?

Nikakor ne razumem tistih, ki pravijo, da covid ne obstaja, da vse to ni res. Žal še vedno nekateri ljudje to trdijo. Kaj hočemo? Ljudje so svobodni in lahko mislijo, kar hočejo. Gotovo pa je tako gledanje imelo posledice, saj so zaradi neodgovornega obnašanja nekaterih drugi zboleli. Pozitivni na covid lahko namreč nevede raznašajo virus. S tem so prispevali, da je bilo število obolelih višje, kot bi bilo sicer. Teh ljudi se ne da prepričati, dokler osebno ne doživijo stika s covidom, dokler ga ne dobijo oni sami ali njihovi bližnji. Pa še v tem primeru skušajo nekateri negirati, češ da je bila le navadna gripa. Toda covid obstaja in je nevaren, čeprav se zelo

različno obnaša in ga ne poznamo še popolnoma. Je zelo nalezljiv, po drugi strani se zelo različno razvije in kaže različne simptome: pri nekaterih osebah ne kaže nobenega znaka bolezni, pri drugih pa se razvije v zelo hudo bolezen. Moramo reči, da je tudi na ravni odločitev nekaterih držav na začetku bilo storjenih nekaj hudih napak – razni državni voditelji niso ukrepali pravočasno, da bi zajezili pandemijo. Na Švedskem so npr. trdili, da bomo vsi postali imuni, a so si nato premislili, saj so imeli zelo visok odstotek bolnikov in mrtvih.

Kaj bi svetovali navadnim laikom: ali se lahko zanesemo na znanost, na stroko in odkritja? Konkretno, ali lahko zaupamo cepivu (ki so ga izumili z neverjetno hitrostjo)?

Bili so res izredni. Zelo so se potrudili, da so v tako kratkem času izumili cepivo. Predvsem pa se je prvič zgodilo, da so stvari hitro stekle tudi birokratsko. Večkrat se je namreč v preteklosti že zgodilo, da zdravlila zaradi birokratskih ovir niso mogla priti do ljudi. Cepivo je varno: od vseh milijonov že cepljenih ljudi je le 11 ljudi zbolelo – (dobili so alergično reakcijo). Niti eden od teh pa ni umrl! To so objektivni podatki. Če hočemo biti popolnoma iskreni, moramo še povedati, da imajo sicer nekateri med tistimi, ki se drugič cepijo, vročino. Toda to ni nič hudega, saj se od vročine takoj ozdravi – to nikakor ni primerljivo s covidom. Mislim, da se moramo vsi nujno cepiti. To je za zdaj edina rešitev, ki jo poznamo, dokler morda ne dobimo zdravil, ki bi bila dovolj učinkovita proti koronavirusu. Zdaj si sicer pomagamo s kortizonom, z antibiotiki (da ne pride do infekcij). Toda bolniki morajo ostati v bolnišnici vsaj mesec dni, da si opomorejo.

Papež Frančišek je rekel, da je cepljenje moralna dolžnost vsakega posameznika.

Seveda, če gledamo s tega vidika, je to naša moralna dolžnost. Mislim, da je prav, da ne mislimo samo nase, ampak tudi na druge, na družbo. Seveda, morali bi se cepiti vsi – po vsem svetu. V revne države so te dni poslali le 25 doz cepiva! Treba bo tudi to urediti. Ne moremo biti taki egoisti, treba bo poskrbeti, da dobijo cepivo prav vsi, po vsem svetu!

Pomembno srečanje na nekdanji Skalnici

Za večjo prepoznavnost kulturno-zgodovinske dediščine Svete Gore

Sveta Gora, poznano Sromarsko središče in priljubljena točka številnih izletnikov, premore velik turistični potencial. Z

Maša Klavora ter vodja ekipe Evropske prestolnice kulture 2025 mag. Neda Rusjan Bric. Novogoriška mestna občina že vrsto let posebno pozornost

vojno skrbi Bogdan Potokar s številnimi posamezniki, ki so priskočili na pomoč pri urejanju muzeja na prostem. Zdaj mestna občina v okviru

prve svetovne vojne dodatno ovrednotili tudi na Sveti Gori. Vsi udeleženci srečanja podpirajo nadgradnjo obstoječih poti, ureditev in

Od leve proti desni: Neda Rusjan Bric, Bogdan Knavs, Simon Rosič, Maša Klavora

ustreznim pristopom in ovrednotenjem kulturno-zgodovinske dediščine Svete Gore bi ga lahko še nadgradili. O tem so se na nedavnem srečanju na Sveti Gori pogovarjali pater Bogdan Knavs, podžupan novogoriške mestne občine Simon Rosič, direktorica Fundacije Poti miru in podžupanja Občine Tolmin

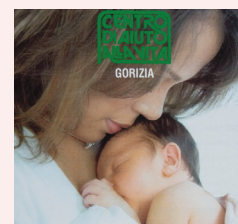
namenja predstavitvi dediščine 1. svetovne vojne. Pri tem ji je v veliko pomoč društvo Soška fronta, ki je pomagalo pri obnovi posameznih spomenikov in obeležij iz prve svetovne vojne ter pri vzpostavitvi muzeja na prostem na Škabrijelu. Na Sabotinu pa za ohranjanje spomina na prvo svetovno

projekta Poti miru na Sabotinu gradi moderen, interaktiven center za obiskovalce, ki bo na inovativen in privlačen način predstavil dediščino prve svetovne vojne in soške fronte. V centru bo predstavljena tudi bogata flora in fauna zaščenega območja Sabotin. Na pobudo patra Bogdana Knavs bi lahko dediščino

boljšo dostopnost do kavern in vključitev posameznih odsekov v Pot miru. Prav tako soglašajo s predlogom ekipe EPK, da bi z novimi mladinskimi, kulturnimi, turističnimi in športnimi vsebinami obogatili prostor in povezali narode, ki so bili nekoč spirti. Direktorica Fundacije

Poti miru Maša Klavora je povedala, da fundacija skupaj s partnerji iz Celovca, Berlina in Jeruzalema pripravlja poseben projekt za prijavo na program Erasmus +. Namen projekta je, da bi mlade iz sodelujočih držav pripeljali v kraje, ki imajo izkušnje z mejami v 20. stoletju. Podžupan Simon Rosič

je zadovoljen s pogovori: "Veseli me, da združujemo moči vsi, ki zasledujemo skupen cilj, ki pooseblja vrednotenje potencialov Svete Gore. Odpiramo nova poglavja na tej priljubljeni točki s prepletanjem kulturnih, zgodovinskih, turističnih in športnih vsebin za vse generacije."

Gorica / Center za življenje

Covid bo letos spremenil običajni potek državnega dneva za življenje, ki bo v Italiji potekal 7. februarja, ne more pa spremeniti njegovega sporočila in vrednosti. Goriški Center za pomoč življenju (CAV), ki s podporo goriških župnij na ta dan ponavadi nabira sredstva za projekte, s katerimi nudi pomoč mamicam, sporoča, da so pobudo prenesli na materinski dan meseca maja v upanju, da bodo razmere tedaj ugodnejše. Krajevni Center za pomoč življenju, eden od več kot 400 centrov na polotoku, je v Gorici prisoten več kot 30 let, sedež ima v inštitutu Contavalle v ul. Garzarolli 131. Tam nudijo pleničke do prvega leta starosti, mleko v prahu 0-6, pa tudi oblečke, vozičke, posteljice itd. Vsako leto spremljajo okrog 20 mamic, v glavnem mlade priseljenke. Zaradi gospodarske krize, ki jo je povzročila pandemija, prosijo vse več pomoči tudi Goričanke. Mnoge so namreč v dopolnilni blagajni oz. brez prihodkov. Prostovoljci goriškega središča so na razpolago ljudem ob ponedeljkih med 10.30 in 12. uro ter ob petkih popoldne po predhodni najavi. Na voljo je tudi telefonska številka 324 8111561 (za sms ali whatsapp). Goriški CAV je z združenjem La Ginestra, goriško škofijo in škofijsko Karitas soudeležen tudi pri otroškem emporiju, kjer mamice lahko najdejo otroške obleke, igračke in drug material. Kdor želi, lahko daruje na IBAN: IT13N0548402200CC0031003369 ali poštni tekoči račun 10875342.

Misel na 5. nedeljo med letom

Za dobro duhovno življenje

S pomočjo cerkvenih sočetov in učiteljev se lahko malo drugače ozremo na evangelijski odlomek o Jezusovem ozdravljenju Simonove tašče. Ker je stvar takoj po poklicu apostolov, to zelo jasno kaže na naše krščansko življenje, ki seveda ni lagodno, ampak gre za duhovni boj. Taščina vročica kaže na strasti, ki gorijo v vsakem človeku in proti katerim se moramo boriti, da bi, kakor nam pravi sv. Beda, ne dovolili hudobneževemu strupu, da bi se širil naprej po nas. Iz tega sicer lahko izpeljemo, da je to lahko še kako nevarno tudi za bližnje v skupnosti in še naprej. Skušnjave namreč vselej prihajajo in se nam ponujajo, kar je prva stopnja prodiranja greha, ki je ta omenjeni strup, v nas. Druga stopnja je naš pogovor s temi skušnjavami oz. fantazije, ki se jim vdajamo, kako bi bilo, če bi. Zelo hitro tako preidemo na tretjo stopnjo, ki je sam boj, ta duhovni boj, kjer pa že nastopi to vprašanje molitve, še zlasti prošnje, ki tako ali tako večinoma predstavlja našo molitev, kakor nas uči sv. Tomaž Akvinski. Cerkveni očetje zato pravijo, da Gospod vselej rad usliši prošnje svojih vernih, kadar prosimo, da bi se mogli

upreti slabim strastem. To pomeni, da moramo prositi najprej za bistvene reči, da bi potem lahko prosili tudi za drugo, kar ni tako prvotno pomembno. Strasti nas, kakor sveti očetje učijo, hromijo, da ne moremo delati tistega, kar naj bi

sicer delali oz. delamo svoje dolžnosti slabo – Simonova tašča bi morala Jezusu in ostalim gostom postreči, če gledamo evangelij, ampak ni bila sposobna. Zato je tako pomembno, da imamo dobro molitveno življenje in da molimo tako, kakor je to

počel Jezus, da torej molimo ob začetku dneva, ko govorimo o osebni molitvi. Duhovni učitelji nam pravijo, da je dobro biti malo lačni, kadar molimo, zato je vselej najbolje osebno moliti, preden zajtrkujemo. Vsak kristjan naj bi osebno molil vsaj petnajst minut na dan, posvečeni seveda ustrezno več. Ker pa ni dovolj samo molitev, ampak potrebuje človek še Božjega dotika, lahko ozdravljenja povežemo z zakramentalnim življenjem, saj potrebujemo obnavljati svojo bogopodobnost in potrebujemo v sebi Božjo milost. Pogosto druženje z Božjim zdravnikom pri spovedi in pri sveti maši je tisto pravo orodje za naše celostno zdravje. Naj še opozorim, da najbistvenejši del svete maše ni sveto obhajilo, ampak to, kar je izrednega pomena tudi sv. Marku – "biti z njim", namreč z Gospodom Jezusom. Najbolj pod njegovim križem. Pogosto obhajilo je sicer nekaj pohvalnega in dobrega, a le, če ga prejemamo vredno. Zato ni pogostega obhajila brez pogoste spovedi, ki mora seveda biti kvalitetna. Vidimo, kako lepo je skrito v kratkem evangelijskem odlomku pravilo našega duhovnega življenja.

Andrej Vončina

Božji hrami so v času pandemije odprti ves dan

Kdaj ste zadnjič obiskali našo cerkev?

Verjetno že dolgo ne, gotovo ne po 4. maju 2020. Pravite namreč, da je nevarno vstopiti v cerkev, ker se lahko skriva v množici prisotnih tudi bolnik z nalezljivo boleznijo, ki more okužiti vse ali vsaj izraziti del prisotnih. Če tako mislite, potem še niste imeli izkušnje "novega reda" v naši cerkvi. Ne veste, da je cerkev odprta vsak dan, od rane zore do poznega večera, in lahko vstopite vanjo, tudi ko vam delajo družbo samo prazne klopi ali stoli. Kadar pa se zbiramo v njih, da bi skupaj obhajali slovesnosti (naj bo navadna nedeljska sv. maša, pogrebno slovo, krstno uvajanje ...) se držimo pravil, ki sta nam jih določila Škofovska konferenca in italijanska vlada že 4. maja lani. Ob vstopu vas sprejmejo sodelavci, ki jih jaz imenujem kar COVID-sodelavci. Z moderno napravo vam bodo izmerili telesno temperaturo, ki je navadno eden najbolj vidnih znakov prisotnosti okužbe v telesu. S tem dejanjem bodo uresničili prvi napotek izmed teh, ki so lepo in jasno napisani na velikem plakatu ob vhodu v cerkev. "Kdor ima povišano telesno temperaturo, naj ne vstopi v cerkev." Sodelavec/ka vas bo povabil, da si razkužite roke. Razkužilo ni nadomestilo blagoslovljene vode v kropilniku, ki je prazen in suh že od lanske pepelnice

srede. Je le ena izmed oblik ohranjanja lastnega in sosedovega zdravja, saj razkužilo ne velja samo za naše roke, pač pa tudi za vsak predmet, ki se ga bomo dotikali sami in drugi za nami. Predno boste usmerili svoj korak prosti prostoru, ki vam je namenjen, vas bo sodelavec/ka pozdravil z nasmehom. Žal nasmeha ne boste videli, ker je skrit za masko. Masko je redni del naše opreme v cerkvi; in če je nimate na sebi ali pri sebi, vas bo sodelavec/ka opozoril na to. Celo ponudil vam jo bo, če je nimate s seboj. Telesna temperatura, razkuževanje rok, maska: vse je bilo opravljeno za varnejši vstop v cerkveno ladjo. Ste imeli navado sedeti v tisti klopi? Na tisti stolici? V tistem kotu? Ob tistem stebri? No, tudi to navado boste morali spremeniti, če je že niste. Prvič, ko boste vstopili v cerkev, pa tudi prve čase, ko boste vstopali vanjo, vas bo sodelavec/ka pospremil do vašega mesta. Kje bo to? Tam, kjer je določeno, tam, kjer je prostor: za vernikom, pred njim ali ob zadnjem verniku, ki je vstopil v cerkev. Bo to prva klop? Bo zadnja? Danes še ne vem: bo pač tista, ki je prva prosta. Boste lahko pozdravili soseda v cerkvi? Ali poklepetali z njim? Najbrž ne. Razdalja med vama je prevelika – vsaj meter! Pa bi se lahko premaknili za

pozdrav! Ne, ne storite tega. Ko pridete do svojega mesta, se boste dotaknili tistega dela klopi, tistega dela klečalnika, tiste stolice. Če se boste začeli pemikati sem ter tja, boste svoje prstne odtise vtisnili tu pa tam. In kdor pride za vami ..., bo deležen vlažnosti vaših rok. "Pa bom moral vendar vstati in se premakniti, ko bom šel v vrsto za prejem obhajila!", mi boste rekli. Tudi to vam je "prišparano". V manjših cerkvah, kjer je manj oseb, še ohranjamo pristop k oltarju, a v večini cerkva boste prešli tudi obhajilo kar na svojem mestu. Približal se vam bo duhovnik, diakon, izredni delilec obhajila. S stoječo držo ga boste opozorili, da želite prejeti evharistijo, ponudili mu boste levo dlan, sprejeli nanjo posvečeno hostijo, si odgmili obraz, jo zaužili in zopet zagmili obraz. Ter sedli. "Ja, kaj pa naval iz cerkve, po maši?" Ne, tudi tega se ne bojte. Prvič zato, ker sodelavci urejujejo tudi izhode, in če jih je več, usmerjajo proti vsakemu izmed njih. Zlasti pa se ne bojte navala ob izhodu, ker ga tudi med vhomom ni. Naša cerkev ni polna, niti ob nedeljah in praznikih, torej je odveč vsak strah, da bi se okužili, saj ni nevarno vstopiti v cerkev, ker se lahko skriva v množici prisotnih tudi bolnik z nalezljivo boleznijo. Množice, v naši cerkvi, pač ni!

Karlo

Ob 75-letnici mučeniške smrti duhovnika Filipa Terčelja v Davči

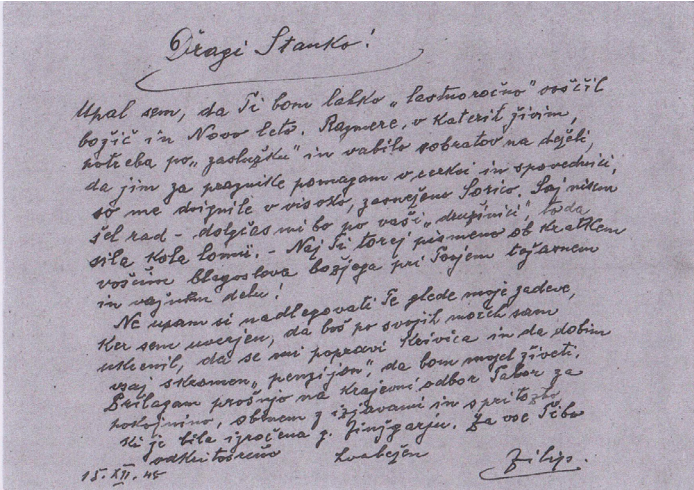
Tako fašisti kot komunisti ga niso marali, ker ga niso mogli dobiti na svojo stran

Terčeljeva prošnja na Nadzorno komisijo pri SNOS-u nam je osnova za obuditev spoštovanega spomina na 75. obletnico mučeniške smrti dveh duhovnikov: profesorja Filipa Terčelja in župnika v Sorici Franca Krašnje v Štulčevi grapi in Davči 7. januarja 1946. Terčelj je prošnjo za skromen penziona ali službo napisal na štirih tipkanih straneh. Kako je prišla in se ohranila Terčeljeva prošnja med zapuščino Mohorjeve družbe, pa še ni čisto jasno. Prošnja ni podpisana, pisana pa je na začetku v tretji osebi, konča pa s prvo osebo.

Terčelj se je na začetku prošnje predstavil kot profesor verouka na I. ženski gimnaziji v Ljubljani. Ta naj resno pretrese njegovo pritožbo ter popravi krivico. V nadaljevanju pove, kako je deset let kulturno deloval na Goriškem v času fašističnega ustrahovanja, bil v zaporu v Kopru in Gorici in konfiniran na jugu Italije. To ga je stalo izgubo ne le premoženja, temveč tudi zdravja. Zapisal je, da je leta 1933 (dejansko 28. 4. 1934, op. V. D.) pribežal v Jugoslavijo, kjer pa ni bil z naklonjenostjo sprejet in šele po skoraj letu iskanja službe postal honorarni kurat v umobolnici in suplent verouka na omenjeni gimnaziji. Predhodno je moral ponovno v Ljubljani opraviti teološke izpite, čeprav je končal univerzitetne študije v Milanu, Kölnu in Bergamu. S politiko se ni ukvarjal, miselno je bil blizu duhovniku Finžgarju, profesorju Koblarju, Fabjanu, Koširju in drugim. Ti in drugi bi lahko to tudi potrdili - pričevali. Zaradi pomoči družini Toneta Tomšiča, ki mu ga žal ni uspelo rešiti, "so ga imeli za filokomunista". Poleg versko-narodnega dela na gimnaziji je delal še v dveh emigrantskih organizacijah, in sicer v Sedejevi družini in Taboru ter dopisoval v list Istra. Podpiral je revne dijakinje in

"plačeval" oskrbo v počitniški koloniji na Žingarici pod Stolum. Prav tako je podpiral goriške begunce in nekaj prič

Italije je po desetih letih mogel obiskati novembra 1943 materin grob. Tedaj se je sestal z nekaterimi

Terčeljev spretni dopis Stanku Cajnkarku, tedaj pomembnemu članu verske komisije vlade v Ljubljani.

poimensko naštel. Na škofiji v Ljubljani je bil zaradi lažnih podtikanj celo "v disciplinski preiskavi glede moralnega vedenja". Očitno ga je to, da so ga kristjani in tudi duhovniki obrekovali, hudo bolelo. V prvem odstavku o drugi svetovni vojni piše: "Kakšne so bile v podrobnem relacije podpisanega do osvobodilnega gibanja, izpričuje priloga. Dasi podpisani ni bil vpisan v OF, je vendar aktivno pomagal gibanju v tem, da se je trudil reševati pripornike iz ječe, sestavil je nešteto prošenj za izpustitev iz taborišč, skrivaj zbiral profesorje simpatizerje OF, kakor tudi nekatere aktivistke. V šoli je pazil, da ni nobena učenka iz njegovih razredov izključena vsled aktivnosti, nikdar ni v šoli nastopil zoper OF, opozarjal pa je na previdnost, obiskoval je pripornice v ječah, pošiljal jim skrivaj hrano in pošto, ter onim, ki so bile odpeljane v taborišča, zbiral obleko in pakete." Nadalje piše, da ni imel zvez z domobranci, saj so ga zaradi zgoraj omenjenih dejanj gledali postrani. "Očitek, da je agitiral za 'belo gardo' na Goriškem, je neresničen in zloben." Šele po kapitulaciji

poimensko navedenimi Vipavci. Ti so ga naprosili, da bi "preskrbel slovenske učne knjige, kar je tudi storil". Neki dan je bil tedaj tudi v Gorici, kjer je protestiral zaradi zlorabe svojega imena – svojih začetnic v Goriškem listu. Nekateri v Gorici, kot so dr. Brumat, dr. Kacin, Kemperle in Lavrenčič, so bili proti njemu kot nezanesljivemu in bili proti, da bi prišel za profesorja na gimnazijo v Gorico. Ker ni soglašal z uredniško politiko Slovenskega doma, ga je urednik Javornik nazval za "drugega Mikuža". Vse omenjene obtožbe res niso bile navedene na zaslišanju, hkrati pa mu ni bila dana možnost, da bi se z obrekljivci srečal na sodišču. Pretresljiv je njegov konec dopisa, zato ga navajam v celoti: "Brez dokazov sem bil tri mesece v ječi: od junija do srede septembra. Dne 11. septembra sem bil brez kazni odpuščen. Zglasil sem se pri gimnazijskem ravnateljstvu na Poljanah, kjer sem dne 18. septembra vložil na Ministrstvo prosvete prošnjo za priznanje zaostalih zneskov od julija nadalje ter zaprosil za bolezenski dopust na podlagi zdravniškega spričevala. Do

danes nisem prejel nobenega odgovora in nikake plače. Umaknil sem se v umobolnico na Studenec, kjer sem se en mesec zdravil in brezplačno nadomestoval kurata. Dne 25. novembra sem pa moral zapustiti umobolnico in sedaj živim brez vsakih sredstev, dasi sem bolan". Še to jesen je maševal za padle partizane na Robu nad Iškim Vintgarjem in blagoslavljal partizanske grobove. Nekateri sedaj v tem vidijo Terčeljevo napako, češ da je bil za OF, pa je le storil svojo dolžnost, ljubiti vse pokojne in moliti zanje za zveličanje. Terčelj podobno kot v pismih sv. Pavel, kjer popisuje vse nezgode, ki jih je doživel od prijetja pa do obglavljenja v Rimu, opiše svoje "ljubljsko obdobje" (1934-1945). Toliko časa so ga mučili in poniževali na razne načine pod fašizmom, med vojno in tudi pod novo komunistično oblastjo, da so ga psihično in fizično zlomili. Tako fašisti kot komunisti ga niso marali, ker ga niso mogli dobiti na svojo stran, da bi jim služil kot pomembna, kulturno- verska avtoriteta. Druga, katoliška stran pa mu po vojni zaradi znanih razmer ni mogla nuditi večje materialne in duhovne opore, saj so bili vsi desni, vsak posameznik takoj ogrožen, če bi bil komu, ki ni bil pogodu novi oblasti, kakorkoli pomagal. Taki, ki bi pa lahko, med njimi tudi pisatelj Bevk (Cajnkark, Finžgar, M. Mikuž?), pa so "pozabili" nanj. Spomnil se ga je rojak z Vipavskega Franc Krašnja, župnik v Sorici, in ga povabil k sebi. Krašnja, ki je preživel vojno in revolucijo med vsemi mogočimi oboroženimi sovražnimi enotami na Kočevskem, pa verjetno niti ni slutil, da je s tem humanim dejanjem, ko je hotel pomagati soduhovniku, sebe in Terčelja, zaradi nasilnega sovraštva nove oblasti do vere, oba nehoti pripeljal v mučeniško smrt v Štulčevi grapi v Davči.

Vincencij Demšar

Vsako četrto nedeljo v juliju Papež je ustanovil Svetovni dan starih staršev in ostarelih

Papež Frančišek je v nedeljo, 31. januarja, spomnil, da na svečnico (2. februarja) obhajamo praznik Jezusovega darovanja v templju, ko sta Simeon in Ana, oba ostarela, a navdihnjena po Svetem Duhu, prepoznala Jezusa kot Mesija. Da ne bi bili ostareli pozabljeni, je ustanovil Svetovni dan starih staršev in ostarelih, ki ga bomo obhajali na četrto nedeljo v juliju, torej v bližini praznika sv. Joahima in Ane. Na starostnike sveti oče, ne da bi skrival, da tudi sam spada v tretje življenjsko obdobje, pogosto spominja ter izpostavlja njihovo nenadomestljivo vlogo. So zaloga modrosti, spomin, ki zagotavlja prihodnost. "Tudi starost vsebuje milost in poslanstvo, pravo poklicanost od Gospoda. Starost je poklicanost," je dejal marca 2015, ko je govoril o družbeni vlogi in vrednosti starostnikov. Obdobje starosti je drugačno od prejšnjih. Nekoliko ga je tudi treba "izumljati", kajti naše družbe niso pripravljene, ne duhovno ne moralno, da bi mu dale njegov polni pomen. "Predvsem potrebujemo ostarele, ki molijo, kajti starost nam je dana ravno za to [...] Mlade ambiciozneje lahko spomnimo, da je življenje brez ljubezni suhoparno. Prestrašenim mladim lahko rečemo, da se strah pred prihodnostjo lahko premaga. Mlade, pretirano zaljubljene vase, lahko spomnimo, da je večje veselje v dajanju kot prejemanju." Papež starostnike pogosto opredeljuje kot bogat

zaklad modrosti, ki s tem, da predstavlja spomin preteklosti, zagotavlja tudi prihodnost. Kvaliteta družbe se kaže v njenem odnosu do ostarelih. Da današnja kultura profita ostarele osebe vztrajno prikazuje kot breme in balast, je sveti oče velikokrat opozoril. Prebuditi je treba kolektivni čut hvaležnosti,

spoštovanja, sprejemanja, da se bo starostnik čutil "živ del skupnosti", je sveti oče izpostavil tudi v apostolski spodbudi Amoris Leatitia. "Starostniki pomagajo razumeti kontinuiteto generacij." Velikokrat so ravno dedki in babice tisti, ki zagotavljajo posredovanje vrednot na vnuke. Kdor prelomi vezi s svojo zgodovino, bo imel težave pri tkanju stabilnih odnosov in spoznanju, da ni gospodar stvarnosti. Ta civilizacija bo napredovala, če bo znala spoštovati znanje in modrost ostarelih. Na prvi Svetovni dan starih staršev in ostarelih, 25. julija letos, bo Frančišek v baziliki sv. Petra vodil večerno mašo.

Izjava za javnost glede onečaščenja freske na ljubljanski stolnici

V petek, 22. januarja 2021, je neznanec vrgel balon z barvo na fresko Marijinega oznanjenja na južnem pročelju ljubljanske stolnice. Gre za fresko, ki jo je v prvi polovici 18. stoletja naredil Julij Quaglio, leta 1872 pa restavriral Janez Wolf. Omenjeni dogodek na Slovenski škofovski konferenci (SSK) ocenjujemo kot izraz kristjanofobije in vandalizma. Na SSK odločno zavračamo vse oblike nestrpnosti in onečaščenja cerkva ter pozivamo pristojne državne ustanove, da raziščejo okoliščine ter ustrezno ukrepajo.

Njegovo ime je predlagal Janez Janša

Pedro Opeka kandidat za Nobelovo nagrado

Janez Janša je za letošnjo Nobelovo nagrado za mir predlagal misijonarja Pedra Opeka in njegovo človekoljubno organizacijo Akamasoa, ki deluje na Madagaskarju. Premier je pozdravil celovit pristop Opeke in združenja k razvoju družbe in humanitarnosti ter ocenil, da njihova dejavnost pooseblja cilje ZN. Opeka je z združenjem Akamasoa v 30 letih delovanja bojeval številne bitke proti revščini, ljudem na obrobju

pa je dajal upanje in jim zagotavljal priložnosti, da so si povrnili dostojanstvo. Svoje življenje je slovenski misijonar posvetil pomoči ljudem v obupnih življenjskih razmerah v mestu Antananarivo, ki jim je med drugim omogočil delo, finančno neodvisnost in izobraževanje. Prizadevanja so obrodila neverjetne sadove. Združenje Akamasoa vključuje več kot 18 vasi z vso potrebno infrastrukturo. Nekdanji brezdomci in družine danes

živijo v več kot 4.000 opečnatih hišah. Skupnost zagotavlja celovito izobraževanje, od

vrtcev, poklicnih in srednjih šol do univerze in treh knjižnic. Opeka je v Akamasoi s sodelavci pomagal več kot pol milijona ljudem, združenje pa tam letno deli približno pet milijonov obrokov hrane. Humanitarna prizadevanja Opeke in sodelavcev sta po prepričanju Janše "globalni mirovni projekt in boj proti revščini, marginalizaciji in krivicam, da bi revnim ljudem po svetu omogočili življenje, vredno človeškega bitja".

POGOVOR Nadja Kovic

Mladi imajo ogromno energije, moramo jim zaupati

Nadja Kovic izhaja iz družine, ki ima prosvetno delovanje v krvi. Kjerkoli je živela, povsod je bila steber kulturnega delovanja in življenja naših društev. Po izobrazbi in poklicu je učiteljica v otroškem vrtcu, po rodu iz Rupe, živi v Štnavru, kjer vodi pevski zbor.

Kateri so tvoji prvi glasbeni in zborovski spomini?

Spominjam se, da sem pela v otroškem pevskem zboru v Rupih pod vodstvom Anke Černic. Mislim, da sva si po značaju zelo podobni: bila je živahna in na preprost način nas je znala privabiti k zborovskemu petju. Na tista leta hranim zelo lepe spomine. Seveda smo veliko peli tudi doma. Kamorkoli smo se odpeljali, npr. k babici v Dornberk, je tata vedno intoniral Lepa si, lepa, v glavnem cerkvene in Marijine pesmi, pa tudi ljudske. Spominjam se, da sem sedela na zadnjem sedežu, on me je samo pogledal v notranjem vzratnem ogledalu in smo zapeli.

V katerih pevskih zborih si doslej pela?

Iz rupenskega otroškega zbora sem v petem razredu kar avtomatično prestopila v vaški mešani pevski zbor, kamor so me povabili starejši. Kar mi je znano, se je isto zgodilo vsem mojim prijateljicam, tako da smo vedno bile v dobri družbi. To so bili moji prvi koraki v mešani zbor. Kasneje so me nekatere prijateljice povabile tudi v mešani pevski zbor Ljube Bratuž, ki ga je vodil Stanko Jerčič. Pod istim dirigentom sem pela – tretji glas – tudi v zboru nižje srednje šole Ivan Trnko.

Katere zборе pa si vodila?

Kateri je bil prvi? Kdaj?

Pred prvi zbor sem kot zborovodja stopila zelo mlada. Otroški zbor v Rupih sem začela voditi leta 1985. Povabil me je naš župnik Dragotin Butkovič. Nisem imela nobene izkušnje, nekaj let sem sicer že pela v mešanem zboru. Stara sem bila okrog 15 let. Podobno se mi je zgodilo za orgljanje na koro v Rupih. G. Butkovič me je že spet "povabil" in začela sem orglati. Nisem bila kdove kako pridna, v glasbeni šoli nisem blestela. On pa je verjel vame, vlil mi je zaupanje; rekel mi je, da mu gre prav, tudi če na začetku igram samo z eno roko. Vsakokrat ko sem mu na koncu vrnila ključ, mi je namenil konstruktivno kritiko. Tako sem se veliko naučila o cerkvenem petju, liturgiji, kdaj morajo orgle umolkneti itd. Vse te osnove mi je dal on, ki je bil tudi s tega vidika zelo razgledan. Znal je biti tudi oster in strog, a imela sem ga zelo rada, z veseljem

se ga spominjam. S svojimi nasveti me je zaznamoval na več področjih, ne pa na šolskem, saj me je silil, da bi šla na licej, zaradi možnosti takojšnje zaposlitve pa sem izbrala poklicni zavod Cankar.

Dirigiranja si se naučila sama? Si imela kakšne vzornike?

Otroški zbor sem vodila po svojih močeh, zgledovala sem se po Anki Černic, Elviri Chiabai, ki je vodila zbor v Štandrežu. Sem si pač pomagala. Kot delajo mlajše zborovodkinje, sem tudi jaz zbiral pesmice, ki smo jih peli tudi mi. Tako sem šla naprej. Počasi sem znanje dopolnjevala. Ko sem pri 16 letih stopila na kor in pri orglah nadomestila Zdravka Klanjščka, sem začela razumovati, kako deluje mešani zbor in kako ga morajo orgle spremljati. Tam sem orglala približno 13 let.

Še vedno orglaš?

V Rupih ne. Ko sem se pri 22 letih poročila v Štnavru, sem začela hoditi k maši v Štnavru, še pet let pa sem hodila orglat v Rupo. Ko se mi je rodil drugi otrok, sem prekinila v Rupih. V Štnavru sem sedla za orgle, ko je prenehal orglati Gabrijel Devetak. Z Dimitrijem Rejcem, ki je po Klanjščku nekaj časa tudi dirigiral zbor v Rupih, sem opravila tečaj za orgle, osvojila sem vsaj osnove. Redno orglam v Štnavru, kjer še vedno imamo star harmonij na pedale.

V Štnavru vodiš moški pevski zbor ...

Da, vodim ga od leta 1996. Povabili so me sami pevci, ker je Gabrijel Devetak zaradi zdravstvenih težav opustil vodenje zbora. Izkušnje nisem imela, oni pa so vztrajali in mi popolnoma zaupali. Čutila sem, da sem skočila v vodo in sem morala začeti plavati ... Morala sem se znajti in se naučiti vsega, kar je bilo potrebno. Imeli so tradicijo, ki sem jo prevzela in nadaljevala. V Štnavru orglajo za ljudsko petje; moški zbor poje na koro samo ob večjih praznikih, za Božič, Veliko noč ipd. Drugače še vedno intoniram ljudske pesmi in poje cela cerkev, na koro je samo nekaj pevcev.

Je tako tudi v času korone?

V tem času prihaja na kor malokdo, moja sestra in še nekaj posameznikov. Petje pa je redno. Ko smo imeli mašo na prostem, smo z moškim zborom peli za Telovo, z maskami, v razdalji, brez harmonija, na suho. Ko sem prišla v Štnavru, me je Gabrijel Devetak leta 1991 povabil, da bi postavila na noge otroški pevski zbor. Občasno so namreč imeli mladinskega. Ustanovila sem zborček, ki še vedno redno

deluje.

MoPZ Štnavru je dolga leta vodil Gabrijel Devetak ...

On ga je ustanovil leta 1959 in ga vodil okrog 35 let. Sicer pa je poučeval glasbo na goriških šolah.

Kako je s tem zborom v zadnjem letu, ko je kulturno delovanje zamrznjeno?

V zadnjih letih so se vrste moškega zbora malo skrčile. Imam osnovo zanesljivih pevcev, nekateri se naslanjajo na druge, kot pač v vsakem zboru. V zadnjem letu smo peli za praznik Sv. Rešnjega Telesa in za manjši projekt: ob prvem maju smo na daljavo posneli pesem Vstajenje Primorske. Manuel Figheli je s harmoniko pripravil podlago, pevci, ki so se čutili, so ob tej spremljavi odpeli svoj part. Zapelo jih je šest; nekateri so tudi poskusili, a res ni bilo lahko. En pevec je vse to montiral: ne vem, koliko je pesem kakovostna, je pa dokument, ki bo ostal. Smo pač poskusili. Montirali smo tudi film s fotografijami zbora in posvetilom vsem pevcem, ki so kdaj peli pri zboru, in vsem, ki si prizadevajo, da bi slovenska beseda in pesem ostali. Za nas je to bil pravi podvig! Ta prispevek smo poslali tudi organizatorjem revije Primorska poje, ki so nas spraševali o našem

danes?

Danes jih je okrog petnajst, v preteklosti jih je imel tudi

deset več. Upad števila je problem v večini zborov.

Kako pa je v tem letu z otroškim zborom?

Tudi otroški zbor je prekinil delovanje. Ko smo jeseni imeli prvo sv. obhajilo, smo na željo staršev naštudirali programček. Starši in otroci so sedeli blizu, na koro je moja hčerka Petra spremljala petje s kitaro, Barbara Devinar z violino – imeli smo lep praznik! Spoštovali smo

ženske naštudirale peto mašo in pesem o sv. Valentinu, ki jo je Valentina Humar prepisala za ženski zbor; ta nastopa priložnostno in že lani je bil zelo uspešen! Upam, da nam bo uspelo tudi letos. To je torej program letošnjega spletnega sv. Valentina, o katerem bomo javnost seveda pravočasno seznanili.

Katere zborovske sestave najraje vodiš?

Otroške! Ko bi mi v vrtcu prepovedali peti, bi obupala. Veliko pozornosti v delu z otroki posvečam prav petju. Od vsega začetka so mi najbližji otroški zbori. Mislim, da je delo z ženskim zborom kar lahko, ker so dekleta po značaju elastična. Z moškim zborom se trudim: njegove člane spodbujam, naj si poiščejo drugega zborovodjo, da bodo napredovali in se razvili. Zavedam se namreč svojih meja. Do mene so sicer zelo spoštljivi, z njimi se zelo dobro počutim, imamo odličan odnos. Mislim, da mi je ta zbor zelo pomagal živeti v tem kraju. Tistim, ki so me povabili, sem hvaležna, saj mi je zbor dal veliko priložnosti, ki bi jih drugače ne imela, za mojo osebno rast in za srečevanje z ljudmi. Spoznala sem osebe, ki bi jih drugače ne spoznala, in lahko sem se izobraževala; brez tega ne napreduješ. Po naravi sem zelo radovedna: vem, da imam svoje meje, rada pa se učim in spoznavam novo.

Po tvojih stopinjah hodita tudi hčerki ...

Hčerka Lara je prevzela vodstvo otroškega zbora leta 2011, ko sem se vpisala na izredni študij na univerzi v Kopru. Vedno sem jo spremljala in ji pomagala. Ko je šla na Erasmus v tujino, sem ga spet prevzela jaz.

Tudi ona je začela mahati taktirko zelo mlada ...

Da, zgodilo se je ji je prav tako kot meni! Po mojem je dobro, da tak zborček vzame v roke 16-letnik. Ko mladi gredo na univerzo, so lahko tudi bolj zreli, ponavadi pa se oddaljijo. Otroci se z mladimi zborovodji lepo ujamejo, z njimi uživajo. Ko je zrasla mlajša hčerka Petra, je zbor prevzela ona. Na Mali Cecilijanki je zbor vodila že dvakrat, upam, da bo nadaljevala. Otroci jo imajo zelo radi, kot so imeli radi Laro. Seveda ji moram pomagati, skupaj sestavlja program, posredujem ji osnove dirigiranja, ki sem jih prejela na kakem seminarju itd. Vedno sem zraven: če onidve ne moreta, ju nadomeščam. Mali pevci so živahni in razposajeni. Ko sem otroški zbor vodila jaz, je bilo v njem do 45 otrok iz Štnavra,

Pevme in z Oslavja. Zlasti v 90. letih prejšnjega stoletja je bila okrog društva Sabotin lepa skupina staršev, ki so si veliko prizadevali za naše društveno delovanje: imeli smo tudi gledališke in lutkovne predstave. Pri tem mi je nekaj let veliko pomagala Irena Ferlat. Na pomlad smo ponavadi pripravili program ljudskih, narodnih in umetnih pesmic ter predstavico; po sv. Valentinu smo vedno imeli kaj za otroke. Mladi imajo ogromno energije! Zato bi si v naših krogih želela videti več mladih obrazov. Več jim moramo zaupati. Lepo je, če se starejši znano umakniti, lepo je tudi biti gledalci. Jaz rada zaupam, tako sem bila tudi vzgojena, starši so mi zaupali, zato tudi sama zaupam drugim. To je edini način, če hočemo mlade privabiti; če kaj zgrešijo, ni pomembno. Če pogledam nazaj, vem, da so nekateri nastopi bili porazni, konstruktivna kritika pa je vedno bila dobrodošla in koristna.

Na zadnji Cecilijanki, novembra 2019, si prejela odlikovanje.

Da, za dolgoletno vodenje zbora v Štnavru. Priznanje mi je podelila ZSKP, še lepše priznanje pa so mi dali moji pevci, ki so me presenetili s pesmijo. To je bila prav slika odnosov v našem zboru. Jaz imam rada njih in oni imajo radi mene.

Si tudi v odboru ZCPZ Gorica. Kakšno je po tvojem poslanstvo in delovanje naših cerkvenih zborov?

V odboru sem bila, že preden sem se poročila. Privabili so me, ker sem pač orglala. Preživela sem vse predsednike, spoznala veliko zborovodij, vem, kako je ZCPZ delovalo v preteklosti in kako deluje danes. Bilo je namreč več različnih faz. Ves čas smo si zlasti s koncerti prizadevali, da bi bilo cerkveno petje vedno živo, da bi zborovodje pripravljali koncertne sporede, segali tudi po novih skladbah. V preteklosti smo izdali tudi nekaj zbirk, posvečenih nekaterim skladateljem. ZCPZ je torej spodbujal v prvi vrsti cerkvene zборе, da bi se izboljšali, pa tudi otroške in posvetne. Vedno smo tudi skrbeli za formacijo zborovodij: na tečajih in seminarjih je mogoče spoznati novo literaturo, nove mentorje, nove poglede. Marsikaj se je spremenilo, vsak predsednik je dal kaj svojega, sedanji odbor se je zelo osredotočil na cerkveno petje in liturgijo; ZCPZ pa še vedno ima to poslanstvo: ohranjati in razvijati raven našega petja.

Danijel Devetak

delovanju v tem čudnem času. O tem, da bi zapeli vsaj eno pesem, razmišljamo ob skorajšnjem prazniku sv. Valentina.

Ves ta čas niste nič vadili?

Ne. In to je problem. Ko bo konec zdravstvene krize, bomo morali marsikaj nadoknaditi. Po eni strani sem se sicer malo odpočila: posamezni pevci si včasih lahko tudi privoščijo, da ne pridejo na vaje; zborovodja ne more. Kdor sprejme vodenje zbora, ve, da se mora odpovedati marsičemu. Naš zbor je majhen, vaje so samo enkrat tedensko; so pa nastopi, ki jih je treba organizirati, doma so bili otroci majhni, poskrbeti je bilo treba za varstvo itd.

Koliko članov je štel zbor v preteklosti in koliko jih ima

razdaljo, blizu so bili samo družinski člani. Tako smo naredili vsaj nekaj malega tudi z otroškim zborom.

Kmalu bo v Štnavru priljubljeni tradicionalni praznik sv. Valentina...

Sklenili smo, da bomo letos organizirali praznovanje sv. Valentina na daljavo, po youtube. V soboto, 13. februarja, bomo predstavili knjigo Katje Ferletič Stare jedi v novih loncih, z avtorico se bo pogovarjala Slavica Radinja. Slišali bomo petje moškega zbora ob predvajanju fotografij Tamare Mizerit. Za konec bo nekaj zapela Petra Feri. Razmišljali smo tudi o naših tradicionalnih jedeh, štrukljih in mesu na žaru, ki bi jih radi ponudili za prevzem. V nedeljo bo praznična maša: že lani smo

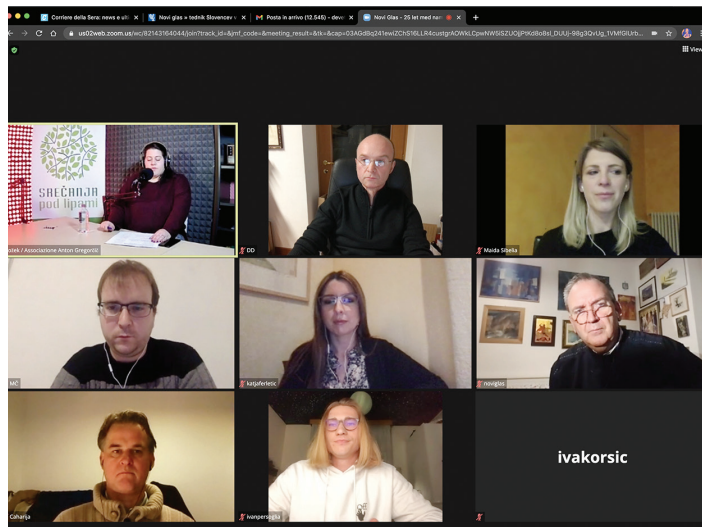
Novi glas nekoč in danes

O 25-letnici tednika na Srečanjih pod lipami

Kot je že znano, naš tednik letos praznuje 25 let. V četrtek, 11. januarja 1996, je namreč izšla prva številka tednika Novi glas, ki od takrat neprekinjeno izhaja vse do danes. Pomembno obletnico so želeli praznovati tudi na Srečanjih pod lipami, ki so se zdaj zaradi splošno znanih zdravstvenih razmer iz Kulturnega centra Lojze Bratuž preselila na dom vsakega posameznika in potekajo spletno. Prejšnji teden so v goste povabili sodelavce Novega glasa, s katerimi se je pogovarjala Ilaria Bergnach z Radia Verité. Ob sproščenem pogovoru se je javilo veliko sodelavcev tednika: odgovorni urednik Jurij Paljk, novinarji Danijel Devetak, Katja Ferletič, Iva Koršič, Matevž Čotar in Matej Caharija ter oblikovalca Maida Sibelja in Ivan Persoglia. Prvi je spregovoril odgovorni urednik Jurij Paljk, ki se je spomnil začetkov tednika. Ta je leta 1996 nastal z združitvijo Novega lista iz Trsta in Katoliškega glasa iz Gorice. Pri Novem listu in Katoliškem glasu se je takrat pisalo o istih dogodkih, večkrat se je tudi zgodilo, da je isti novinar napisal članek za oba medija. Vedno se je pisalo s treh stališč, ki so tudi zapisana v ustanovni listini: gojenje slovenske besede, demokratične vrednote in krščanski etos. "Pobudnika za združitev sta bila Drago Legiša in Kazimir

Humar, urednika takratnih tednikov. Od zunaj pa nas je podpiral tudi takratni sekretar na ministrstvu za Slovence v zamejstvu in po svetu Peter Vencelj," je

Devetak. Novinarica Katja Ferletič je na Novem glasu zaposlena že 16 let. Najprej je delala kot oblikovalka, zdaj pa je novinarka. Razložila je,

razložil Paljk. Zelo pomembno delo je v tistem času opravil Humar, ki se je zavedal, da morajo dati tednik v roke laikom, saj drugače ne bi zdržali. Paljk pa je izpostavil, da jih v uredništvu še danes boli, da so na Tržaškem napravili Naš vestnik, ki ga je urejal Dušan Jakomin. Novinar Danijel Devetak je omenil glavne sodelavce, ki so nekoč in danes delali pri Novem glasu. Poudaril je, da se je danes sestavila lepa mreža sodelavcev na terenu, med katerimi je tudi veliko mladih. Pri Novem glasu se je formiralo veliko novinarjev, ki so se potem zaposlili tudi drugje. "Veseli nas, da smo prispevali k medijskemu pluralizmu v našem prostoru," je še dejal

kako poteka novinarsko delo, ki ni samo pisanje: kako so potrebni uredniški sestanki, kako delajo na terenu, kaj je treba popraviti, predelati, katere stvari tudi prevesti. Besedo je nato dobila Iva Koršič, ki dela pri tedniku tudi že od samega začetka. Sama je pisala že za Katoliški glas, še kot študentka, ko se sodelavcem ni niti sanjalo, da bi lahko dobili kakšen honorar. Maida Sibelja je grafična oblikovalka, poleg tega pa skrbi za splet in dela uredniško delo, saj je zadolžena za elektronsko pošto pri tedniku. Leta 2019 se jim je pridružil tudi mladi grafični oblikovalec Ivan Persoglia, ki je poleti 2020 preuredil grafično podobo

tednika. Persoglia trdi, da je pomembna velikost pisave, problem pa je prej predstavljala prenatrpanost teksta in premajhne fotografije, kar je popravil z novo grafično podobo. Novinar Matevž Čotar je izpostavil pomen spleta. Pri Novem glasu so se tega zavedali že zelo zgodaj, saj so prvo spletno stran uredili že leta 2001. Od takrat so spletno stran že petkrat korenito prenovili. Na družbenih omrežjih pa se je Novi glas pojavil že leta 2009, takrat ko Facebook ni bil še to, kar je danes. Poleg tega je tednik prisoten tudi na Instagramu in Twitterju. Z družbenimi omrežji so med drugim tudi prišli na radar mladih. Matej Caharija, ki se je novinarski ekipi pridružil pred enim letom, pa je razložil, kako poteka delo v času epidemije. Dogodkov ni, tednik pa mora vseeno izhajati vsak teden. Tako sledijo dogodkom, ki so danes preko spleta, drugače pa strani zapolnijo z veliko intervjuji in zgodbami ljudi. Zaradi tega pa prihaja del družbe spet v ospredje. Pogovor, ki je potekal ob 25-letnici tednika, je sovpadal tudi z mesecem verskega tiska, kamor spada tudi Novi glas. Ob koncu je Ilaria Bergnach odgovornega urednika še vprašala, kaj si želi v prihodnosti za tednik. Sporočilo je bilo kratko in jedrnat: "Naj živi Novi glas!"

UP

SREČANJA
pod lipami

Gostja večera

ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu

DR. HELENA JAKLITSCH**30 LET ZGLEDNEGA VARSTVA MANJŠIN**Pogovor bo vodil **MATEVŽ ČOTAR****ČETRTEK, 11. FEBRUAR 2021, OB 18. URI**Srečanje bo potekalo na daljavo preko Facebook strani
in YouTube kanala Krožka Anton Gregorčič**KULTURNO DRUŠTVO SABOTIN**

vlijudno vabi na kulturni večer

SVETI VALENTIN TI PODARI PRVI OKUS POMLADI

Predstavitve knjige Katje Ferletič *Stare jedi v novih loncih*
Glasbeni okvir MoPZ Štmaver in Petra FeriDirektni prenos po youtube kanalu KD Sabotin
in na spletni strani www.kdsabotin.eu

Sobota, 13. februarja 2021, ob 19.30

Slovenska ustanova v Gorici išče

uslužbenca za knjigovodsko in organizacijsko delo.Obvezno znanje slovenskega in italijanskega knjižnega jezika
ter uporaba računalnika.

Za zainteresirane lahko pošljejo curriculum na naslov:

ustanova.go@libero.it

Da ne bi nikdar pozabili

Na Doberdobskem so postavili še tri tlakovce spomina

Že tretje leto zaporedoma so se na dan spomina v doberdobski občini spomnili na deportirance s projektom Stolpersteine, v organizaciji SKD Hrast, sekcijama VZPI iz Doberdoba in Dol-Jamlje, društvom ANED (Associazione Nazionale Ex Deportati) ter pod pokroviteljstvom Občine Doberdob. Letos so tlakovce spomina postavili v spomin na Bruna Šuligoja na Palkišču, Maria Pahorja pri Bonetih in Alojza Lavrenčiča v Doberdobu. Zaradi zdravstvenih ukrepov je okrnjenemu številu prisotnih na Palkišču in pri Bonetih spregovoril predsednik VZPI Dol-Jamlje Patrik Zulian, ki je opozoril na pomen poznavanja zgodovinskih dogajanj.

V nekaj besedah je orisal življenje Bruna Šuligoja in Maria Pahorja; oba sta leta 1944, zajeli Nemci ter ju zverinsko pretepli in mučili vse do takrat, ko se je za njima izgubila vsaka sled. Domneva se, da sta oba doživela smrt v tržaški Rižarni. V Doberdobu je pred občinstvom spregovoril predsednik VZPI iz Doberdoba Mario Lavrenčič. "Postavitev tlakovcev spomina je še toliko bolj pomemben projekt, če pomislimo, da živimo v obdobju, ko nekateri še vedno zanikujejo obstoj tragičnih dogajanj iz preteklega stoletja in trdijo, da je holokavst le izmišljotina", je povedal. Poudaril je pomen

ohranjanja spomina in prenašanja znanja o preteklih dogodkih na mlajše generacije, s čimer

lahko preprečimo, da se kruti dogodki ponovijo. Tretji tlakovec spomina je postavila domačinka Marija

(poznana kot Gabriela), hčerka deportiranca Alojza Lavrenčiča, ki je kot dojenček z očetom preživel

le nekaj dni. Pred postavitvijo vseh treh tlakovcev je navzoče pozdravil tudi župan Občine

Doberdob Fabio Vizintin in nekaj besed namenil danes zelo pogostim komentarjem ljudi, ki zagovarjajo in podpirajo zločine, ki so v prejšnjem stoletju zahtevali milijone in milijone življenj. Opozoril je, da so se takratna dogajanja začela s podobnimi prepričanji maloštevilnih frustriranih posameznikov, ki so s časom pridobili vedno večjo podporo. "Pomembno je, da se tega zavedamo in na primeren način ustavimo tiste, ki javno izražajo skrajne ideologije", je povedal Vizintin in nadaljeval: "Le na tak način bomo izkazali hvaležnost našim prednikom, ki niso bili različni od nas, vendar so živeli v zelo različnih pogojih".

Za glasbeno kuliso pri dogodku je poskrbel harmonikar Viljem Gergolet. Zaradi epidemioloških razmer umetnika Gunterja Demniga, začetnika projekta Stolpersteine, ni bilo; tlakovce spomina je postavil domačin Martin Marušič. Iz istih razlogov so se dogodka udeležili le ožji sorodniki deportirancev, polaganje tlakovcev pa so v četrtek, 28. 1. 2021, predvajali na spletni strani, Youtube kanalu in Facebook računu SKD Hrast. Organizatorji nameravajo projekt nadaljevati v naslednjih letih vse do takrat, ko bodo tlakovce spomina postavili vsem sedemnajstim deportirancem iz doberdobske občine.

Giulia Černic

POGOVOR Suzana Komel in Boris Nardin

Tudi med koronavirusom ne smemo pozabiti na vadbo in zdravo prehrano!

Koronavirusna kriza nas je zaprla v stanovanja, to pa ni izgovor, da bi ne skrbeli za svoje zdravje z vadbo in zdravo prehrano. Za motivacijo je seveda najbolje vaditi v družbi, čeprav preko spleta. Suzana Komel in Boris Nardin stanujeta v Novi Gorici in imata dva otroke, dvojčka, ki sta sicer že mladostnika. Združuje ju skupna življenjska pot in seveda isti način življenja, odločila sta se

pred petindvajsetimi leti. **Povejta nam kaj več o svojem delu.**

S.K.: Svoje izkušnje sem stalno nadgrajevala, celo življenje se izobražujem. Najprej sem bila inštruktorica različnih vadb za oblikovanje telesa, joge, pilatesa, kasneje sem na človeško telo začela gledati celostno. Sledila sem raznovrstnim seminarjem o prehrani, dobrem počutju in nadzorovanju lastnih

modna muha, saj so jih tudi naše none uporabljale – že samo ribje olje je prehransko dopolnilo.

Vidva predlagata pametno rešitev za nadaljevanje zdravega načina življenja in športnih vadb tudi doma. Kako to poteka? Kako se je začela vajina spletna pustolovščina?

S.K.: Marca lani nisva še bila pripravljena, oktobra pa je vadbo v telovadnici

namreč, da se bosta zdravo prehranjevala in redno vadila. Več kot dvajset let se poklicno ukvarjata s športom in ustvarjata svoj prehranski program.

Povejta nam kaj o sebi! Kdaj ste se začela zanimati za šport in zdrav način življenja?

S.K.: Že od dvajsetega leta sem iskala svoje zdravje, saj sem se morala soočiti z raznimi zdravstvenimi izzivi. Po rojstvu najinih otrok mi je zdravica povedala, da se je stanje mojih kosti tako poslabšalo, da bom v času desetih let na invalidskem vozičku. Novica me je pretresla, a odločila sem se, da se ne bom vdala. Začela sem razmišljati, kako lahko okrepim svoje telo. Intenzivno sem iskala najboljši način prehranjevanja in vadbe in našla sem svojega. Letos bom dopolnila petdeset let in se počutim odlično. Zdrava sem in polna energije. Vse se da, če vlagamo vase.

B.N.: Tudi jaz sem se že mlad ukvarjal s športom, a kljub temu nisem dosegel pomembnih rezultatov. Nisem se počutil močnega, kot sem želel. Ko sem dopolnil štirideset let, sem jasno občutil, da sem imel manj telesne energije. V tistem obdobju je Suzana začela spreminjati naš način prehranjevanja, poenostavila ga je in takoj, že po prvih dveh tednih, sem občutil neverjetne pozitivne učinke. Sedaj imam več energije, kot sem je imel

misli, tako da z Borisom nudiva svojim strankam tudi svetovanja o uravnoteženi prehrani in vodiva individualne ter skupinske delavnice. Sama telovadba ne spremeni našega telesa, če ne spremenimo tudi načina prehranjevanja in razmišljanja. Z leti sva odkrila in ohranila samo tisto, kar je delovalo in je bilo istočasno tudi dovolj enostavno za vsakdanjo uporabo. Cilj je ljudi naučiti, kako lahko ohranjajo vitalnost, ne glede na njihovo starost in stanje telesa. Popolnoma sem prepričana, da ima lahko prav vsaka oseba vsak dan polno energije in svojo notranjo ter zunanjo lepoto.

B.N.: Svojim strankam prikazemo celovito pot do dobrega počutja s preprostimi in praktičnimi primeri. Naučimo jih, kako ohranjati mladosten in sijoč videz ter vso energijo, ki jo potrebujejo. Na naše dobro počutje vplivajo prehrana (80%), vadba (20%) in še v največji meri naše razmišljanje o sebi. Na tem principu sva zgradila najin sistem, ki je uporaben vsak dan in seveda deluje skozi vse življenje. Pri prehrani ne svetujemo hitrih ali ekstremnih diet, vedno govorimo o uravnoteženi in okusni prehrani, o nečem, kar lahko vedno uporabljamo, da lahko vzdržujemo dober rezultat – kalorij ne moremo šteti vse življenje! Svetujemo tudi naravna prehranska dopolnila, ki niso samo neka

nadomestila spletna vadba v živo. Tudi osebna svetovanja sedaj opravlja na tak način. V navadnih razmerah večkrat organizirava dan odprtih vrat, ki se ga udeležuje veliko ljudi. Pokažemo jim naš program, vadbe in razložimo vlogo, ki jo ima prehrana za naše dobro počutje.

Pravilno prehranjevanje, vadba, sproščanje ... Vsi vemo, da je to za naše telo najboljša izbira. Zakaj se ljudje vendarle še vedno tako težko odločamo za spremembe?

B.N.: Ljudje se večkrat odločajo za spremembo, za zdrav način življenja, če pa so sami, se največkrat zgodi, da dobre namene opustijo in omagajo. Poznavanje pravilnega sistema in delo v skupini sta bistvenega pomena za doseg ciljev, ki si jih postavimo. Naš program traja dvakrat po 21 dni in ljudem posredujemo enostavna pravila, tako da bodo lahko sami vzdrževali rezultate.

Je res mogoče vadbo v telovadnici nadomestiti

z vadbo doma? Kakšna so pravila, da to lahko opravljamo na najboljši način?

S.K.: Spletna vadba poteka trikrat na teden v živo. Osebe, ki vadijo, imajo odprto kamero, tako da jih jaz lahko vidim, vodim in popravljam morebitne napake, opozarjam jih na pravilno izvajanje posameznih vaj. Večinoma ne uporabljamo športnih pripomočkov, delamo z lastno telesno težo, tako da je vadba izvedljiva tudi v dnevni sobi – prilagajamo se situaciji. Rezultati so zelo dobri, saj imamo tudi spletne klepetalnice, kjer delimo recepte in nasvete. V teh "virtualnih" prostorih nastane čudovit skupinski duh, stranke imajo podporo v skupini in posledično večjo motivacijo.

B.N.: Jaz vodim moško skupino. Vadba je sicer malo drugačna, toda tudi naš program ne sloni samo na njej, vedno vključim nasvete za zdravo prehranjevanje, tako da so rezultati zelo dobri, še posebej, ker je to skupinsko delo. Priznati moram, da se ženske prve odločijo za spremembo, sledijo jim pa vsi

Čestitke

Naš ljubi **Aaron Podveršič** je 3. februarja paznoval svoj rojstni dan. Da bi v zdravju in zadovoljstvu preživel mnogo lepih trenutkov v družbi dragih prijateljev, še posebno najdražjega Blaža, ki je te dni imel god, in da bi lahko spet kmalu prišel na obisk domov na Solkansko polje, mu srčno želimo mama Cinzia, tata Jadran, nona Marica, nono Tonče in vsi, ki ga imajo nadvse radi.

Darovi

Za Novi glas: ob nabirki za katoliški tisk, Slovensko pastoralno središče 80 €.

Obvestila

V galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž je na ogled razstava o grafiki Slovencev v Italiji. Urniki razstave: ponedeljek - petek od 17. do 19. ure.

RADIO SPAZIO vrata proti vzhodu

(od 5. do 11. februarja 2021)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 5. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 6. februarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem,

terskem, rezijanskem in zillijemskem narečju.

Nedelja, 7. februarja ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 8. februarja Charme shazam - Glasba po svetu. Pripravlja in vodi Jerica Klanjšček.

Torek, 9. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem

Sreda, 10. februarja (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Prvi zvončki. - Izbor melodij.

Četrtek, 11. februarja (v studiu Andrej Bavcon): Četrkov večer z glasbo - Zanimivosti obvestila in humor.

B.N.: Odziv je bil odličen, nad pričakovanji, in tudi stare stranke, ki so prej hodile v telovadnico, so navdušene. Ko se bomo lahko ponovno družili, bova s takim načinom dela nadaljevala in ga kombinirala s skupinsko vadbo v telovadnici, saj tako lahko doseževa veliko število ljudi iz vse Slovenije in Italije. Trenutno vodiva tudi skupino iz Londona!

Kako lahko sledimo vajinim spletnim lekcijam?

S.K.: V Sloveniji nas ljudje spoznavajo preko znancev in prijateljev – tako se naša reklama preprosto širi od ust do ust. Spoznate pa naju lahko na mojem youtube kanalu in facebook strani. Za vse potrebne informacije lahko pišete po elektronski pošti na naslov suzana.komel@gmail.com ali pa me lahko pokličete na številko 00386 40 133 309 (povezava na spletno stran bo objavljena na www.noviglas.eu).

So vajine vadbe in nasveti namenjeni vsem? Od mlajših do starejših?

S.K.: Najin program je namenjen vsem, od osemnajstega leta dalje. Sicer lahko rečem, da ni prav za športnike, namenjen je ljudem, ki želijo shujšati, vzdrževati svojo telesno težo in imeti več energije ter vitalnosti. Veliko ljudi ima težave s prebavo, s kožo, primanjkuje jim energija, odvisni so od kave in sladkorja, slabo spijo in so utrujeni tudi po celonočnem spanju. Ko si človek uredi prehrano in doda primerno vadbo, se mu telo v celoti uredi in pridobi večjo vitalnost in

boljši nadzor nad svojo telesno težo.

B.N.: Športniki drugače trenirajo, intenzivno. Moram pa povedati, da sva s Suzano uvedla nov program Wonder Women Body Challenge, ki vključuje vsa načela, da lahko ženska ali dekle doseže zaželene rezultate z osebnim svetovanjem in vadbo, prilagojeno posamezniku. Najine stranke so s tem programom izredno zadovoljne.

Je vajino delo naporno?

S.K.: Z Borisom dobro delava, sva usklajena. Najino delo je lepo. Čudovito je opazovati odlične rezultate, ki jih naše stranke dosegajo. Vesele so in mi smo zadovoljni, da smo jim nekaj dobrega in koristnega posredovali. Sprememba prehrane je zelo majhna stvar, ki pa prinese neverjetno pozitivne učinke v človekovo življenje.

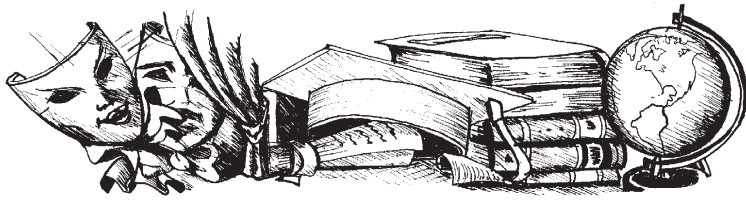
Katera je po vajinem mnenju skrivnost uspeha vajinega projekta?

S.K.: Projekt je uspešen, ker je enostaven in ga ustvarjamo v skupinah. To je zelo pomembno za motivacijo. Prehranski načrt je odličen in oseba ni sama na svoji poti do zdravega življenja. Pomagamo si med seboj in se motiviramo.

Kaj pa vaju čaka v prihodnosti?

S.K.: Upava, da bova v prihodnosti imela še veliko zadovoljnih strank, odličnih rezultatov in veselja. B.N.: Rada bi, da bi naju ljudje spoznali tudi izven Slovenije. Z vadbami in spletnimi svetovanji si prizadevava doseči čim več ljudi.

Katja Ferletič

Jolki Milič zadnji pozdrav

Pletenje platna spominov ...

Med vsemi stvarmi, ki sva si jih v zadnjih dvanajstih letih, kolikor je trajalo najino prijateljstvo, napisala in povedala, včasih pošalila na ta ali oni račun, nama nikdar ni prišlo na misel, da bi se pohecala na račun tega, da ti bom kdaj pisal epitaf ... V hecu (še zdaj mislim, če je bil to res hec ...) si mi rekla, da bom tvoj ... *delfin* v prevajanju iz slovenščine v italijanščino. Veliko stvari človek pove. Zdaj pa imam. Ker mi ta tvoja izjava ne da miru.

In resnici na ljubo – čeprav si se večkrat sama pošalila s svojo starostjo, pa še v svojem zadnjem dopisu izpred nekaj mesecev sem ti ob želji za sicer “pahorjansko” prihodnost izrazil svojo skrb za tvoje počutje – si nisem predstavljal, da boš na vrat na nos odšla kar tako, brez pozdrava. Morda pa je bilo to nalašč, češ, “če bi želela pozdraviti vse, ki so z mano kdaj imeli kakšen literarni stik (daljši ali ... kratek), bi mi ne zadostovalo še dodatnih 95 let življenja”. In tako smo na 21. dan 21. leta 21. stoletja ostali brez Jolke Milič.

Morda pa smo bili najbolj presenečeni zaradi tega, ker smo na tiho mislili, da je Jolka večna. Neumrljiva. In v nekem smislu je to res. Koliko prevodov s tvojim podpisom kroži po italijanskih revijah in knjižn(ičn)ih policah? Koliko pesnikov si sama na lastno pest, brez

želje po dobičku, ampak samo zaradi tega, ker si poezijo oboževala, prevedla in objavila? Koliko literatov, pesnikov, pisateljev, urednikov in njihovih dragih te je obiskalo na Partizanski ulici v Sežani, v edini hiši brez hišne številke, in imelo občutek, da vstopa v posebno svetišče, nastlano s knjigami. Pravzaprav je bil to prevajalski atelje ...

Že najino spoznanje je bilo zame, pravzaprav še zelenca na literarnem področju, nekaj naravnega. Sama si pristopila k meni, potem ko si prevajala nekaj mojih pesmi, in mi predlagala, da jih zbereva dovolj za dostojno zbirko v italijanščini. Leta so minevala, prijateljstvo je raslo, predlagala si mi tikanje, potem ko sem te en čas vikal, pa se je meni zdelo tako zelo čudno, vzgojen sem bil v času, ko je starejše bilo treba vikati, tebi pa se pridevnik “starejša” nikakor ni pritikal ... Iz najinega prvega projekta ni bilo nič, nastalo je pa še veliko novih. A kar hranim v najlepšem spominu, je najino dopisovanje, ki ga zdaj ponovno prebiram. Domnevam, da je v teh dnevih to naredil vsak, s katerim si si dopisovala. Postala si moja literarna nona, prevajalski mentor in sogovornik na področju poezije, da boljšega nisem našel niti v svojih profesorjih jezika in književnosti na vseh stopnjah

(pa naj mi ne zamerijo ...). Ker je pri tebi poezija bila življenjski element, ne le umetnost, ki jo je treba razvijati ali preučevati. Ali pa prevajati. Prevajala si le to, kar si želela. Kolikokrat sem ti izrazil

foto JMP

dvome o svojem pisanju, pa si jih potrdila, sprejela in mi jih pomagala rešiti ali celo poglobiti. In kar smo vsi pri tebi cenili, pa še sam sem ob tem neznansko užival ob vseh tvojih zapisih, javnih in osebnih, je bil tvoj smisel za prefinjeno ironijo, sarkazem, skozi katerega si vpletla marsikatero bodico, ne z namenom, da raniš, temveč, da omogočiš razmislek. Nekaj totalno novega v konstelaciji slovenske kulture. Bila si preveč izven njenih fovšij, da bi si ne mogla privoščiti te resnične svobode, kar ironija tudi navsezadnje je. Vedno si bila zahtevna do svojih bralcev ... Pred leti si mi napisala odprto pismo v šestih (!) nadaljevanjih, ki je izhajalo prav v Novem glasu. Ko sem

te prebiral, sem ti potem po mailih očital, da bi mi lahko cel *papirus* napisala privat, pa si se namuznila, da je že prav tako. Po drugi strani pa mi je na uho prišla kvanta, da se nekateri zgražajo, češ da mi s svojimi pismi namenjaš tako in tako preveč pozornosti. *Mai contenti*, bi ti rekla ... O, tudi v lase sva si prišla (metaforično, seveda, drugače se pri meni ne da ...), zaradi drugačnih mnenj, senzibilnosti ali strahov. Pa si mi včasih ti pamet solila, pa jaz tebi in si mi jo nazaj ... popoprala ... Toda prav v takih trenutkih sem razumel, kako neznansko nežna in občutljiva je bila tvoja notranjost, ki si jo znala negovati prav do zadnjega. V vsaki najini diatribi sva znala potegniti nauk, vsak zase. Včasih sem imel občutek, da govorim s prijateljem svojih let, pa sem se zaskrbljeno spraševal, ali si ti tako mladostna ali jaz tako starinski ... Vse dokler ni mojih strahov razblinil skupni znanec Jurij, ki je rekel, da si najmlajša intelektualka, kar jih pozna. Pa še ta spomin: vsakič, ko sva se slišala, sem ti moral poslati sliko svoje “štiriperesne deteljice”, da bi videla, kako raste, saj te je vsako otroško rojstvo (in posledična rast) veselilo vsaj petkrat več kot nova pesniška zbirka. In tako dalje, do tedaj, ko sem te v najinem zadnjem pismu prosil, da mi pomagaš rešiti nekatere prevajalske zagate v

zvezi s prevajanjem slovenske metrike v italijanščino, si ob dragoceni pomoči spet zažugala, naj se raje malček več ukvarjam s prevajanjem svoje poezije, česar nisem nikoli počel ... Ko si odšla, je spet v meni zazevala praznina, ki se ne da napolniti niti s potrebnimi solzami. Malo zaradi tega halucinacijskega odtujenega časa, ki ga živimo, malo pa zaradi tega, ker misel na Jolko ne vzbuja žalosti, temveč le mehko notranje veselje. Slovenska sodobna poezija je izgubila svojo nono, pranonno. Nono, ki te pocrta, deli kakšno davno izkušnjo; nono, za katero si ne predstavljaš, da bi bila kdaj mlada, a razmišlja bolj mladostno kot mladi zdaj. Nono, ki o sebi pravi, da morda ni bila dobra mama, je pa bila vedno odlična nona ... Naj končam v tvojem stilu to tkanje spominov, bolj v svojo tolažbo kot v kaj drugega.

Ob neki priložnosti sem ti rekel, da te bodo po smrti proglasili za zavetnico prevajalcev, pa da bom sam prevzel postulaturu, si mi odgovorila: “No, lepo, torej zagovornika že imam v tebi, a kdo bo prevzel pri beatifikaciji – oz. to vmesno stopnjo bom kar preskočila, kot razred ta bolj brihtni šolarji ali dijaki – in doživela santifikacijo, no, kdo bo prevzel vlogo ... hudičevega odvetnika in me metal v nič? Glej, da se nanj pripraviš, ker najbrž ne bo samo eden, pač pa krdelo ... maščevalcev.” Kolikor mi je znano, bi verjetno več ljudi znalo splesti prav podobno fragmentarno platno spominov, kot sem ga sam, zato dvomim o tem zadnjem, kar si izjavila. A verjamem, da tam, kjer si zdaj, nisi tiho. In to je za vse, ki te obdajajo, bogastvo. Prava nesmrtnost. Ljub pozdrav, Jolka, se vidiva.

David Bandelj

JEZIKOVNICA (101) Vladka Tucovič Sturman

O smučanju, a ne na snegu

Današnja Jezikovnica je namenjena vsem tistim ljubiteljskim oz. rekreativnim smučarjem, ki se jim toži po belih strminah, pa jim je vijuganje po snegu, tudi zaradi protikoronskih ukrepov, onemogočeno. V teh zimskih dnevih lahko v toplih sobah, brez smučarskih čevljev in smučk na nogah, pobrsKate po Slovenskem smučarskem slovarju (2011), in to v knjižni ali spletni obliki – in sicer med ostalimi terminološkimi slovarji, ki jih ponuja jezikovni portal Fran. Verjetno ni naključje, da smo Slovenci dobili svoj terminološki smučarski slovar, saj se spomnite, da je menda že Valvasor leta 1689 pisal o dričanju po snegu na Blokah, da o tekmovalski smučarski maniji z Bojanom Križajem in Matejo Svet, ki je zajela Slovence v drugi polovici prejšnjega stoletja in se nadaljevala v tem stoletju, sploh ne izgubljam besed. Za Slovence velja, da smo narod pevcev in pesnikov, najbrž pa tudi smučarjev, zato je več kot dobrodošlo, da se je “smučarija”, kot se žargonsko oz. pogovorno reče vsemu, kar je v zvezi s smučanjem, znašla tudi v terminološkem slovarju. Terminologija namreč pomeni strokovno izrazje in vsaka stroka ima svoj nabor strokovnih izrazov, tudi smučarska. Priznam, da nisem med smučarskimi navdušenci, zato se v smučarskem izrazju sploh ne počutim kot riba v vodi. Že ko sem prvič slišala besedo “ratrak”, niti iz konteksta nisem znala razbrati, da gre za nekaj, kar ima zvezo s smučiščem. Zdaj bi si lahko pomagala s Slovenskim smučarskim slovarjem, kjer dobim razlago, da gre za žargonsko poimenovanje teptalnega stroja, ki izhaja iz lastnega imana Ratrac, podobno kot se je nekoč vsakemu fotokopirnemu stroju reklo “kseroks” po znamki Xerox, verjetno prvih fotokopirnih strojev – no, danes pa še zlasti v osrednji Sloveniji slišimo kar skrajšano “fotokopirc”. O slovarju najboljšo govori kar odlomek iz njegovega uvodnega dela: “Slovenski smučarski slovar je prvi razlagalni, informativno-normativni in prevodni slovar smučarskega izrazja. Zajema zgodovinsko in sodobno smučarsko in žičničarsko izrazje z vseh področij – alpsko smučanje, tek na smučeh, smučarski skoki, turno smučanje, biatlon, deskanje, smučanje prostega sloga in nove zvrsti. Pomensko je obdelanih 4050 iztočnic. V prvem delu so slovarski sestavki s slovenskimi iztočnicami, razlaga pomena in ustrezniki v angleškem in nemškem jeziku. Tuji ustrezniki po posameznih jezikih so zbrani v obrnjenem angleško- in nemško-slovenskem razdelku. Nekatere iztočnice so ponazorjene s fotografijami. V slovarju so podrobno obdelani geometrijski elementi skakalnice, ki so ponazorjeni s skico. Dodani sta lestvici težavnosti turnega in alpinističnega smučanja. Ker Slovenci še nimamo splošnega športnega slovarja, Slovenski smučarski slovar vsebuje pogoste izraze, ki se uporabljajo na sorodnih športnih področjih.” Podobno kot pri vsakem terminološkem slovarju so tudi pri Slovenskem smučarskem slovarju moči združili strokovnjaki, torej poznavalci smučanja kot stroke, in jezikoslovci. Namenjen je “strokovnjakom, ki se ukvarjajo s smučarstvom, o njem pišejo ali govorijo v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku, športnikom, študentom in ljubiteljem tega športnega področja.” Tudi če ne sodite v nobeno izmed naštetih skupin ali pa ste, nasprotno, pravi smučarski zanesenjak, boste med brskanjem po slovarju gotovo našli kaj zanimivega. Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

JSKD je razglasil prejemnike priznanj

Dobitnik zlate plakete za življenjsko delo je glasbenik Zlatko Kaučič

Kljub slabemu epidemioološkemu stanju, ki kruto označuje tudi začetek novega leta, je Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD) poskrbel za razglasitev letošnjih prejemnikov priznanj za življenjsko delo in izjemne dosežke na področju ljubiteljske kulture. JSKD nagrade podeljuje že enaindvajsetič. Zlata plaketa je priznanje za življenjsko delo in je najvišje odličje, ki ga JSKD podeljuje za izjemne ustvarjalne in poustvarjalne dosežke v daljšem obdobju, srebrne plakete pa so priznanje za dolgoletno uspešno delo na področju ljubiteljske kulture. JSKD od l. 2011 podeljuje tudi zlate znake za odmevne dosežke mlajših ustvarjalcev in poustvarjalcev, ki delujejo na področju ljubiteljske kulture. Po mnenju tokratke strokovne komisije, ki so jo sestavljali predsednik dr. Tomaž Simetinger ter člani mag. Marko Rupel, mag. Marijana

Kolenko, Andreja Koblar Perko in dr. Inge Breznik, zlato plaketo za življenjsko delo prejme bobnar in tolkalec Zlatko Kaučič. Kaučič se že vrsto let izkazuje s svojimi izjemnimi ustvarjalnimi dosežki v umetnosti in kulturi

nasploh. Njegova glasbena odličnost in inovativno skladateljsko pero zelo dobro prispevata k slovenski glasbeni skrinjici jazza, pa tudi k prepoznavnosti Slovenije in Nove Gorice v svetovni glasbeni javnosti. Njegovo znanje, inovativni glasbeni pristopi in svetovljanstvo so močno vplivali na kar nekaj generacij glasbenikov. Na svoji več kot štiridesetletni uspešni

glasbeni poti je posnel več kot 60 albumov. Nastopal je na najpomembnejših evropskih in svetovnih jazzovskih festivalih in pri tem sodeloval z mnogimi znanimi glasbeniki. Med njegovimi številnimi domačimi in tujimi priznanji je tudi nagrada Prešernovega sklada iz l. 2011. Skoraj dvajset let svoje znanje predaja mladim v priznani tolkalski šoli, ki jo vodi v Novi Gorici. Med drugim je zasnoval projekt Kombo, v sklopu katerega mladi glasbeniki skupaj z njim ustvarjajo izvirno instrumentalno glasbo. Vsako leto prireja tudi Brda Contemporary Music Festival. Nanj vsakič vabi priznane glasbenike in umetnike z vsega sveta. Že lepo zakoreninjene januarske svečane podelitve priznanj JSKD na Ljubljanskem gradu zaradi letošnjih izrednih razmer seveda ne bo (v januarju leta 2018 sta bila med prejemniki priznanj mlada zborovodkinja Petra Grassi, ki je prejela zlati znak za izjemne

dosežke na področju vokalne glasbe, in Božidar Tabaj, gonilna sila dramskega odseka PD Štandrež, ki je srebrno plaketo prejel za dolgoletno delo na področju gledališke ustvarjalnosti). Javna slovesna prireditve JSKD pa bo gotovo, ko bodo epidemiološke razmere to dopuščale. Vsi upamo, da se bo to zgodilo čim prej. Poleg zlate plakete Zlatku Kaučiču bo letos JSKD podelil še štiri srebrne plakete. Prejeli jih bodo: Rosina Katz–Logar in Lenart Katz, predana kulturnika, ki skrbita za promocijo in ohranjanje slovenskega jezika in kulture na avstrijskem Koroškem, filmski ustvarjalec Franc Kopic, soustanoviteljica in predsednica Kulturnega društva nemško govorečih žena Mostovi Maribor Veronika Haring in zborovska dirigentka Helena Fojkar Zupančič. Dobitnica zlatega znaka je dirigentka Jerica Bukovec.

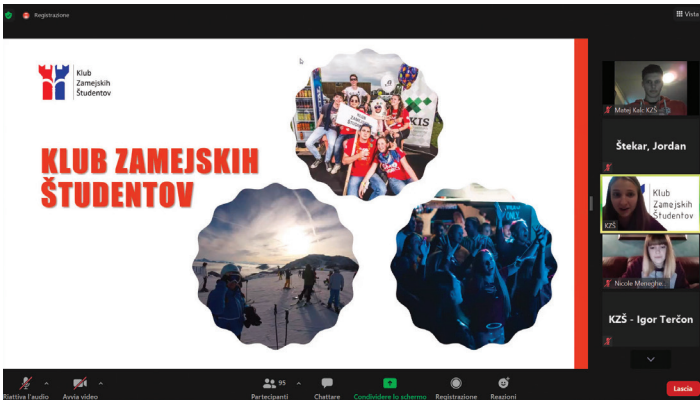
IK

O študiju v Sloveniji na enem mestu

Uspešen spletni dan odprtih vrat Kluba zamejskih študentov

Izbira za univerzitetni študij na slovenskih fakultetah je med mladimi, ki končujejo slovenske višje srednje šole v Italiji, vedno bolj popularna. To dokazuje tudi dejstvo, da se je dneva odprtih vrat, ki ga je že šesto leto zapored organiziral Klub zamejskih študentov (KZŠ), letos udeležilo več kot 70 maturantov, kljub temu da je letošnji dogodek potekal v popoldanskih urah (tako da letos dijaki niso izgubili dneva pouka) in spletno. Dijake je uvodoma pozdravila Andreja Duhovnik Antoni, pedagoška svetovalka Republike Slovenije za slovenske šole v Italiji, ki je klubu čestitala za tako aktivno delovanje in pomembno vlogo, ki ga ima ta pri usmerjanju višješolskih dijakov. Udeležence je pozdravila tudi predsednica KZŠ-ja Petra Olenik, ki je maturantom zaželela vso srečo pri izbiri univerzitetne poti in zaključku višješolske kariere, izrazila pa je tudi upanje, da se srečajo v čim večjem številu v prihodnjem študijskem letu. Moderator dogodka Igor Terčon je predstavil KZŠ, ki nosi geslo *Tvoj dom v Sloveniji*. Cilj kluba je namreč ta, da povezuje vse zamejske študente, obenem pa predstavlja zamejsko skupnost študentom iz matice, s katerimi tudi

veliko sodeluje, predvsem s Klubom študentov Sežane in Zvezo ŠKIS. Odbornik Terčon je nato predal besedo Dejanu Senekoviču iz vpisne službe Univerze v Mariboru, ki je dijakom osvetlil vpisni postopek na slovenske fakultete. Letošnji

razpis za vpis naj bi se odprl 1. februarja, možnost za vpisovanje pa naj bi potekala od 16. februarja (kar pa se bo letos predvidoma nekoliko zakasnilo). Vsi dijaki imajo možnost, da izrazijo tri želje, na katerem študijskem programu želijo študirati. Vpis na slovenske univerze je mogoč na dva načina: kot slovenski državljani in državljani EU ali kot tuji. Kdor ima slovensko državljanstvo, se mora na fakulteto vpisati kot slovenski državljan, ostali pa lahko oddajo dve prijavi: kot tuji in kot državljani EU. Vpisovanje poteka letos izključno spletno, preko

portala eVŠ, kjer bo tudi objavljen razpis. Letos ne bo treba, da dijaki svojo vpisno polo tiskajo in jo pošljejo po pošti, saj bo zadostovala spletna prijava. Pri tem morajo paziti, da se jim, ko končajo prijavo, izpiše “prijava elektronsko

poslana”, v nasprotnem primeru pomeni, da prijave niso uspešno končali. Senekovič je obenem opomnil dijake, da bodo letos vse odločitve vročali elektronsko preko portala eVŠ in elektronske pošte, ne več po navadni pošti. Brina Zavrl z mariborske univerze pa je dodala, da bo za priznavanje listin letos lažje, saj bodo dijaki lahko samo poslali sken zaključne listine in spričeval. Na dnevu odprtih vrat so se predstavile tudi štiri univerze. Univerzo v Ljubljani je predstavila Katja Cerar, tisto v Mariboru Dejan Senekovič, v Novi Gorici Veronika Piccinini in na Primorskem

Mitja Tretjak. Ti so predstavili študijske programe, ki jih nudijo njihove univerze, in kaj lahko študenti pridobijo od študija in ob študiju pri njih. Običajno se dan odprtih vrat konča s sejmom stojnic, na katerem se predstavijo vse fakultete in kjer lahko dijaki sprašujejo vse, kar jih zanima, tako predstavnike fakultet kot tudi predstavnike kluba. Zaradi letošnje spletne izvedbe to ni bilo mogoče, so pa zato organizirali t. i. fanta–stojnice, na katerih so klubovci odgovarjali na vprašanja, ki so jim jih prej postavili dijaki. Tako so dijaki izvedeli za možnost štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu (razpis bo avgusta), o možnosti bivanja v študentskem domu, za možnost dela ob študiju

preko študentskega servisa, obštudijske dejavnosti, ki jih nudijo univerze, in razne ugodnosti, ki jih imajo študenti, ki študirajo v Sloveniji (študentski boni za prehrano, popust pri javnem prevozu ipd.). Ker letos ni bilo fakultetnih stojnic, so dijaki, ki so se prijavili na dogodek, na elektronski naslov prejeli seznam fakultet s kontakti članov KZŠ-ja, ki te fakultete obiskujejo. V klubu jih spodbujajo, da se za katerikoli dvom o fakulteti obrnejo na tiste, ki študirajo na njej, in bodo tako dobili informacije iz prve roke. Ob koncu je vse dijake, ki so se predhodno prijavili na dogodek, čakalo še presenečenje. Ob vpisu je namreč vsak prejel številko, s katero se je ob koncu dogodka

potegoval za nagrado: dva zmagovalca sta prejela 30 evrov vreden bon za Tržaško knjižno središče v Trstu in Katoliško knjigarno v Gorici. Ker je bil dogodek poln novih in pomembnih informacij, predvsem glede vpisnega postopka, ki dijakom večkrat predstavlja težave, so posnetek dneva odprtih vrat že objavili na spletni strani KZŠ-ja, Facebook strani in dogodku. Tako imajo dijaki možnost, da si ob vpisu, če se jim porodi dvom, posnetek ponovno ogledajo. Istočasno so pri klubu pripravljeni odgovarjati na njihova vprašanja. Spletna stran KZŠ pa ima pod zavihkom SOS KZŠ podrobno razloženo vse, kar dijaki potrebujejo za vpis na fakulteto, in druge pomembne informacije.

UP

Nov mandat upravnega sveta SSG Trst

Ob izteku mandata upravnega sveta Slovenskega stalnega gledališča Trst se je skupščina ustanovnih članov sestala za odobritev proračuna in imenovanje novega odbora. Dne 19. novembra 2020 so predstavniki Dežele Furlanije Julijske krajine, Občine Trst, SKGZ, SSO in Društva Slovensko gledališče obravnavali prvo točko dnevnega reda in odobrili proračun za leto 2021. V sredo, 27. januarja 2021, pa so v nadaljevanju skupščine razpravljali o naslednjih dveh točkah, in sicer o imenovanju članov upravnega sveta in nadzornega odbora. Člani skupščine so soglasno sklenili, da bodo zaradi

izrednih okoliščin, vezanih na posledice pandemije, potrdili v novem mandatu vse dosedanje člane upravnega sveta z obstoječimi funkcijami: Breda Pahor (predsednica), Rado Race (podpredsednik), Livia Amabilino, Giuliano Caputi, Maja Lapornik, Adriano Sossi (člani). V sestavi nadzornega odbora pa je prišlo do nekaterih sprememb: italijansko Ministrstvo za kulturne dobrine in dejavnosti ter turizem (Mibact) je za novo predsednico imenovalo Martino Malalan. Z njo bosta sodelovala Boris Valentič in Giuliano Nadrah, suplenta pa bosta Vladimiro Dolgan in Diego Spazzali.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (144)

Dimitri Tabaj

TRETI DEL

Tudi dr. Luetić navaja Dornberk kot domnevni rojstni kraj Gregorja Cotiča, saj v omenjenem članku piše, da *“je kapitan Gregor Cotič pripadal dobro poznani slovenski družini iz naravnega zaledja Trsta in je po raziskavah dr. Miroslava Pahorja (direktorja Pomorskega muzeja S. Mašere iz Pirana) bil rojen v Dornberku pri Gorici”*. V prispevku (nem. Beitrag) k časopisu Reichspostreuter iz leta 1778 (38. teden) najdemo zabeleženo, da je bil “Capitain Gregor Zottich” po rodu iz Trsta. Ni znano, kdaj se je Gregor Cotič preselil v Trst. Za to bo treba, po mnenju dr. Luetića, vložiti še nekaj časa in truda v zgodovinsko-arhivske raziskave naših in italijanskih arhivskih fondov. Za zdaj je pa ugotovljeno, da je bil že okrog leta 1740 kapitan Gregor Cotič zelo ugleden tržaški pomorski poveljnik in pomorščak. Leta 1752 je vozil žito iz Ancone v Livorno. V nadaljevanju Luetićevega članka beremo, da je kapitan Gregor Cotič imel zraven svojega doma v Trstu tudi lastno trgovsko hišo, saj je razvejl svoje pomorsko-trgovsko poslovanje, ki je segalo od zahodnih pristanišč Sredozemskega morja in ostalih delov sredozemskega bazena, pa preko luk Apeninskega in Balkanskega polotoka, Reke, Senja in Trsta do notranjosti Slovenije, Hrvaške in avstrijskih dežel. V prvih časih je potoval na ladjah dolge plovbe. Ko je postal kapitan in poveljnik ladje, se je intenzivno ukvarjal s trgovskimi in komercialnimi zadevami, še posebej s pomorsko trgovino. Bil je večkrat poveljnik največjih tedanjih avstrijskih trgovskih ladij. Bil je znan predvsem kot dolgoletni kapitan velike ladje tipa nava, imenovane Sveti Janez Nepomuk, po imenu češkega mučenca in svetnika (Nepomuk, ok. 1349 - Praga, 1393), ki je izredno priljubljen še posebej v naših krajih in v celi srednji Evropi ter velja za češkega narodnega zavetnika, zaščitnika duhovnikov, spovednikov, časti, spovedne molčečnosti, mostov, ladjarjev, splavarjev in mlinarjev ter priprošnjika proti obrekovanju in proti vodnim nevarnostim. Kipe tega svetnika večkrat srečamo v bližini rek, potokov, mostov. Na sliki: kip sv. Janeza Nepomuka pri Pevmskem mostu v Gorici.

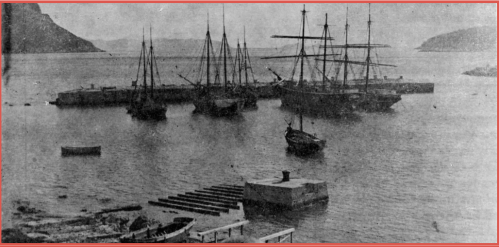
svetnika (Nepomuk, ok. 1349 - Praga, 1393), ki je izredno priljubljen še posebej v naših krajih in v celi srednji Evropi ter velja za češkega narodnega zavetnika, zaščitnika duhovnikov, spovednikov, časti, spovedne molčečnosti, mostov, ladjarjev, splavarjev in mlinarjev ter priprošnjika proti obrekovanju in proti vodnim nevarnostim. Kipe tega svetnika večkrat srečamo v bližini rek, potokov, mostov. Na sliki: kip sv. Janeza Nepomuka pri Pevmskem mostu v Gorici.

Gregor Cotič je bil znan predvsem kot dolgoletni kapitan velike ladje tipa nava, imenovane Sveti Janez Nepomuk, po imenu češkega mučenca in svetnika (Nepomuk, ok. 1349 - Praga, 1393), ki je izredno priljubljen še posebej v naših krajih in v celi srednji Evropi ter velja za češkega narodnega zavetnika, zaščitnika duhovnikov, spovednikov, časti, spovedne molčečnosti, mostov, ladjarjev, splavarjev in mlinarjev ter priprošnjika proti obrekovanju in proti vodnim nevarnostim. Kipe tega svetnika večkrat srečamo v bližini rek, potokov, mostov. Na sliki: kip sv. Janeza Nepomuka pri Pevmskem mostu v Gorici.

Detajl slike Bark Trojedinica. Avtor: Bartul Ivanković. Foto: Goran Bulić - Hrvatski restauratorski zavod - Reka

Slika iz članka dr. Josipa Luetića z naslovom Gregor Cotič - jedan od najistaknutijih slovenskih moreplovaca XVIII stoljeća iz leta 1980. Kot bomo videli v nadaljevanju, kapitan Gregor Cotič ni bil le pomorščak in ladjar: izvrševal je tudi razne denarne transakcije, pomorska zavarovanja (to v res pionirskih časih) in izdajal pomorska kreditna pisma. Veliko je vlagal v ladjedelniško dejavnost, razvejl je posredniško trgovino z lesom in z lesnim materialom, a tudi z železnino, kožami, volno, tobakom. Ugled kapitana Gregorja Cotiča na evropski ravni je bil izjemen.

Mojstrovini kapitana dolge plovbe, ladjarskega in ladjedelniškega izvedenca ter slikarja Bartula Ivankovića (Carigrad, 1815 - Trst, 1898), ki je večji del svojega življenja preživel v Trstu - kjer se je poročil z Lucijo Klemenc - in se ukvarjal predvsem s pomorsko motiviko. Kot bomo videli v nadaljevanju, je dr. Luetić preučeval delo tega slikarja, čigar slike predstavljajo res dragocen dokument pomorske in ladjedelniške zgodovine. Vir slik: paluba.info

Že kot študent se je po vojni vključil v slovensko stranko in druge organizacije

Poslovil se je inž. Aljoša Vesel

Na svojem domu v Trstu je v ponedeljek, 1. februarja, v 93. letu starosti preminil inž. Aljoša Vesel, dober mesec dni po svojem mlajšem bratu, časnikarju Sergiju. Zapustil je ženo Vero, roj. Čok, in hčerki Evo ter Laro z družinama. Inž. Vesel je bil markanten predstavnik tiste generacije, ki je v mladih letih v prvem povojnem obdobju sodelovala pri obnavljanju slovenskega javnega življenja v Trstu, nato je morala s trebuhom za kruhom po Italiji ali na tuje, ker za slovensko tehnično inteligenco ni smelo biti delovnih mest, proti koncu kariere ali po upokojitvi pa ji je v nekaj primerih uspelo vrniti se v domači kraj in ponovno dati svoj prispevek narodni skupnosti. Rodil se je v Trstu 27. avgusta 1928 v znani družini odvetnika Frana Vesela (1894–1954), ki je pod fašizmom vztrajal v “mestu v zalivu”, sodeloval v odporu in okusil tako nacistično kot povojno komunistično ječo, leta 1947 pa je bil med ustanovitelji Slovenske demokratske zveze. Inž.

Aljoša, ki je maturiral leta 1946 na italijanskem klasičnem liceju Dante, se je kot študent vključil v slovensko stranko in druge organizacije. V letih 1948–54 je bil predsednik Akademskega društva Jadran.

Še pred diplomo iz strojnega inženirstva je v letih 1950–56 poučeval na takratnih slovenskih strokovnih šolah na Opčinah, v Dolini in Rojanu, nato se je začela njegova pot po Italiji. Leta 1958 je nastopil službo pri Fiatu (najprej Torino Mirafiori, nato OM v Brescii),

leta 1962 je postal tehnični direktor v papirnici v Štivanu, sledili so pivovarna Dreher v Trstu, zadolžitve v Piemontu, direktorsko mesto v tovarni Eaton v Trziču, vodenje mehanskega centra tovarne Alfasud pri Neaplju, od leta

1977 do upokojitve leta 1990 pa je bil direktor proizvodnje Tovarne velikih motorjev in generalni poddirektor njenih obratov v občini Dolina in Bariju. V projektih skupine IRI je tudi pripravljadal kadre za novosti v industriji. Po povratku v Trst se je ponovno vključil v javno

delo. Svoje veliko znanje in razgledanost je izpričal zlasti v strokovnih komisijah Slovenske skupnosti v Trstu na področju gospodarstva, prostorskega načrtovanja in ekologije. Bil je član strankinega vodstva v Trstu, v letih 1986–94 in 1998–2001 pa tudi deželnega vodstva SSK kot član tajništva ali deželnega nadzornega odbora. Grenke izkušnje je doživel kot član upravnega sveta Tržaške kreditne banke od leta 1984, do 1993. Preizkusil se je tudi s svojim podjetjem inženiringa. Nekaj let je bil tudi član odbora Jadralskega kluba Čupa. Od ustanovitve leta 1948 je bil član Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu. Več let je bil njegov tajnik, nato 16 let zelo delaven predsednik do leta 2009, ko je želel, da stopijo naprej mlajši, vendar je še naprej sodeloval z modrimi in stvarnimi nasveti v društvenem odboru. Naj mu bo lahka domača zemlja, svojcem pa iskreno sožalje!

Ivo Jevnikar

Zagora po prvi svetovni vojni

In vendar so živel

Dogodki iz prve svetovne vojne, ki sta mi jih pripovedovala stric in tata, so se mi zelo globoko vtisnili v spomin. Stric, očetov brat, ki je živel z nami, je rad pripovedoval, kakšni so bili prvi dnevi po končani prvi svetovni vojni. Prišla sta iz ruskega ujetništva, mimogrede “oropala” umrlega vojaka in tako dobila nekaj kron, da sta se preživela in v Rusiji plačevala toplo vodo, ki so jo po železniških postajah ponujale “babuške”, da sta vanjo stresla nekaj čaja, ki sta ga kupila, in si s tem toplim napitkom lajšala žejo in lakoto ... Včasih se ju je usmilil kak prostovoljec, ki je deloval bodisi pri Rdečem kot tudi Črnem križu. Ti dve organizaciji sta takoj po prvi vojni pomagali predvsem vračajočim se beguncem in jim delili črn – ržen – kruh, ki je vseboval tudi nekaj zaseke. Tisti, ki je imel srečo in je v vrsti na postaji čakal in dočakal to dobroto, preden je odpeljal vlak, je bil neizmerno hvaležen, saj je vedel, da mu bo ta mali košček kruha pomagal preživeti. Ko sta prišla domov, sta našla razbito vas, po kateri so se podile podgane in lisice, saj je bilo na področju nekdanje fronte v tistem času vse polno razpadajočih človeških kot tudi živalskih trupel, ki so jim služila za hrano. Ob nekem zidu je stala vojaška lopata, poprijela sta za delo in očistila ruševine med kamenjem, skušala od tam pregnati podgane, znesla na kup strešno pločevino, ki je vojakom služila za barake, in si uredila prenočišče. Počasi so prihajali, pravzaprav pricepali, tudi drugi domači. Sestre, ki so se zatele v Trebnje na Dolenjsko, mati, ki je bila z najmlajšo v sosednji trebanjski vasi, in začeli so obdelovati njive. V Gorici so kupili semenski krompir, fižol in koruzo, za nameček pa še nekaj povrtnin. Sestre so začele odhajati v Ljubljano, kjer se je ustavila ena od njih, čez čas pa je za njimi odšla tudi mama. Oče in stric sta sama kmetovala dalje, poleg tega pa sta še nabirala železo, ki ga je bilo povsod polno, in s tem prišla do kakšne lire. Tistih nekaj njiv, kolikor jih je bilo na naši zagorski polici, so bile pokopališča. Površno zakopana trupla so izkopali in odpeljali v Plave, kjer je bilo veliko pokopališče, ki so ga imenovali Zagora. Sadilo se je med grobovi, če so še bili, ali pa v vrsti, ki je bila med nekdanjimi grobovi ... Tako so se preživljali, preživeli in dočakali drugo svetovno vojno, skupaj s toliko opevano svobodo. Počasi so si sezidali lične domove,

danes pa se ti praznijo ... Mimogrede naj omenim pisateljico Susanno Tamaro, ki je zapisala: “Tam gori, ustvarja v Orvietu, rojena na Opčinah, živi ljudstvo, ki se je ohranilo in preživelo, ker je sesalo mrtve ...” Da, to je res, vsi pridelki na naših njivah, kjer je potekala prva svetovna vojna, so zrastle na zasilnih pokopališčih, zemlji, prepojeni s krvjo vojakov različnih narodnosti ... Ne vem, koliko se tega zaveda današnji mladi rod. Vem pa, da je sodobna zgodovina temu času, še zlasti v šolah, dala premajhen poudarek. Učili so nas o balkanskih vojnah, o Kosovu, o zmagovalni drugi svetovni vojni, in to tako prepričljivo, da nismo tega samo verjeli, ampak bili tudi prepričani, da se je naša borna – slovenska krvava – zgodovina začela šele z NOB–jem! Ko smo pri nas doma orali, so velikokrat prišle na površje človeške kosti. Do njih imam še vedno spoštljiv odnos, me pa ne vznemirjajo več. Isto sem občutil, ko sem na naši kraški gmajni ob nekem kamnu staknil lobanjo. Preprosto sem jo vzel v roke, nekako tako kot kakšen naravno čudovito oblikovan kraški kamen, jo očistil (kakor naredim s kamnom), jo zavil v servieto, ki je imela mamin monogram, ki ga je izvezla v taborišču v Brucku ob Litvi, in jo pokopal ob naši cerkvi, ne ozirajoč se na to, čigava je, komu je pripadala, katere narodnosti je. Pokopal sem razkosanega človeka, kje pa ležijo kosti drugih njegovih delov, ve Bog. Sam sem se tokrat srečal samo s človekovo lobanjo ... Ne vem, kakšen odnos do prve svetovne vojne ima naš mladi rod. Vidim pa, da je pri marsikaterem našem zgodovinarju obdobje te vojne potisnjeno na stran. V šolah smo se učili o turških vpadih, balkanskih vojnah, o Kosovu, zelo malo, v primeru z ostalim, lahko rečem skoraj nič, o prvi svetovni vojni. Seveda je bilo vedno v ospredju zmagoslavje druge svetovne vojne, tako da se je na prefinjen način v marsikatero slovensko glavo vcepilo spoznanje, da se je naša narodna zgodovina začela šele z NOB, prej so bili samo nepomembni dogodki, ki niso vredni spomina. Takšno vzgojo smo dobili in z njo tudi živel. In danes? Koliko je naših ljubih Slovencev, ki so iz takšne vzgoje živel. Koliko se jih sploh zaveda, na kakšen prefinjen način je polpretekla vzgoja oblikovala našega Slovenca, da marsikdo še danes ne vidi nič, kaj se dogaja izven domačega praga.

Ambrož Kodelja

Gledališka predstava ob dnevu spomina

Vojno je preživelo 99 % danskih Židov

Mednarodni dan spomina ni le priložnost za gledanje črno–belih posnetkov okostnjakov

zgodbe poguma, človečnosti in moralne moči. Eno izmed teh je v minulih dneh, ko smo obeleževali

v koncentracijskih taboriščih, v opomin, da bi se kaj takega ne ponovilo. Je tudi dan, ko je v tem najtemnejšem času evropske polpreteklosti treba poiskati

pomen 27. januarja, na odrskih deskah predstavila gledališka skupina Fantateatro iz Bologne. Občinstvo si je lahko preko spleta ogledalo predstavo

Il Popolo che si oppone all'orrore (Ljudstvo, ki se je zoperstavilo grozi). Ta prikazuje malo poznano dogajanje na Danskem med drugo svetovno vojno. Po nemški zasedbi leta 1940 Danci niso obrnili hrbta svojim sodržavljanom židovske veroizpovedi. Danska vlada se je ob okupaciji postavila njim v bran. Nacisti na začetku niso vztrajali v svojem načrtu iztrebljenja Judov. Pomenljivo je bilo nemara pri tem tudi dejstvo, da so danski kmetje zagotavljali meso in maslo več kot trem milijonom nemškim državljanom. Ko so danske oblasti izvedele, da nameravajo nacisti leta 1943 deportirati Jude, so jih vnaprej obvestili. Židje so se (razen redkih izjem in bolnikov) sprva, ob odkriti pomoči članov

danskega odporniškega gibanja in civilistov, skrivali, nato so jim ti pomagali pri vkrcanju na ribiške čolne, s katerimi so dospeli do švedske obale. Beg v nevtralnno Švedsko ni uspel vsem danskim Židom. Približno 400, ki so jih nacisti deportirali v Theresienstadt, danska vlada ni pustila na cedilu, obratno. Da bi jih rešila pred smrtjo, je uporabila vsa možna diplomatska sredstva. Prek danskega Rdečega križa so taboriščnikom dobavljali pakete hrane. V taborišču je umrlo 50, vojno pa preživelo 6.500 ali 99 % danskih Židov. Njihova rešitev dokazuje, da ko bi tudi v drugih evropskih državah prevladala pogum in enotnost, bi bila morda usoda Židov med vojno drugačna.

Mch

Muzej novejše zgodovine Slovenije

Razstava “Tu se je smrt utrudila do smrti ...”: Slovenske žrtve Auschwitza
V Muzeju novejše zgodovine Slovenije je od 26. januarja možen spletni ogled dokumentarne razstave Sinagoge Maribor “*Tu se je smrt utrudila do smrti ...*”: Slovenske žrtve Auschwitza. Na spletni strani muzeja si je mogoče ogledati posnet voden ogled razstave, po kateri pospremi avtor razstave Boris Hajdinjak iz Sinagoge Maribor. Dne 27. januarja je minilo 76 let od osvoboditve nacističnega koncentracijskega taborišča Auschwitz. “Na svetu ni kraja, ki bi bil bolj zaznamovan s smrtjo,” so zapisali in spomnili, da je bilo v času delovanja Auschwitza, od leta 1940 do leta 1945, v njem ubitih okoli 1,1 milijona ljudi. Od tega je bilo milijon Judov, kar pomeni, da je v

Auschwitzu umrl vsak šesti od skupno šest milijonov Judov, ki so življenje izgubili v holokavstu. Prav zato je bil datum osvoboditve Auschwitza izbran za dan spomina na holokavst, so še navedli v muzeju. Dokumentarna razstava pripoveduje o 2.300 ljudeh iz Slovenije, ki so jih odpeljali v Auschwitz. Večina je bila Slovencev, med deportiranimi pa je bilo tudi okoli 350 Judov, vsaj 78 Romov in vsaj en pripadnik Jehovih prič. Domov se jih je vrnilo le okoli 1.000. Zato velja Auschwitz za eno največjih pokopališč slovenskih žrtev druge svetovne vojne, zaradi česar je 27. januar tudi slovenski dan spomina na žrtve holokavsta. Razstava, ki jo je pripravila Sinagoga Maribor, je bila prvič postavljena na ogled 23. januarja lani v sklopu projekta Šoa - spominjajmo se 2020.

Večstopenjska šola Doberdob ob dnevu spomina

Učenci so se na različne načine spomnili neštetih žrtev nacifašizma

Objavljamo zapise, v katere so učenci zilili svoje misli na vse tiste, ki so bili deportirani v razna taborišča in so tam umrli. Za uvod pa naj bo kratko pojasnilo prof. Jasne Košuta, zakaj je zelo pomembno

kjer smo se z enominutnim molkom spomnili žrtev. Profesorji vsako leto namenjamo dnevu spomina veliko pozornosti: z učenci beremo berila in odlomke knjig, poslušamo

razumevati, da začitijo, kaj sploh je trpljenje, in da so razlike med nami le posledica predsodkov nezadovoljnih odraslih. Obeleževanje zgodovinskih tragedij z otroki ne pomeni

zbiranje, nismo mogli izvesti načrtovanega programa. Želeli smo se nameniti do tlakovcev spomina, ki se nahajajo v bližini naše šole, da bi jih očistili in se tako poklonili umorjenim

zaničevalne politike, ki se je vedno pogostejše pojavljala v Evropi. Povod za to odločitev je bilo zgražanje mimoidočega nad njegovo instalacijo, ki je obeleževala na tisoče prebivalcev, ki jih je usmrtila nacistična oblast. Tako si je zamislil bronasto kocko, veliko en kubični decimeter, na katero je vrezljal ime in priimek žrtve, datum in kraj njenega rojstva, deportacije in smrti. Tlakovce sam potisne v beton pred hišo, ki je bila zadnje bivališče deportiranca. Pred dvema letoma je v Doberdobu položil prvega, danes pa

“Ko slišim besedo holokavst, se mi roke začnejo tresti in koža se mi naježi. Predstavljam si grozote, ki so jih ljudje doživljali le zato, ker jih je neka druga skupina imela za drugačne. Nič, kar se je v tistem obdobju dogajalo, ne sme iti v pozabo!”
Matilde Furlan, 3.b

“Sestra je obiskala dve koncentracijski taborišči in mi je pripovedovala, kako se še danes začuti žalost, ki lebdi v praznem prostoru. Grozno.”
Mattia Dreassi, 3.a

“Trpinčiti koga brez razloga je popolnoma nesmiselno. Umoriti pa je še bolj nepravilno. Težko je razumeti in ni pravično, če nekdo postane žrtev zaradi narodne pripadnosti ali zaradi tega, ker ljubi nekoga, ki ga ne bi smel.”
Mauro Perrone, 3.b

“Zelo pomembno je, da se učimo iz preteklosti, da napak ne ponovimo. Pozorni moramo biti v medsebojnih odnosih do vrstnikov, se spoštovati, da bomo živeli složno.”
David Dreassi, 3.a

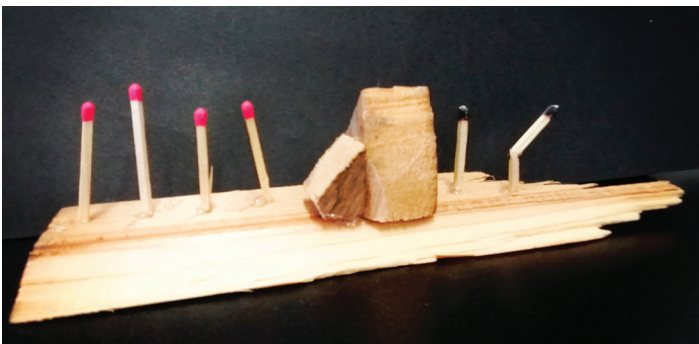
“Vsakič, ko poslušam pričevanja deportirancev, me zgrabi tesnoba. Sram me je za vse tiste osebe, ki so počenjali nepopisne zločine. Zaprl bi jih v zapor in odvrgel ključ.”
Marco Boscarol, 3.b

Pisma so dopisnice deda prof. Jasne Košuta, prof. Egidija Košute, ki jih je pošiljal iz delavskega taborišča v Neuengammu (zanimivo je, da mu je kljub cenzuri uspelo napisati: živijo mi in naša kri).

Risbe učencev 2.a, 3.a in 3.b razreda

Izdelek je napravil Giacomo Mania'

seznanjati učence s kruto preteklostjo, ki se ne sme ponoviti, pa tudi, zakaj so tako dragoceni tlakovci.

Z nekdanjo sodelavko prof. Vicman sva si zamislili, da bi bila dolžnost nas šolnikov skrbeti za to, da tlakovci v Doberdobu ne bi šli v pozabo. S podporo ravnateljice sva v šolskem letu 2019/20 učence peljali na ogled tlakovcev,

pričevanja in si ogledujemo videoposnetke, ki so dokaz nasilja in trpljenja naših ljudi. Zavedamo se, da je treba otrokom vedno znova posredovati, kaj vsega je sposoben človek, in da samo z osveščanjem ter znanjem preprečimo, da se zgodovina ne bi ponavljala. Sočutje do ljudi, ki so v preteklosti doživljali zlo, mlade spodbudi, da začenjajo

živeti v preteklosti. Je znak odgovornega spremljanja njihove osebne rasti s ciljem, da v prihodnosti postanejo dobri državljani sveta.

Dne 27. januarja 2021 smo se učenci, učno in neučno osebje Večstopenjske šole Doberdob spomnili žrtev nacifašizma. Zaradi ministrskega odloka, ki prepoveduje množično

deportirancem. Prilagodili smo se razmeram in nekaj ur namenili pogovoru, čustvenemu in kritičnemu razmišljanju ter ustvarjanju izdelkov. *Stolpersteine*, spotikavci, so umetniški podvig, ki so ga prevzele skoraj vse evropske države. Berlinski ustvarjalec Gunter Demnig je pred tridesetimi leti sklenil, da ne bo več pasivno sprejemal

jih je že več in vsi nosijo slovenska imena ter slovenske napise.

“Po vsej verjetnosti danes mene ne bi bilo, če ne bi moje prababice rešili iz taborišča. Deportirali so jo nacifašisti v Auschwitz in ji na levem podlaktu vtetovirali številko 81979.”
Isabel Sartor, 3.a

Po Nebeški poti - Peš od Ogleja do Svetih Višarij (24)

Nace Novak

Čez izpostavljeno mesto, ki ga ni bilo
Ravanco sem naslednjega dne zapustil malo pred deveto zjutraj okrepljen s kraljevskim zajtrkom, ki mi ga je šefica, mislim, da ji je bilo ime Valentina, pripravila za isto mizo, kjer sem večerjal. Vreme je bilo lepo, kot nalašč za nekajurno hojo. Modra ribica me je kmalu po središču kraja povabila levo navzdol. Pri odcepu je bila planinska usmerjevalna tablica, na kateri je pisalo, da je do sedla Sagata (Sella Sagata) uro in pol hoda. Tisti spust po široki asfaltirani poti je bil res kratke sape in že kmalu se je začel vzpon. Vse do prelaza Sagata je vodila ozka betonirana cestica, dovolj široka za avtomobil, ki se je mestoma spremenila v makadamski odsek. Nekoliko sem bil vznemirjen, malo na trnih zaradi tistega mostička čez izpostavljen del, prepad, kot sem predvideval glede na opis. „Če so takšno, ne ravno alpinistom namenjeno pot, speljali tam čez, tisti košček vendarle ne more biti prav strašansko zahteven,“ sem se tolažil in bodril med napredovanjem. Po eni uri zmerne hoje sem bil na prelazu. Pri bajti alpinov sem si malo odpočil, si pred začetkom spusta močnejše zategnil vezalke na čevljih in bil pripravljen na novo pešačenje v dolino, ne prvo ne zadnje na tej poti, ki s premagovanjem višinskih metrov res ne štedi. Planinska tablica me je obveščala, da je do doline ena ura hoje. Spust je bil lep. Čeprav je bilo v bližini slutiti škarpato, zaznati previsni svet, so bila ob poti ves čas drevesa, ki bi v primeru zdrsa, spotika ali podobne nevšečnosti nudila potrebno in dobrodošlo oporo. Zigzagasto sem izgubljal višino in prečkal potok, ki se je tolmunčkasto spuščal proti

dolini. Malo naprej me je čakal predel, kjer je ozka pot vodila tik nad prepadičem, odsekanim svetom, pa nobenega drevesa, nič, za kar bi se lahko oprijel, a je bil odsek dolg le dvajset, morda trideset metrov. Ta del se je na koncu izkazal za najbolj zoprnega. Tam sem bil najbolj izpostavljen na vsej poti od Ogleja pa do konca. Tisti prehod preko mostička, ki ga je le malo kasneje napovedovala tudi tabla (ali dve) z napisom

„Attenzione!“, ni bil pa res nič posebnega. Kar malo razočaran sem bil, ko sem prišel bliže. Pričakoval sem res izpostavljeno mesto, vsaj sto, dvesto metrov prepada in odprt pogled navzdol, ki bi omogočal vizualizacijo prostega pada in s tem tresavico kolen pri tistih, ki jih je strah višine. V resnici pa me je pričakal resda lesen, a s plastično protizdrsko podlago preplaščen mostič, ki je bil prav zgledno širok, pa zajla je bila vpeta v skalo na eni strani, na drugi, proti kvazi izpostavljenem delu,

kjer je bil le zrak, pa je bila na mostiču namontirana celo ograjca – res nič hujšega. Tudi ko sem bil preko in sem pogledal v dolino, pa nazaj proti mostiču, ni prav nič dišalo po kakšnem nevarnem odseku. Med nadaljnjim izgubljanjem nadmorske višine proti dolini je bilo še nekaj mest, dve ali tri, kjer sem se počutil manj varno in bolj izpostavljenega kot tam, a vse skupaj vendarle ni bilo omembe

vedno, pa nisem človek, ki bi bil s hojo po kakšnih ozkih potkah nad prepadi na „ti“. Kot mulc sem mam rad strašil in jezil tako, da sem stopal prek ograje na zunanjo stran balkona v dvanajstem nadstropju novogoriškega nebotičnika, kjer smo takrat živeli. Tudi kasneje sem nekaj let živel v najvišjem nadstropju stolpnice, tako da se mi ob pogledu z višine ne zavrti. Med alpinističnim tečajem, ki ga pred leti zavestno nisem pripeljal do konca, saj me je zanimal predvsem začetni, letni -

prostoplezalni del, ki sem ga opravil, pa sem spoznal, da imam v primerjavi z nekaterimi drugimi tečajniki in inštruktorji, ki se nad previsi in po stenah, tudi ko niso privezani, gibljejo sproščeno kot gamsi, določene zadržke. Zavarovan z vrvo oziroma privezan nanjo z višino nimam nobenih težav, brez nje pa si ne upam prav povsod, kar je verjetno povezano tudi z mojo ziheraško naravo, ki se v takih primerih oglašča z „kaj pa, če ... se ravno v tistem trenutku stresejo tla zaradi potresa, me zagrabi omotica, me kaj prestraši, mi nenadoma zdrse ... Kar nekaj alpinistične literature sem prebral in vem, da se je tudi vrhunskim alpinistom zgodilo, da so preprosto stopili čez rob, da je bil dovolj en švoh moment, napačen korak, zdrs, nepazljivost ... Hvala lepa. Raje obveljam za strahopetca, ma živega strahopetca, kot pa za pogumnega in drznega, a posthumno. No, tabla na prelazu Sagata ni lagala. Po eni uri sem bil v dolini, v kraju Reklanica (Raccolana). Od tam je bilo treba prečkati samo most preko reke Bele (Fella), pa sem bil v Klužah (Chiusaforte). Ob pogledu nazaj na strmo pobočje, prek katerega sem se ravno spustil, sem lahko samo čestital tistim, ki so načrtovali pot – ta je verjetno obstajala še pred CC-jem - saj je bil spust vendarle eleganten in ne preveč zahteven, iz doline gor pa je vse skupaj delovalo precej nedostopno in neprehodno, zaguljeno.

RIŽARNA Dan spomina

“Naj živijo svoboda, demokracija in mir”

Letos je slovesnost v spomin na žrtve holokavsta, vseh deportirancev in dneva, ko so zavezniške sile osvobodile Auschwitz, potekala, prav kot vsi dogodki v zadnjem letu, na nenavaden način. Dan spomina se je v sredo, 27. januarja, začel na železniški postaji, kjer so pred ploščo, ki spominja, da so od tod odpeljali deportirance med septembrom 1943 in februarjem 1945, postavili venec.

Ob 11. uri pa so se politični in verski predstavniki ter predstavniki borčevskih organizacij zbrali v Rižarni, kjer so župan Roberto Dipiazza, guverner Massimiliano Fedriga in prefekt Valerio Valenti najprej položili venec v spomin žrtvam. Tržaški župan se je za trenutek zaustavil ob izrednem stanju, ki ga doživljamo že skoraj eno leto. Povedal je, da nas je boj proti pandemiji združil, in si želel, da bi si s prizadevanjem in sposobnostjo vsakega izborili zmago nad koronavirusom. “Danes obeležujemo dan spomina in prav je, da je občinska uprava skupaj s sodelujočimi ustanovami in sredstvi javnega obveščanja zbrala vse sile, da se lahko zberemo tu in se spomnimo na strahovite grozote holokavsta. Z leti se vrste pričevalcev vse bolj redčijo, zato je pomembno, da

mlajše generacije spoznajo in ohranjajo spomin na te dogodke”, je poudaril

razum, usmiljenje. Tu je poniževal, mučil, moril, in to Italijane, Slovence, Hrvate in

in družbenemu razvoju Trsta. Na dan spomina se zavzemam, da tišina ne

žrtve tistih strašnih let”. Župan je dodal, da se osebno od nekdaj zavzema za skupno preseganje grozot 20. stoletja, ki so krvavo zaznamovale to ozemlje, in da bi tako skupno gradili prihodnost mirnega sobivanja. “Ves svet bi se moral oprostiti judom za vse grozote. Jaz nisem ves svet, sem le tržaški župan in v imenu mesta ter v svojem imenu sem začutil osebno potrebo, da prosim odpusčenja za grozote nacifašizma. Vsi dogodki v zadnjih letih v sodelovanju z judovsko skupnostjo in slovensko skupnostjo so bili narejeni prav v tej smeri. Vedno več nas je, ki skupaj stopamo na tej poti pomiritve in le tako lahko zasenčimo glas tistih, ki skušajo izkoriščati spomin za podžiganje razkola. Dragi mladi, vi ste graditelji prihodnosti, skrbno čuvajte spomin in ga uporabljajte kot svetilnik. V srcih vzgajajte ideale, občutek pravičnosti, resnico, svobodo in branite demokracijo”, je sklenil Dipiazza. Sledil je govor župana Občine Dolina Sandyja Kluna, ki je spregovoril v imenu vseh manjših tržaških občin. “To je dan, ko se osupli še vedno sprašujemo, kako je bilo mogoče, da se je, niti tako daleč v preteklosti, tudi v razviti Evropi, kaj takega dogajalo”. Tudi dolinski župan se je spomnil na težko obdobje pandemije, ki zaznamuje cel svet, in kako se tokrat borimo proti

nevidnemu sovražniku. Povedal je, da smo se srečali med temi zidovi v okrnjenem številu, a kljub temu ne smemo biti nič manj slovesni pri poklonu žrtvam in junakom odpornišтва, tistim, ki so darovali življenje za svobodo, mir in solidarnost. “Naj živijo svoboda, demokracija in mir, a tudi zdravje človeštva v vseh oblikah pomena”, je poudaril Klun. Na slovesnosti v Rižarni so spregovorili tudi predstavniki različnih tržaških verstev: nadškof Giampaolo Crepaldi, rabin Paul Alexander Meloni, pravoslavni duhovnik Raško Radović in metodist Peter Ciaccio. Giampaolo Crepaldi je tudi s slovenskimi besednimi vložki povedal, da nas dan spomina opozarja na najbolj tragični trenutek naše evropske celine. Zgubljena so bila življenja v imenu nečloveških ideologij. “Ti zidovi nas sprašujejo in zahtevajo odgovore oz. dejanja v obliki naše človeške in krščanske odgovornosti.” Omenil je papeško encikliko Bratje vsi. “Bog, oče človeštva, daj nam v srce duha bratovstva, da bi bila naša prihodnost zaznamovana z dialogom, pravičnostjo in mirom, da bi bila družba bolj zdrava in svet brez sovraštva, nasilja, vojn, lakote in revščine. Naj bi se naše srce odprlo do vseh ljudstev naše zemlje in da bi spoznali vse dobrote, ki si nam jih želel darovati.”

MC

foto damj@n

župan, ki se je spomnil tudi na besede mlade Ane Frank, ki se je v zapisih obrnila na mlade in jih nagovorila. Za mlade je dvakrat težje ohraniti svoje mnenje v času, ko je vsaka oblika idealizma poteptana in uničena, ko človek kaže svojo najslabšo plat in ko dvomimo o resnici, pravičnosti in Bogu. Mlada Ana Frank, ki se je morala kmalu naučiti zreti v brezno zla, se ni odrekla iskanju same sebe in smisla obstoja na tem svetu. Ne glede na vse je vseeno verjela v lepoto življenja in zaupanje v dobroto sočloveka. “V tem prostoru, kjer stojimo in kjer moramo pustiti zunaj vse ideologije, je človek izgubil vse vrednote,

Roberto Dipiazza (foto damj@n)

številne pripadnike lokalne judovske skupnosti, to je ljudi tistih kultur in religij, ki so vedno prispevale h gospodarskemu, kulturnemu

Sandy Klun (foto damj@n)

bi zameglila zavedanja o tem, kar se je zgodilo, in da kljub težavam, ki jih prinaša pandemija, počastimo spomin na vse

Ob dnevu spomina je tržaška univerza priredila strokovni posvet

Spominjati se, da se ne ponovi več

Prejšnji teden je zaznamoval dan spomina, ki ga obeležujemo vsako leto 27. januarja. Na ta dan so leta 1945 sovjetske čete vstopile v koncentracijsko taborišče Auschwitz, razkrile svetu nacistična grozodejstva in osvobodile preživele taboriščnike. V Auschwitzu je od skupnih 1,1 milijona žrtev bilo en milijon Judov. Ob dnevu spomina vsi tisti, ki ljubijo svobodo in demokracijo, opozarjajo na pomen ohranjanja spomina na genocid nad Židi, ki ga je nacistični režim, v tesnem sodelovanju oz. na pobudo raznih fašističnih oblasti, izvedel v številnih evropskih državah. Dan spomina je z leti postal priložnost za poklon še drugim žrtvam nacifašističnega nasilja. Hitlerjev režim je zapisal smrti tudi Slované, Rome, politične nasprotnike, vojne ujetnike, telesno slabotne

in prizadete ter druge. Več deset tisoč Slovencev se iz koncentracijskih taborišč ni vrnilo domov. Ob gojenju spomina udeleženci vsakoletnih srečanj izpostavljajo pomembnost boja proti zanikovalcem holokavsta, nevednosti in brezbriznosti. Ti naj bi predstavljali glavni razlog, zaradi katerega se na tak ali drugačen način tragedije izpred več kot 75 let v svetu ponavljajo. Pred nedavnim v Ruandi in Srebrenici, zdaj v taboriščih za pribežnike v Libiji in Bosni. Med zanimivimi spletnimi srečanj, ki so potekala na Tržaškem, velja omeniti posvet *Sobivati z Auschwitzom*, ki ga je tržaška univerza priredila na pobudo Giannija Peteanija. Simpozij, ki ga je povezoval časnikar Pierluigi Sabatti in pri katerem je sodelovalo okrog dvajset domačih in

tujih predavateljev, je nosil naslov *Nasilje in brezbriznost v regresiji sodobnega sapiensa*. Vsebinsko raznoliko večurno srečanje so oblikovali raziskovalci s področja znanstvenih in družbenih ved. Poslušalcem so predstavili potek Konference Wannsee iz leta 1942, na kateri se je 15 nacističnih hierarhov v 90 minutah domenilo za “dokončno rešitev judovskega vprašanja” ali iztrebljenje 11 milijonov Judov, ki ga zaradi vojnega poraza niso dokončali. Beseda je na srečanju tekla o “banalnosti zla,” vsled katere je uničevalni stroj nacizma deloval. Svoje pričevanje iz otroštva v Auschwitzu sta podali sestre Bucci, Tržačanki, ki danes živita v ZDA. Občinstvo se je seznanilo z nacističnim načrtom lakote (Hunger Plan). Ta je omogočil odvzem živil prebivalstvu v zasedeni

Sovjetski zvezi in dodelitev le-teh nemškimi vojakom in civilistom. Kriminalni načrt, ki je bil le delno izpeljan, je predvideval usmritev več deset milijonov Slovanov. Podrobno so spregovorili o medicini v Tretjem rajhu, v katerem je kar 30 % zdravnikov sodelovalo pri ubijanju najšibkejših, denimo, prizadetih, nemirnih in nedružabnih otrok, psihiatričnih bolnikov ter drugih. Na ljudeh so delali poskuse. O teh, ker je v nacistični Nemčiji delovalo 37 oddelkov za evtanazijo, je nastalo veliko število diplomskih nalog. Emilia Mezzetti je predstavila primer matematikov Lerayja in Trachtenberga, ki sta v taborišču z raziskovalnim delom ohranjala duševno zdravje. Osnovala sta univerzo v Edelbachu, na kateri je 5 tisoč taboriščnikov naredilo izpite in prišlo do

pomembnih raziskovalnih dosežkov. Majice nedavnih Trumpovih somišljenikov na ameriškem Kapitolu, ki so poveljevale Auschwitz, so časnikarko RAI Giovanni Botteri vodile k razmisleku, da se temna preteklost lahko povrne. “Demokracija je zelo krhka, ni samoumevna in boj za njene vrednote je vedno aktualen,” je poudarila televizijska poročevalka. V kolikšni meri je bil kapital povezan z nacizmom, je orisal Enzo Alessio, ki je predstavil osnivanje nemškega kemijskega kartela IG Farben. Ta je dal v Auschwitzu postaviti velik obrat – Buna, v katerem so delali taboriščniki. Kot že v drugih primerih so tudi tamkajšnjim odgovornim za nacistične zločine sodniki izrekli mile kazni. Detajlno so na srečanju predstavili tudi potek nürnberških procesov, na

katerih so v pretres vzeli 200 tisoč zapriseženih pričevanj in je v štiri jezike tolmačilo 36 tolmačev. Vsi so poudarili pomen gojenja spomina. Obravnano zgodovinsko poglavje morajo mladi poznati in od starejših prevzeti zanj odgovornost, je bilo slišati. Spominjati se moramo, da ne bi pozabili, ker se drugače lahko spet zgodi, so dejali. Da bi bil spomin res trajen, so se organizatorji srečanja odločili za pomenljiv in simbolni korak. Po pričevalki holokavsta in senatorki Liliani Segre, kateri je tržaška univerza pred 12 leti podelila častni univerzitetni naslov, so poimenovali pred nedavnim odkriti asteroid. Nesbno telo so v mednarodnem astronomskem katastru označili s številko 75190, ki so jo Segrejevi v Auschwitzu vtetovirali na podlaket.

Matej Caharija

POGOVOR Družina Terčon, lastnica železnine v Nabrežini

Veseli smo, da nas obiščejo domačini!

Družinsko podjetje železnina Terčon je v Nabrežini že od leta 1904. V trgovini, poleg klasičnih artiklov železnine, nudijo veliko število storitev in seveda imajo dolgo izkušnjo v sektorju. Pogovorili smo se z gospo Rožico, sinom Nikom in vnukom Ambrožem o trgovini, delu, izdelkih in tudi pandemiji.

Gospa Rožica, povejte nam, kdo je odprl trgovino, kako je bilo takrat ... Malo zgodovine.

Železnino je odprl Andrej Terčon, to se pravi moj dedek. Našli smo licenco za prodajo iz leta 1904 in tako odkrili točen datum. Takrat ni bilo nič podobnega v okolici, zato se je moj dedek odločil, zgradil stavbo, skladišče in odprl železnino. V glavnem je v trgovini delal on, dokler niso sinovi zrasli. Potem pa sta jo upravljala moj stric Izidor in moj oče Josip.

Kaj pa so takrat prodajali? Takrat ni bilo na razpolago toliko materialov, kot jih imamo danes. Prodajali so predvsem železnino, to se pravi orodje in predmete, ki so jih rabili mizarji in kamnoseki. Takrat je bila kamnoseška obrt ena najpomembnejših dejavnosti na našem območju. Ko pa je dedek sezidal skladišče, so začeli prodajati tudi gradbeni material. Takrat je cement do Nabrežine prišel po železnici, v sodih. Šli pa so ga iskat z vozovi in ga pripeljali v skladišče.

Rožica, se morda spomnite, ali so bile takrat, ko je vaš dedek odprl trgovino, kakšne težave ali morda kasneje?

Dedek je bil med prvo svetovno vojno poklican k vojakom, oče pa je tudi moral k vojakom leta 1917, tako da so bile takrat samo ženske doma. V resnici ne bi vedela, kdo je sploh delal takrat, morda stric in mu je kdo pomagal, ali pa je bila trgovina celo zaprta. Od tedaj pa je bila trgovina vedno odprta, tudi med drugo svetovno vojno. Dedek je bil takrat že star, oče je bil interniran, tako da je delala moja mama. Od leta 1952 do leta 1956 je bil moj oče župan v Nabrežini, zaradi tega mu ni uspelo veliko delati v trgovini. Tudi takrat je delala mama in smo ji otroci pomagali.

Vi pa, gospa Rožica, kdaj ste začeli delati v trgovini in koliko časa ste pravzaprav delali?

Že kot otrok sem bila vedno v trgovini in kaj pomagala očetu. Poznala sem vse artikle in z lahkoto se vse naučila, pri tem mi je seveda pomagal oče. V šolskih letih sem tudi rade volje pomagala in seveda tudi med poletnimi počitnicami. Ko pa sem dokončala trgovsko šolo, leta 1960, sem uradno začela delati v trgovini. Delala sem celih 55 let, to se pravi do leta 2015.

Kaj se je po vaše spremenilo v vseh teh letih?

V letih se je veliko spremenilo oziroma iz leta v leto je prišla kaka novost. Vsakič kak nov material, nov stroj ... Tako da, ko sem jaz začela delati in kasneje prevzela vse to v roke, si nisem nikoli mislila, da bodo vse te novosti in da se bo vse

sem se sproti učil in v teh osemindvajsetih letih sem se kar nekaj naučil. Vseeno pa je vedno kaj novega, česar še ne poznam. Treba je vedno biti na tekočem. S polno paro sem v trgovini začel delati pred skoraj šestimi leti, sem pa med univerzitetnem študijem občasno tudi pomagal.

Kaj pa vsega nudite v železnini? Katera orodja oziroma stvari in storitve?

Kar se tiče storitev, lahko kopiramo ključke, daljinske upravljalnike za avtomatično odpiranje drsnih in nagibnih vrat, režemo steklo, razrežemo železo po meri. Imamo tudi stroj za mešanje

pralne praške, gele in kapsule za večkratno uporabo plastičnih embalaž. Prodajamo pa tudi strojčke za gaziranje vode. Skušamo imeti izrazit ekološki pristop. Poleti pa prodajamo vse za vzdrževanje bazenov. V teh časih nudimo tudi sprej za saniranje, maske itd ...

maske, rokavice, kombinezoni za enkratno uporabo ... Kar pa moramo priznati, je to, da kljub temu da je bilo dosti ljudi, so se lepo vedli in čakali v vrsti pred trgovino, upoštevajoč varnostno razdaljo.

Kakšna pa je sedanja situacija?

Zdaj se je situacija še precej normalizirala oziroma je tako, kot da ne bi bilo nobene težave oziroma problema. Vsekakor januarja in februarja je vse bolj umirjeno, ni veliko dela v teh mesecih. Kljub temu pa se še vedno držimo vseh pravil, to se pravi: pazimo na varnostne razdalje in nošenje mask, uporabljamo gel, razkužujemo prostor in vse površine.

Imate včasih tudi kakšno posebno željo, ki je ne morete zadovoljiti?

Ja, logično je, da se to zgodi, je vedno kakšna prošnja po kakšnem posebnem artiklu, ki ga s težavo najdemo. Skušamo vedno vse zadovoljiti, če pa prav ne moremo, damo kupcu drugačen nasvet oziroma ga usmerimo v drugo trgovino.

Kateri pa so vaši načrti za prihodnost?

Imamo še precej načrtov, eden izmed teh je gotovo prostor za izpostavo in pomenjenje delovnih oblačil in obutev. Že nekaj časa skušamo nabaviti stroj za zarezke, napise v kak material. Kljub temu pa bomo skušali in skušamo obdržati artikle, ki jih stranke s težavo najdejo v bližini, kot sta na primer steklo in železo.

Niko, ali imate kakšno posebno anekdoto, ki nam bi jo lahko povedali?

Z veseljem lahko povem, da sem pred nekaj leti moral zamenjati poštni nabiralnik samemu Borisu Pahorju. Ko sem to storil, mi je v zahvalo za uslugo podaril knjigo Spopad s pomladjo in se vanjo podpisal. To je bilo prav enkratno.

Niko, bi nam radi še kaj povedali?

Rad bi povedal, da zame delo v trgovini ni samo delo oziroma zaslužek, ampak tudi stik z ljudmi, predvsem z domačini. To občutim še toliko bolj, ker je to slovenska trgovina v Nabrežini, to pomeni v domačem kraju. Vesel sem, ker vidim, da se domačini bolje počutijo, ko pridejo v poznano, domačo trgovino. Rade volje pomagamo vsem pri katerikoli potrebi. V ponos pa mi je, da nas domačini obiščejo in nam zaupajo.

Železnina Terčon je odprta od ponedeljka do petka, od 8.00 do 12.30 in od 14.30 do 18.00, ter ob sobotah od 8.00 do 12.30. Poleg tega pa lahko kadarkoli obiščete njihovo spletno stran ali pa Facebook in Instagram stran pod imenom @ferramentaželezninatercon.

Anastazija Pertot

tako razvilo. Ko pa je nastopila ta "novejša tehnologija", je prevzel vse v roke moj sin Niko. Še zdaj imamo skoraj iz dneva v dan kakšno novost.

Niko, Rožica ... zdaj pa je že peta generacija na delu, kajne?

Ja, točno. Zelo smo veseli; mislim, da vsak, kdor ima trgovino oziroma družinsko podjetje, upa, da bodo družinski člani nadaljevali posel. Mi imamo tako zagotovljen položaj še za precej let.

Niko, kdaj pa ste vi začeli delati v trgovini?

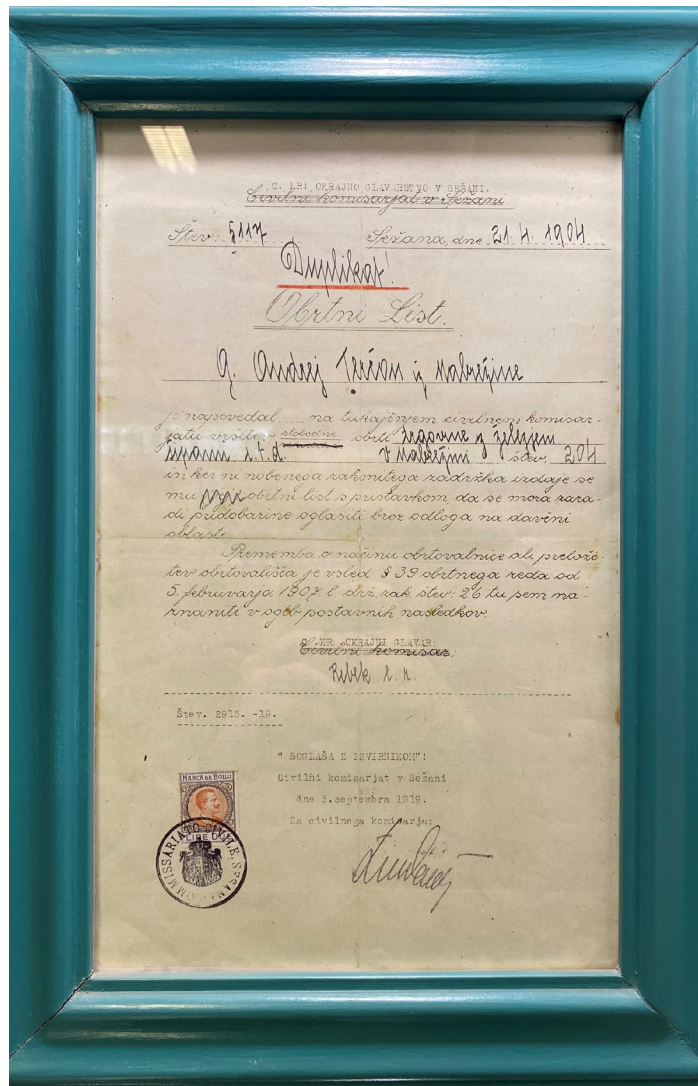
Tudi jaz sem bil že kot otrok vedno v trgovini. Takrat je bil v njej še moj dedek. Kasneje pa me je vse mama naučila. Uradno sem začel delati v trgovini leta 1988, po končani trgovski šoli in končanem vojaškem roku.

Kaj pa ti, Ambrož, ki si najmlajši v trgovini, imaš kakšne nove ideje oziroma načrte?

Seveda, veliko je še novosti in tudi veliko dela; lahko še marsikaj izboljšamo in kaj novega ponudimo. Ko sem začel delati v trgovini, smo se lahko malo bolj posvetili socialnim omrežjem. Naredili smo novo spletno stran trgovine, ki jo čim večkrat ažuriramo, in tudi odprli nekaj novih strani na različnih socialnih omrežjih, kot sta Facebook in Instagram.

Povej nam, kdaj si ti začel delati in kako je bilo na začetku.

Kot nona in stric sem bil tudi jaz že kot otrok vedno v železnini, tako da

Dokončal sem triletno univerzo ekonomije v Trstu.

Niko, Ambrož ... ali ima vsak od vaju kako posebno nalogo oziroma se vsak ukvarja s čim drugim?

Ne, ne, oba delava vse. Karkoli je treba narediti, narediva oba, tudi ker večkrat morava biti v dveh za kakšno posebno delo. Če je treba kaj dvigniti oziroma vrezati, si morava absolutno pomagati.

barv. Prodajamo razne stroje za domačo uporabo, kot so žage, svedri, vibracijski brusilniki, kotne brusilke, material za vodovodno inštalacijo, električni material, jeklenke, orodje za delo na vrtu, in seveda klasične artikle železnine, kot so vijaki, vložki, žebliji, verige, brusni trakovi ...

Nudite tudi kaj drugega, kar ne spada k železnini?

Ja, že precej let prodajamo

Kaj pa dobavitelji, od kod prihajajo vsi predmeti in izdelki?

Vsi artikli prihajajo izključno iz Italije oziroma dobavitelji so izključno italijanska podjetja. Blagovne znamke pa so seveda mednarodne. Kar pa se je v teh letih spremenilo, je to, da se poslužujemo le dveh grosistov, vse drugo pa kupimo neposredno od posameznega podjetja. To se pozna pri cenah. Pred leti smo kupovali izključno pri grosistih.

Kako pa je bilo leta 2004, ko ste praznovali stoletnico trgovine?

Takrat smo obeležili stoletnico delovanja s pravim praznovanjem. Udeležilo se ga je veliko ljudi in na torti smo pihali 100 svečk. Leta 2000 pa smo odprli prenovljene prostore, saj smo trikrat povečali prodajno površino, medtem ko je skladišče ostalo in je še danes tako, kot ga je takrat sezidal praded.

Kaj pa glede pandemije ...? Kako je bilo med prvim valom?

Spadali smo med tiste kategorije, ki so lahko delale, ki so bile nujne oziroma bistvene, tako da smo lahko bili ves čas odprti. Na srečo smo res veliko delali, verjetno tudi zato, ker je bila pomlad in je bilo topleje in so se ljudje veliko ukvarjali z deli na domu. Bili smo res privilegirani.

Ste imeli kakšno težavo?

Po pravici ne, edina težava je bila morda ta, da je primanjkovalo blaga. Primanjkovala so stvari, ki so jih ljudje najbolj rabili, kot so

Začel se je niz pogovorov Izjeme/Eccezioni

Prve Vikrine izjeme so Slovenci in Italijani, ki se družijo

V petek se je začel niz kulturnih dogodkov vokalne skupine Glasbene matice Vikra z naslovom *Izjeme/Eccezioni*. To je niz pogovorov, ki bo v teh posebnih koronskih časih potekal enkrat na mesec. Prvi je bil na vrsti pogovor z naslovom *Dotiki in odmiki na zahodu slovenstva*, ki ga je s profesorjem in filozofom Jernejem Ščekom vodila pevka Vikre Ester Gomisel. Pogovor je potekal v italijanščini, saj je bil namenjen predvsem italijanski publiki. Pogovarjala sta se o tem, kako v naših krajih, še bolj specifično pa v Trstu, sobivata dve kulturi, slovenska in italijanska. Ester Gomisel je na začetku povedala, da je skupna zgodovina Slovencev in Italijanov večkrat predmet političnih interesov in zgodovinskega revizionizma, kar pa privede do trenja med obema narodoma in kvari skupno prihodnost. Jernej Šček je uvodoma dejal, da taka srečanja potrebujemo “kot ribe vodo”, kar pa se mu ne zdi pozitivno, saj to pomeni, da moramo začeti od začetka. Glede odnosov med Italijani in Slovenci je poudaril, da živimo blizu, vendar ostajamo tujci in se ne družimo dovolj, kdor pa se, je izjema (kot pove že sam naslov niza srečanj). Pravi Trst je srednjeevropsko in multietnično mesto. Po njegovem mnenju bi bilo pri odnosu obeh skupnosti treba začeti graditi z najmanjšimi

skupnimi imenovalci. Eden od teh je Poročilo slovensko-italijanske zgodovinske kulturne komisije, ki obravnava slovensko-italijanske odnose med letoma 1890 in 1956. Vendar v praksi ne moremo začeti od tam, saj

je npr. naš guverner pred leti izjavil, da poročilo predstavlja delno in pristransko zgodovino. V petkovem pogovoru je predavatelj med drugim dejal, da obstaja tudi nevarnost viktimizacije, saj so se Slovenci na določen način zaprli sami vase zaradi zgodovinskih dogodkov. Kot neki obrambni mehanizem, ki pa ni vedno opravičljiv, prav gotovo pa ni produktiven. Tudi viktimiziranje je lahko danes neka izbira. “Velikokrat smo si najhujša grožnja mi sami,” je razložil. Šček je med drugim naglasil problem, da tudi v šoli vsak uči svojo zgodovino. Slovenci imamo svoje časopise, Italijani svoje in vsak bere svoje,

to pa posledično pomeni, da imamo dva paralelna sveta. Dal je primer, ko so z zgodovinskim združenjem 47/04, dijaki 5. letnika na Prešernu in 5. letnika šole Oberdan odšli skupaj na Rab v koncentracijsko taborišče

Kampor. Morali so jim razložiti vse od začetka, vendar Šček verjame, da je prav učenje pomembno. Glede šole je Šček omenil tudi problem pri spominjanju zgodovine. Spomini so namreč subjektivni. Vendar ne smemo samo povečevati zgodovine, moramo jo tudi razumeti. “Jezik na obmejnih območjih ni le sredstvo sporazumevanja. Je kot zrak in voda. Je prevodnik kulturne elektrike,” je med drugim dejal Šček. Na pogovoru sta se Ester Gomisel in Jernej Šček zaustavila tudi pri avtohtonosti Slovencev na tem področju, ki sega do 6. stoletja. Smo avtohtoni prebivalci, ker se od tukaj ni nihče od prebivalcev premikal, pač pa

so se premikale meje. V Trstu je problem, ker je področje dvojezično, tega pa se ne vidi. V Kopru pa je to dobro vidno. Zdi se mu, da je dvojezičnost dodana vrednost. Dvojezičnost je tisto, kar bi lahko bila dodana vrednost za Trst. Žal pa se o mestu Trst ne govori, razen ko je to potrebno za politiko. Glede asimilacije je Šček dejal, da ni nekaj, kar se je dogajalo samo v prejšnjem stoletju. Danes se ta nadaljuje tudi v demokratičnih okoljih po zaslugi globalizma. Današnje identitete so podkulture, identitete, ki niso zelo pomembne v nasprotju s tem, kar podedujemo. Tudi globalizacija asimilira, je prepričan Šček. Predavatelj obenem verjame, da nam ne manjka zakonov, ki bi nas morali varovati. Tudi dobre volje je veliko, manjka pa izvajanje zakonskih podlag. Med pogovorom so poudarili vse pomembne dogodke, ki so se zgodili v prejšnjem stoletju v slovensko-italijanskih razmerjih v naših krajih. Ob koncu je Šček še dodal, da so se razmerja popravila v zadnjih 20 letih, čeprav smo v zadnjih desetih naredili kakšen korak nazaj. Za boljše sobivanje pa morata poti slediti in jo izbrati obe skupnosti. Za tiste, ki vam pogovora ni uspelo ogledati v živo, naj povemo, da si je posnetek še vedno možno ogledati na Facebook strani Vikre.

UP

Darovi

V spomin na sestro Vitorčko-Zmago in brata Franca daruje Marta Radetič 50,00 € za Novi glas.
Za rojansko glasilo Med nami daruje A.M. 20 €.
V spomin na prof. Alda Stefančiča daruje Miranda Berdon 50 € za Slovensko Vincencijevo konferenco pri Sv. Ivanu.
Misijonski krožek Rojan je prejel: Za slovenske misijonarje: Magdalena Kresnik – Zgornji Duplek 10,00 €, A.M. 20,00 €.

Posvojitve na daljavo za misijon p. Ernesta Saksida: G.P. 312,00 €, B.R. 312,00 €.
Za misijon s. Mojce Karničnik – Kongo: U.M. 50,00 €.
Za misijon p. Jožeta Podgrajška – Malawi: U.M. 50,00 €.
Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNEO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice Bic: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan Ul. Cordaroli 29 34135 Trst

8. februar 2006

8. februar 2021

Nadja Maganja Jevnikar

Ob petnajsti obletnici smrti se bomo drage žene in mame spomnili pri maši v ponedeljek, 8. februarja, ob 17. uri v župnijski cerkvi v Sv. Križu.

Ivo, Peter, Ivan

Poslovil se je naš ustanovni član, dolgoletni predsednik in do konca član društvenega odbora

inž. ALJOŠA VESEL

Ko se hvaležno klanjamo njegovemu spominu, izrekamo ženi Veri in hčerkama Evi ter Lari z družinama naše globoko sožalje.

Slovensko dobrodelno društvo

Bazovica / Predstavitev obnovitvenih del

foto Občina Trst

V ponedeljek, 1. februarja, so v Bazovici predstavili potek obnovitvenih del poslopja šole Primož Trubar, in sicer obnove strehe in drugih nujnih del. Ob navzočnosti odbornic za javna dela Elise Lodi in za šolstvo Angele Brandi ter občinskih tehnikov, ki so podrobno obrazložili načrte, so bili prisotni tudi podpredsednik občinskega sveta Igor Švab, občinska svetnica Valentina Repini, ravnateljica Annamaria Zeriali in tajnica Tamara Dobrigna. Obnovitvena dela naj bi se končala poleti, potemkaj bi bilo poslopje pripravljeno za začetek novega šolskega leta.

Slovesnost na pobudo srenje iz Boljunca

Tlakovci spomina slovenskim žrtvam nacifašizma

Boljunska Gorica je bila v soboto, 30. januarja, prizorišče občutene slovesnosti, katere se je udeležilo lepo število ljudi. Na glavnem vaškem trgu je krajevna srenja ob dnevu spomina postavila tlakovce spomina, ki bodo odslej mimoidoče opozarjali na tragično medvojno dogajanje, v katerem so ugasnila tri mlada življenja. Gre za prve spotikavce, ki so na Tržaškem posvečeni slovenskim oz. nežidovskim žrtvam. Konec maja leta 1944 so nemške okupacijske sile vsled izdajstva domačega ovaduha v Boljuncu aretirale 32-letno aktivistko OF, Marijo Slavec, in 42-letnega sodelavca partizanov Avgušтина Sancina. Ker je prvi ob vodenju proti kamionu pomahala v pozdrav 25-letna Viktorija Žerjal Sancin, so tudi njo Nemci odvedli v tržaški zapor

Coroneo. Mesec dni kasneje sta se življenji Boljunčank sklenili v Rižarni, kjer so takrat usmrtili in sežgali še 40 drugih žrtev. Sancin je konec istega leta preminil v avstrijskem koncentracijskem taborišču Mauthausen. Tragično usodo sovaščanov je na svečanosti v imenu svojcev orisal Vojko Slavec. Kot partizanske ujetnike so nacifašisti v koncentracijska taborišča sicer odvedli 19 Boljunčanov, od katerih se je po koncu vojne domov vrnilo le 10. Na pregon in smrt jih je režim obsodil “zaradi njihove drugačnosti”, je poudaril Slavec in dodal, da se dan spomina izrablja “le za en spomin”. Na uničenje niso bile obsojene le številne judovske skupnosti, temveč “tudi vsi slovanski narodi, ker so kot mlad in močan rod vzbujali strah; bili so Romi, antifašisti, partizani, aktivisti, kurirke,

ki so se uprli z idejo, orožjem in podtalnim delovanjem.” Režim je lahko svoje početje udejanjil tudi s pomočjo tistih, ki so z njim sodelovali in se mu udinjali, “ki so za majhen denar ali osebno korist ovajali”, je opozoril in ocenil, da bi se lep del nedolžnih “brez tega gnusnega početja lahko rešil”. Kako je dozorela odločitev za postavitev spotikavcev, je zbranim obrazložil predsednik srenje in AS Izidor Sancin. Boljunčani, ki zelo skrbno

in zato vzorno negujejo zgodovinski spomin, so z zanimanjem opazili, da so na goriškem Krasu pred kratkim postavili spominske tlakovce. Pred dobrim letom dni so na pobudo odbornika Silvestra Metlike stopili v stik z nemškim umetnostnim obrtnikom Gunterjem Demnigom, ki izdeluje in navadno tudi postavlja bronaste tlakovce. Ta zaradi pandemije ni mogel obiskati Brega. Pri izvedbi pobude je Boljunčanom pomagal član

doberdobskega društva Hrast Lorenzo Drašček. Sancin se je v svojem nagovoru zaustavil tudi pri pomenu zgodovine, “ki je del nas” in je ne smemo izbirati selektivno, po svojem okusu. Spominov na neprijetna zgodovinska poglavja ne gre potlačiti. Zgodovinski spomin je treba gojiti in skrb zanj predati mlajšim rodovom, ki naj se učijo iz napak prejšnjih rodov. “Grozodejstev, ki so jih naši ljudje prestali v času nacifašizma, nikakor ne gre pozabiti,” je spomnil predsednik Agrarne skupnosti. V Boljuncu, kjer so kot prvi na Tržaškem že postavili kamnito tablo v spomin na padle domačine v 1. svetovni

vojni, so se s postavitvijo tlakovcev spomina oddolžili trojici vaščanov, ki so umrli “za svobodo, mir in enakopravnost”, je ocenil Slavec. Da bi spotikavce, ki jih je blagoslovil župnik Klemen Zalar, bolje opazili tudi številni tuji obiskovalci vasi, so jih srenjaši namestili tik javne vodne pipe, ob kateri se redno odžejajo pohodniki ob odhodu oz. prihodu iz bližnje doline Glinščice. Spominskega srečanja se je udeležil tudi dolinski župan Sandy Klun, ki je ob robu slovesnosti napovedal, da bi občinska uprava lahko tlakovce spomina postavila tudi v drugih breških vaseh. *Matej Caharija*

Žalostna vest iz Žabnic

Liza Sima, iz “nebeškega raja” v večnost

Teško bi pismo dospelo na cilj, ko bi bilo zapisano na njegovi naslovnici samo ime ali celo samo vzdevek. Poštar ima včasih težave z dostavo, celo če je ob imenu zapisan še priimek. V Žabnicah, pod Sv. Višarjami, pa je oz. je bilo nekoliko drugače. Kdor koli je izrekel ime Liza, je pomislil samo na eno Lizo, in kdorkoli je slišal to ime, je tudi dobro vedel, za koga gre. Soseba naše koče sv. Jožefa, triindevetdesetletna Palderjeva Liza, se je rodila kot Elizabeta (Ogrska) Sima v Kovačevi družini. Njeno otroštvo in mladostništvo sta zaznamovali zlasti dve žabniški ustanovi: šolske sestre in domača župnija. Pri prvih se je učila deklamirati in nastopati na odsrkih deskah, šivati in “štikati” ter si ob delu prisvojila znanje lepe, tekoče slovenščine, ki je ni nikoli pozabila; pri drugi je že v otroških letih stopila na kor in ostala več kot sedemdeset let pevka in kulturna delavka. Liza je bila poliglot (sama se je nekoč pošalila, da najbrihtnejši prebivalci Kanalske doline prihajajo

prav iz Žabnic), saj je govorila slovensko, nemško, italijansko, furlansko, zlasti pa žabniško, ki spada med ziljska narečja. Morda je

bila prav večjezičnost in sposobnost za jezike povod, da se je rada srečevala z vsakim Žabničanom, vsakim tujcem in gostom, se pogovorila, poslušala in spregovorila. Ko se je prisožila k Palderjevim, potem ko je šla z domačo družino skozi težko obdobje predvojnega in

vojnega nacističnega nasilja, si ni mislila ne pričakovala, da bo postala mlada vdova, z malim Hanzijem v naročju. Toda Liza je bila modro trmoglava: zavihala si je rokave in vodila kmetijo s tako pridnostjo in ljubeznijo in požrtvovalnostjo, da je še danes edina kmetija v vasi, znana daleč naokrog. Če je nismo našli doma ali v cerkvi ali na pokopališču, je bila prav gotovo pri košnji ali grabljenju sena v Tinjem logu. Draga gospa Liza! Sosedje iz “nebeškega raja” Vas pozdravljamo in se Vam zahvaljujemo! Najprej zato, ker ste bili vedno pozorni do nas in ste iz svojega okna redno pogledovali na kočo sv. Jožefa v “nebeškem raj” – ta prislov ste dali Vi naši “poletni rezidenci”. Ko se je kadilo iz njenega dimnika, ste se hvaležno spominjali msgr. Močnika in njegovih pastoralnih obiskov v župniji. Kolikokrat ste obujali spomine na lepe čase, ko je monsinjor slovensko maševal, Vi pa slovensko prepevali! Zato ste bili Bogu hvaležni, da se še danes zbira slovenska mladina v koči in daje Žabnicam

svojo pristno podobo. Njim, mladim, ste vedno namenili dobro besedo, ko ste jih, oprta na Vašo znamenito palico, po cesti nagovorili in poučili. Imeli pa ste tudi fin posluh za lepo in plemenito. Ko ste večer za večerom prihajali k večerni maši in občudovali naše “pobe” in “dečve”, ste me vedno opozorili na tega ali onega: “Ta fajn poje, tista lepo bere, oni tam bi bil za gledališče ...” Ne čudim se, da je novica o Vašem odhodu v večnost prizadela tudi goriško mladino, ko je v nedeljo, 24. januarja, izvedela zanj. Pa tudi meni je bilo težko pri srcu, saj se je decembra in januarja zgodila v Žabnicah zgodovinska prelomnica: decembra so zaprle svojo hišo šolske sestre, januarja ste zaprli svoje zemeljske oči Vi. Sosedje iz koče sv. Jožefa, v Kozarenci, se Vas bomo vedno hvaležno spominjali in ob pogledu na Vašo domačijo nikoli pozabili, da je bilo mleko Vaših krav “nebeško mleko” za prebivalce “nebeškega raja”. Zbogom, gospa Liza!

Karlo z goriškimi prijatelji

S 3. STRANI Dr. Irena Tavčar o pandemiji covida-19

Najbolj me je pretreslo, ko so ljudje...

Verjamete tudi v pomoč, ki gre onkraj konkretnih, medicinskih zdravil in ki pripada duhovni sferi ali molitvi?

Opazila sem, da verni ljudje lažje prenašajo bolezen. Tisti, ki so verni, imajo oporo, imajo molitev, so bolj sproščeni. Zaupajo, da jim bo Nekdo, ki je nad zdravniki, pomagal; zaupajo v Božjo voljo. To jim gotovo pomaga. Pri bolnikih s koronavirusom je velik problem tudi ta, da so prisiljeni, da nosijo prej omenjene težke maske, da morajo biti obrnjeni na trebuh, kar je za nekatere zelo težko. Tisti, ki so verni, imajo gotovo nekaj več, kar jim pomaga pri prenašanju bolezni. Ti pacienti so bolj ubogljivi, prilagodljivi, pokorni temu, kar jim rečemo in svetujemo. Zelo pomaga tudi molitev sorodnikov. Svojci ne morejo obiskati svojih sorodnikov v bolnišnici, zato jim ostaja le molitev. Menim, da bolnikom molitev sorodnikov gotovo pomaga; ne le njim, ampak tudi sorodnikom samim, saj jim ne preostane nič drugega; ničesar ne morejo storiti, razen to, da molijo. To jim je v olajšanje. Bolniki zaupajo, da so jim pomagale tudi molitve sorodnikov, to je vsekakor pozitivno. Kot pri vsaki bolezni – lažje jo je prenašati, če je zraven prisotna močna duhovnost.

Poleg tragedije, ki jo

predstavlja visoko število mrtvih zaradi covida-19, obstaja še drug vidik izrednega stanja: številne posledice na psihološkem področju, ki so vidne predvsem ob drugem valu pandemije: stiska, strah, občutek nemoči, osamljenost, pomanjkanje socialnih stikov ...

Ljudje, ki imajo velike finančne probleme, so zelo obupani. Marsikoga to spravi v depresijo. Mnogi živijo od državnih subvencij. Največje obubožanje pa bo občutiti na psihološkem stanju ljudi. Mnogi so v tem obdobju gotovo doživeli depresijo. Opazila sem, da so nekateri v taki stiski in strahu, da se avtoizolirajo in nočejo iti iz hiše. Ne gredo niti v trgovino. Lahko bi se zaščitili z masko, z rokavicami, s tem, da bi si umili roke; tam bi vsaj srečali ljudi. Strah je prevzel marsikoga, mnogi se obnašajo popolnoma neracionalno. Drugi pa nasprotno trdijo, da ni nobene nevarnosti, in se nočejo držati preventivnih pravil. Iz teh stisk bi se bilo treba izkupati, toda nekateri nimajo niti finančnih sredstev, da bi šli do zdravnika oz. psihologa. Po vsem tem marsikoga prevzema obup, ker se mu zdi, da ni izhoda iz tega tunela, saj lahko v medijih

dobivamo še vedno podatke o smrtih, o novih obolenjih. Menim, da bi bilo treba, da bi prišla v javnost navodila, strategije psihoterapevtov, kako si pomagati s psihološkega stališča. Kako misliti pozitivno, kako misliti na svojo prihodnost, misliti na zdravje. Kako pomagati otroku, kako starejšemu, ki se počuti izoliranega. Ni dovolj, da ga potrepljamo po rami in mu rečemo: “Saj bo šlo mimo!” To mu ne pomaga. Treba mu je pomagati na drug način, strokovno, z metodami, ki jih poznajo strokovnjaki.

Dramatičen je podatek, da so v porastu samomori med mladoletnimi, eden izmed glavnih vzrokov je prav pomanjkanje socialnih stikov.

Da, če pomislimo, smo prej imeli mnogo stikov, veliko, morda preveč, naenkrat pa nič. Nekateri otroci so bili na stalno druženje zelo navajeni in od njega odvisni. Vsi ti stiki so naenkrat umanjali. Nekateri niso pripravljeni na to. Že prej so imeli nekateri starši težave z vzpostavitvijo dialoga z najstniki; zdaj, ko živijo v skoraj popolnoma telematičnem svetu, jim je še težje. Zdaj imajo še večje težave, najstniki včasih zgradijo pregrade, da se jim je težko približati, še bolj kot prej. Pred koronavirusom so

se mladi morda lahko razbremenili v družbi, s tem da so se povezovali z drugimi; zdaj imajo za družbo le starše, s katerimi nimajo navade govoriti, imeti dialog, stike.

Kdaj mislite, da se bomo rešili covida-19, in kaj svetujete med tem časom glede paznje na zdravje, glede prehrane ...?

Pomembno je, da znamo živeti čim bolj zdravo, da okrepimo svoj imunski sistem. Ne smemo omejevati gibanja, vsak dan je treba dobiti pol ure časa, da gremo ven na sprehod. Paziti moramo na prehrano: pojesti moramo čim več sadja in zelenjave, da dobimo mineralne snovi, ki krepijo naš imunski sistem in naše dobre bakterije, ki jih imamo v črevesju. Te nam pomagajo, da ostanemo splošno zdravi. Paziti moramo, da se ne zredimo, kajti opazila sem, da so najtežji bolniki – prav debeli bolniki. Ti najtežje ozdravijo. Pa tudi diabetični in tisti, ki imajo sladkorno bolezen, saj se jim še poveša sladkor v krvi. Kdaj se bo pandemija končala? Morda, ko se bomo vsi planetarno cepili. Vendar je pomembno, da do tega pride povsod, po vsem svetu. Če se v nekaterih krajih ne bodo cepili, se pandemije ne bomo rešili. Mislim, da bo moralo iti mimo še vsaj eno leto.

Prva letošnja delavnica SKK

Zanimanje mladih za umetnost pisanja

Prejšnji teden je mladinska organizacija Slovenski kulturni klub (ki ima sedež na ul. Donizetti 3 v Trstu) organizirala prvo delavnico iz niza srečanj, ki se bodo zvrstila pred zapadlostjo letošnjega literarnega natečaja. Delavnico ustvarjalnega pisanja je vodila priznana literarna ustvarjalka Marija Kostnapfel. Pobuda je vzbudila kar precejšnje zanimanje med mladimi višješolci.

Preko linka, ki so ga organizatorji poslali vsem vpisanim, so se ti lahko povezali z enourno delavnico, ki je bila tudi po mnenju udeležencev na visoki ravni. Nasvete, kako narediti pisanje zanimivo in učinkovito, je znala predavateljica (ki ima veliko tovrstnih izkušenj) približati poslušalcem oz. njihovi starostni stopnji. V kratkem času je strnila mnogo sugestij, kako lahko vsak v sebi dobi svojo izvirno žilico. Poleg tega so prisotni lahko izvedeli za mnogo strategij ali pravil, ki naredijo zapisano besedo bolj zanimivo in učinkovito. Poudarila je, da kvaliteta ni odvisna le od trenutnega navdiha, ampak je tudi (ali predvsem) povezana z vztrajno vajo, z avtokritičnostjo pri branju zapisanega. Vzeti si je treba čas in z distanco ponovno prebirati svoj zapis. O sebi je npr. rekla, da neusmiljeno črta tiste odlomke, ki se ji naslednji dan ne zdijo več dobri. Ostanjejo le biseri ... Organizatorjem je tudi uspelo,

da so s pomočjo spletne povezave zaobšli problem fizične oddaljenosti in vsaj za eno uro povezali Tržaško z Goriško: k delavnici so se namreč prijavili tudi nekateri Goričani, kar je zelo razveselljivo. Tudi za letošnji literarni natečaj (za šolsko leto 2020/2021) so vabljeni mladi ne le iz Tržaške, ampak tudi Goriške, pa tudi iz bolj oddaljenih krajev. V teh težkih časih, ko je po sili razmer karantena omejila možnost druženja, lahko odgovorimo prav s čim večjim povezovanjem, pa čeprav le virtualno! O letošnjem literarnem natečaju smo že pisali, zato naj dodamo podatek, da rok za oddajo prispevkov zapade 3. marca 2021. Vse ostale podatke o naslovih in druga navodila lahko dobite na FB strani “Slovenski kulturni klub”; lahko pa tudi o informacijah povprašate na e- mailu: slovenskikk@gmail.com

P.in

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu

Poziv, namenjen pripadnikom narodnih manjšin v Evropi

Po vsej Evropi zbirajo podpise za pobudo, ki je velika priložnost tudi za Slovence v zamejstvu. Če bi le-ta uspela, bi naše manjšine lahko črpale pomoč iz kohezijskih sredstev EU, kar bi bilo v veliko pomoč pri ohranjanju slovenstva v zamejstvu. Hkrati pa je to priložnost tudi za obmejna območja Slovenije (za Istro in Pomurje), saj bi tudi ti območji lahko črpali dodatna evropska sredstva zaradi prisotnosti italijanske in madžarske manjšine. To bi pripomoglo tudi k splošnemu ekonomskemu razvoju teh območij. Slovenija bi lažje prišla do evropskih sredstev in jih prejela več, če bi se primerno zavzela za to. Pobudniki so potreben milijon podpisov že zbrali, šest držav od sedmih potrebnih je tudi že preseglo predpisani kvorum. Manjka le še sedma država z dovolj podpisi. Prav Sloveniji in Španiji manjkata najmanj podpisov, da dosežeta potrebno število. Sloveniji primanjkuje še 2.500 podpisov. Zbiranje podpisov je možno **do 7. februarja**. Vsak lahko podpiše na spletni strani signiteurope.com in tako pomaga Slovincem v zamejstvu. Odkar deluje Evropska unija po Lizbonski pogodbi, imajo njeni državljani novo možnost za uveljavljanje svojih interesov in predlogov, kako upravljati skupno evropsko prihodnost. Če pobudniki zberejo v vseh državah članicah EU vsaj en milijon podpisov, pri tem pa mora vsaj sedem držav prekoračiti določeni kvorum, je Evropska komisija dolžna vsebinsko obravnavati njihovo pobudo. Doslej je bilo uspešnih le šest takšnih pobud, zdaj pa so zelo blizu uspehu evropske narodne manjšine. Te želijo, da bi bile obmejne regije, v katerih prebivajo narodne manjšine, deležne posebnih spodbud iz evropskih kohezijskih sredstev. Prav obmejne regije in regije s prisotnostjo manjšin namreč pogosto pestita izseljevanje in slabo ekonomsko stanje. Uspeh evropskih narodnih manjšin bi bil tudi uspeh Slovencev v zamejstvu.

Nove aktualne teme in dogodki v naši matični domovini

Nastaja novo gibanje Povežimo Slovenijo!

V Sloveniji oziroma slovenskem političnem in parlamentarnem sistemu nastaja nova stranka, ali natančneje, gibanje z imenom Povežimo Slovenijo. Gre za novost, ki je aktualna in pomenljiva iz nekaj razlogov. Nastaja namreč na predlog in v organizaciji zunajparlamentarne stranke Zeleni Slovenije, ki je zaradi svoje majhnosti in nepomembnosti skoraj pozabljena, vendar se je, očitno, začela “prebujati”, prinaša pa tudi politično privlačno novost. Njen program navaja zgolj spoštovanje in uresničevanje slovenske ustave. V Sloveniji je od osamosvojitve dalje bilo ustanovljenih že veliko političnih strank, ki pa so zaradi različnih razlogov, predvsem, ker jim ni uspelo pridobiti članov oziroma podpore, izginile s političnega in javnega prizorišča. Z omenjenim gibanjem Povežimo Slovenijo pa se je zgodilo drugače. Odzvalo se je veliko število strank, gibanj, organizacij in posameznikov, ki so se pripravljeni vključiti v novo družbeno in politično tvorbo. To so, denimo, Slovenska ljudska stranka, Bojan Šrot, župan mestne občine Celje, Franc Kangler s svojo stranko v Mariboru, sicer pa državni sekretar v sedanji

vladi, dr. Ernest Petrič, vpliven politik in ustavni pravnik, zdaj svetovalec predsednika države, dr. Aleksandra Pivec, nekdanja predsednica stranke Desus in kmetijska ministrica, posamezniki iz vladne Stranke modernega centra, pa tudi pevec zabavne in narodno-zabavne glasbe Oto Pestner. Nada Pavšer iz stranke Zeleni Slovenije je spričo tolikšnega zanimanja za sodelovanje navdušeno dejala, da bi gibanje Povežimo Slovenijo, če bi bile zdaj parlamentarne volitve, prejelo kar 20 odstotkov glasov. (Najbrž je to prenagljeno prepričanje, op. a.) Zagotovo gre za uspeh zbiranja somišljenikov in podpornikov nove politične in družbene organizacije – tudi zato, ker se v Sloveniji, sodeč po neki javnomnenjski raziskavi, samo okoli sto tisoč ljudi od skupnega števila državljanov zanima za politiko. Morda tudi zaradi tega, ker se razprave nekaterih poslancev v državnem zboru (v zadnjem času je to zlasti Miha Kordiš, poslanec stranke Levica, op. a.), spreminjajo, kot je bilo rečeno, v zverinjak. Med novimi pomembnimi dogodki, ki zanimajo dobršen del javnosti in tudi politike, je Letno poročilo o stanju Cerkve na Slovenskem 2020. Izdala ga je Slovenska škofovska konferenca, v njem

pa so objavljeni podatki do konca leta 2019, od katerih pa so mnogi veljavni še zdaj. Sicer pa je ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore v spremni besedi k Letnemu poročilu Cerkve na Slovenskem zapisal, “da je naša lokalna Cerkev neizmerno bolj prostrana od tega, kar govorijo številke.” Tajnik Slovenske škofovske konference dr. Tadej Strehovec pa je zapisal, “da se v poročilu, žal, srečujemo tudi z negativnimi ugotovitvami. Zaradi vandalizma je na sakralnih objektih v letu 2020 nastalo za več kot sto tisoč evrov škode. Nadalje, če smo v letih med 2007 in 2010 beležili povečanje števila rojstev in krstov, od leta 2010 opažamo upad števila rojstev, prav tako pa je tudi manj krstov. Enako gibanje je opaziti tudi pri razmerju med civilnimi in cerkvenimi porokami. Manjša se število duhovnikov, redovnikov in redovnic. V Sloveniji je od skupnega števila nad 2 milijona prebivalcev približno milijon in 510 tisoč katoličanov, kar pomeni, da jih je nad 72 odstotkov. V Sloveniji je 2.901 cerkva in kapel. V Katoliški cerkvi v Sloveniji je leta 2019 delovalo 14 nadškofov in škofov, 1.014 duhovnikov, 37 stalnih diakonov, 443 redovnic, 647 katehetinj in

katehetov, 9.809 ključarjev oz. članov župnijskih pastoralnih svetov ter 11.500 prostovoljk in prostovoljcev dobrodelne organizacije s katoliškim navdihom Karitas.” Dodajamo, da so se podatki in primerjave, navedeni v poročilu Cerkve na Slovenskem 2020, pozneje delno spremenili, vendar ne bistveno, tako da veljajo tudi

zdaj. Nastal je tudi nov pogrom tako imenovane Koalicije ustavnega loka zoper Janeza Ciglerja Kralja, ministra za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Zahtevali so posebno sejo državnega zbora, na kateri bi ministra odgovornost, češ da je ravnal koruptivno zaradi finančnih sredstev, ki jih je na razpisu dobil Zavod Iskreni. Pred leti je bil Janez Cigler Kralj soustanovitelj le-tega. Na to

politično in medijsko gonjo je veliko odzivov, tudi Komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci. “Nobenega dvoma ni, da je razlog za to gonjo idejna usmeritev Zavoda Iskreni, ki zagovarja krščanske vrednote družinskega življenja,” je v izjavi Komisije Pravičnost in mir zapisal njen dolgoletni predsednik, upokojeni nadškof dr. Anton Stres. Kot je zapisal, so leve stranke s svojimi dejanji zavzele diskriminacijsko stališče do nevladne organizacije, ker zastopa družinske vrednote, ki niso po volji izključujoči levičarski ideologiji, odklonilni in sovražni do tradicionalnega in pretežno krščanskega pojmovanja družine. “S tem omenjene stranke tudi izražajo svoje nestrpno stališče do krščanskih vrednot in celo od državnih organov zahtevajo diskriminacijo, kar je v nasprotju z ideološko nevtralnostjo sodobne demokratične, svobodoljubne in nazorsko pluralne države. Je skrajni čas, da se zavrne zapostavljanje vseh, ki si v slovenski družbi prizadevamo za krščanske in družinske vrednote,” je zapisal nadškof dr. Anton Stres. “Prav tako pozivamo ministra Janeza Ciglerja Kralja, naj ne popusti pod pritiski,” je še

zapisano v prej omenjeni izjavi. Predsednik civilno–družbene organizacije Zbor za republiko France Cukjati pa je v javni izjavi zapisal, “da v Zboru za republiko odločno podpiramo delovanje Zavoda Iskreni, kakor tudi ministra Janeza Ciglerja Kralja.” In slednjič še ugotovitev in zatrdjevanje zgodovinarja dr. Staneta Grande. V svojem novem delu z naslovom Glasba in narodna zavest navaja, da je slovenska glasba v času jugoslovanskega socializma odigrala ključno vlogo, da smo se Slovenci pozneje osamosvojili. V ljudeh je vzbujala narodno zavest in kritično miselnost ter preprečevala jugoslovenizacijo slovenskega naroda. Naša narodno–zabavna glasba je postala vse bolj identifikacijski simbol Slovencev. Postala je naše vezivo s Srednjo Evropo in nas ločila od toliko opevanega bratstva in enotnosti. Bodimo pošteni in priznajmo, da Slovenci nismo po ničemer toliko prepoznavni v Evropi kot po Ansamblu bratov Avsenik. Oni kot vodilni ali bolje vzorčni so ohranili svojo nacionalno samobitnost ter leta 1990 ob osamosvajanju nedvoumno pokazali svojo demokratično opredelitev za samostojno Slovenijo.

Marijan Drobež

Bil je nadvse priljubljen duhovnik K Bogu je odšel prečastiti gospod Jožko Berce

“Na ves glas Te hvalim, Gospod, ves dan Ti pojem slavo. (Ps71,8) Jožko Berce biseromašnik”, tako piše na podobici, ki sem jo dobil kot vabilo na slavlje v Dornberku dne 21. 7. 2019, na god sv. Danijela. Na ta dan je preč. g. Jožko Berce obhajal biserno mašo in vodil slovesno somaševanje z bratom g. Bogdanom Bercetom, ki je obhajal zlato mašo. Letos ob Božiču sem mu nekajkrat telefoniral, a nobeden se ni oglasil. Ponovil sem ob novem letu, vse tiho. Dne 6. januarja 2021 je prenehalo biti njegovo srce in je odšel v večnost. Na njegov devetinosemdeseti rojstni dan so ga položili k večnemu počitku na domačem pokopališču v Dornberku. Njegovo delo na vseh službenih mestih je bilo posebno zavzeto. Pri ljudeh in seveda med verniki je bil nadvse priljubljen. Pred novo mašo je odslužil vojaški rok in bil med tem še nekaj let v strogem vojaškem zaporu nekje v Makedoniji. Po novi maši, ki jo je daroval v Dornberku junija 1959, je deloval najprej kot prefekt

v semenišču v Vipavi, tri mesece je upravljal Štjak in Vrabče, nato je služboval štiri leta kot kaplan v Idriji, potem pa kot župnik na Vojskem, nekaj let v Otaležu in končno je prišel v Vrhpolje in od tod upravljal tudi Ustje. Povsod, kjer je služboval, je

popravljal, obnavljal, gradil in pustil za sabo vidne rezultate. Eden med zadnjimi njegovimi podvigi je velika preureditev cerkve in prezbiterija, kjer so postavili veličasten mozaik Marka Rupnika. Bil je talentiran glasbenik in pevec, njegov glas je bil izstopajoč in prijeten. Ob sv. daritvi na Otlici in ob neki slovesnosti

v Vrhpolju se mi je s svojim mogočnim glasom vtisnil v srce. V tem spominskem opisu nisem zmožen opisati vseh njegovih vrlin, vseh njegovih del, ki jih je izvršil in dokončal povsod, kjer je služboval, in napravil veliko dobrega za ljudstvo. Med drugim se je posebno srčno zavzemal za vzgojo mladine. Dokler je bila živa njegova teta, sestra Rafaela, ki je bila v Zavodu Sv. Družine, je prihajal v Gorico k njej na obisk. Nekajkrat v letu pa je prišel tudi v Raštel. Vedno sem ga bil vesel, ker sva se na dolgo razgovarjala o preteklih in aktualnih problemih. Bil je dober, veselega značaja, odločen bojevnik za vero, zaveden Slovenec, zvest buditelj upanja, blizu ljudem in pripravljen pomagati vsakemu človeku, pokončen mož, takega se bom in se bomo vedno spominjali. Naj mu bo Vsemogočni dober plačnik in naj mirno počiva v domači zemlji. Dragocena je pred obličjem Gospodovim smrt njegovih svetih. (Ps.115,6)

AJK

Obvestilo

Ob praznovanju 40-letnice delovanja Kulturnega doma v Novi Gorici in 40. koncertne sezone Glasbenega abonmaja bo **v četrtek, 4. februarja 2021, ob 11. uri** ta novogoriška ustanova imela na svojem profilu družbenega omrežja Facebook in spletnem kanalu Yuotube spletno predstavitev, s prenosom v živo, bogatega poljudnostrokovnega zbornika z naslovom *Blesčeeče, brezhibno, odlično ... Glasbena kritika v prostoru in času*. Publikacija obeležuje štiridesetletno nepretrgano zgodbo kulturno-umetniškega in vzgojnega glasbenega

poslanstva s posebnim fokusom na izginjajoči glasbeni kritiki. Poleg direktorice in umetniške vodje glasbenih programov gospe Pavle Jarc bosta vsebino predstavili Tatjana Gregorič, muzikologinja, novinarka in glavna urednica zbornika, ter Metka Sulič, muzikologinja, publicistka in avtorica nekaterih prispevkov v zborniku. Predstavitev publikacije bosta z glasbo obogatila pianistka Meta Fajdiga in Boštjan Simon, saksofonist in umetniški vodja mednarodnega srečanja saksofonistov SAXGO.

Slovenci na dom najraje naročajo burgerje in pice

Veliko Slovencev se je lani prvič srečalo z dostavo hrane na dom, storitev pa postaja vse bolj priljubljena. Samo prek aplikacije Wolt so uporabniki naročili več kot 10.000 različnih jedi, so zapisali pri omenjenem ponudniku in dodali, da so se potrošniki največkrat odločali za burgerje in

pice. Na začetku tedna so Slovenci po Woltovih podatkih najraje naročali azijske jedi, med katerimi je najbolj priljubljena jed pad thai (12,2 odstotka). Pogosto so naročili tudi kitajsko hrano (3,3 odstotka) in suši (2,8 odstotka). Med slovenskimi uporabniki vse bolj priljubljene postajajo tudi veganske jedi (3,3 odstotka), po

katerih radi posegajo med delovniki. Septembra lani so kar šest dni zapored najraje naročali dnevne veganske/zelenjavne sklede, so zapisali v sporočilu za javnost. Še vedno sicer večina uporabnikov najraje naroča burgerje (45,1 odstotka) in pice (13 odstotkov). Naročanje teh jedi še posebej poraste konec delovnega tedna in med vikendom, so opazili v ponudniku storitev. Ob koncih tedna poraste tudi povpraševanje po čevapčičih (2,1 odstotka), po pomfriju (10,9 odstotka), falafli (5,9 odstotka) in sladicah. Pri teh izstopajo palačinke in tortice na kos. Zanimanje za zelenjavne sklede, suši in veganske jedi ob koncih tedna pade. Kot so še zapisali v Woltu, so Slovenci med karanteno najpogostejše naročali azijsko hrano, burgerje, pice ter pekavske izdelke, medtem ko so med velikonočnimi in božičnimi prazniki naročali veliko več slaščic. V tem času se je povečalo tudi povpraševanje po slavnostnih menijih in ponudnikih vrhunske kuhinje. Skladno s tradicionalnimi novoletnimi zaobljubami pa so na začetku leta vedno v ospredju zdrave in lahke jedi, kot so zelenjavne sklede, solate, juhe in smutiji.

POGOVOR Rada Vižintin, dijakinja humanističnega liceja S. Gregorčič

Bogata izkušnja kljub izrednim razmeram

Rada Vižintin je dijakinja 4. razreda humanističnega liceja Simon Gregorčič iz Gorice, ki se je tudi v tako izrednih razmerah odločila za študijsko izmenjavo. Pet mesecev je preživela na Irskem, v mestecu Donabate, rahlo severno od Dublina. Z njo sem se pogovorila o življenjski izkušnji in šolanju na Donabate Community College.

Zakaj si se odločila za izmenjavo?

Starejša sestrlična se je prav tako v 4. razredu odločila za izmenjavo in preživela celo leto v Ameriki. Takrat sem si zaželela, da bi tudi sama doživela tako izkušnjo. Slišala sem tudi, da so vsi dijaki, ki so se za to odločili, bili zelo zadovoljni, kar me je še dodatno prepričalo.

Lokacijo si izbrala sama?

Recimo, da ja. Na začetku sem si želela izmenjavo preživeti v Angliji, a žal zaradi takratnih neugodnih razmer z virusom v Veliki Britaniji so vse izmenjave prestavili na drugo štirimesečje. Ker sem si zaželela odgovoriti že avgusta, sem se potem odločila za Irsko, ki je bila v bistvu moja druga izbira.

Katere so razlike med italijanskim in irskim šolskim sistemom? Kateri je tebi bližji?

Razlik je precej; na Irskem npr. nimajo preverjanj znanja, kot jih poznamo mi, ampak imajo dijaki zadnjih dveh razredov samo izpite ob koncu trimesečja, podobno kot na univerzi. Velika razlika je tudi v organizaciji samega predmetnika, saj si dijaki sami izberejo štiri ali pet predmetov, poleg angleščine in matematike, ki sta obvezna predmeta za vse. Jaz sem si izbrala še biologijo, zemljepis, zgodovino in glasbo. Poleg tega se na

Irskem dijaki premikajo iz razreda v razred in vsi nosijo uniforme, vsakemu profesorju oz. predmetu pa je dodeljena določena učilnica. Osebnostno mi bolj ustreza irski šolski sistem, ker si predstavljam, da te bolj

pripravi na univerzitetni študij. Poleg tega je šolanje manj stresno, ker nimaš stalnih preverjanj znanja in si učenje lahko sam organiziraš. Ravno zaradi tega zahteva šolanje določeno zrelost dijakov, ker je vsekakor bistvenega pomena, da se učiš in ponavljaš obravnavano snov sproti.

Na Irskem je pouk potekal na daljavo ali v živo?

Vse do decembra je pouk potekal v živo, po božičnih počitnicah pa so tudi tam uvedli pouk na daljavo, ker se je število okužb povišalo. V zadnjih dveh tednih izmenjave sem sledila pouku po spletu, nato sem se odločila, da se predčasno vrnem domov, tako da sem novo štirimesečje začela spet na humanističnem liceju v Gorici.

Te je bilo mogoče kaj strah preživeti pet mesecev proč od doma v tako izrednem času?

Virus me ni posebno strašil,

ker do pred kratkim je bila situacija na Irskem precej boljša kot tukaj pri nas. Priznam pa, da me je dan pred odhodom zagrabil rahel strah, ki ni bil vezan na izredne razmere, ampak na sam odhod in na nov začetek v tuji državi.

Mišliš, da bi bila tvoja izkušnja še bogatejša v normalnih razmerah?

Absolutno ja, ne s študijskega vidika, ampak bolj z vidika življenjske izkušnje kot take. V normalnih pogojih bi lahko veliko več potovala in se pogostejše družila s sošolci in prijatelji. Vem tudi, da je v prejšnjih letih bilo veliko več dijakov iz tujine, letos pa nas je na šoli bilo samo sedem.

Ti je kljub ukrepom uspelo odkriti kak (bolj ali manj) skrit biserček Irske?

Ja, pogostokrat sem zahajala v Dublin, obiskala sem Galway, Belfast in Cork ter manjša mesteca v okolišju, tako da sem kljub razmeram spoznala vsaj delček Irske, čeprav sem si želela videti še kaj več.

Kaj te je še najbolj presenetilo, ko si prišla na Irsko?

Pričakovala sem tipično severno državo, a me je kljub pričakovanju presenetila brezhibna organiziranost

celotnega življenja na Irskem. Glede Ircev pa sem pred odhodom slišala, da so precej družabni, bolj družabni v primerjavi s prebivalci drugih severnih držav, opazila pa sem, da so kljub temu precej zaprtega značaja in ne izkazujejo čustev in občutkov na tak način, kot jih mi tu pri nas.

Si med izmenjavo imela kakšne težave?

Prvi teden sem imela nekaj težav s prevozi, ker doma redkokdaj uporabljam avtobus ali vlak, tam pa sem se vsako jutro sama odpravljala v Dublin na različna uvodna srečanja. Vedno sem bila v strahu, da stopim na napačen vlak ali da izstopim na napačni postaji. Po prvih dnevih pa sem se privadila na življenje v velemestu.

Se veseliš vrnitve v domače kraje ali bi raje ostala na Irskem?

Ko sem se odločila za izmenjavo, sem prosila za polletno štipendijo, ker sem si predstavljala, da bi težje preživela celo leto daleč od doma. Zdaj vem, da bi lahko brez večjih težav ostala do konca šolskega leta, čeprav sem seveda pogrešala družino, prijatelje in domače kraje. Če bi se ponovno odločala za to izkušnjo, bi verjetno izbrala celoletno izmenjavo, a bi se med božičnimi počitnicami vrnila domov, vsaj za kratek čas.

Bi izkušnjo priporočala mlajšim sošolcem? Misliš, da je izmenjava primerna za vse dijake?

Izkušnjo bi nedvomno priporočala vsem, ker sem prepričana, da bi lahko vsakogar močno obogatila, predvsem z vidika samostojnosti in odgovornosti. Verjamem pa, da nismo vsi enaki in da bi se kdo mogoče odpravil z večjim strahom, kot sem ga sicer doživljala jaz.

Giulia Černic

Pogled na individualne športne panoge

Namizni tenis iz naših logov

Individualne športne panoge je v času, ko živimo po sili razmer na predpisani razdalji, seveda bistveno lažje varno razvijati. Med s tega vidika neproblematične športe sodi nedvomno namizni tenis. Tekmovalke in tekmovalci iz državnih lig so z izjemo trdega lockdowna v marcu in aprilu stalno trenirali, v prejšnjih tednih pa so se ta ekipna državna tekmovanja začela po ustaljenem sistemu zgoščenih krogov, ko se na enem prizorišču zbere več ekip, da odigra vsak vsaj dve tekmi. Paradni konj Športnega krožka Kras je ženska postava, ki meri moči v A2 ligi. Sezono je začela z zmago in porazom na gostovanju v Pisi. Zgoniška dekleta so v krstnem nastopu

Irene Favaretto

premaga Asolo s 4 proti 0, nato pa so se morale sprijazniti s porazom s 4 proti 2 po hudem boju proti sardinski ekipi Quattro Mori iz Cagliarija. Kras slovaškega trenerja Dušana Michalke, ki je bil vse leto 2020 v občinski telovadnici na voljo za treninge z društvenimi igralkami in igralci, nastopa letos v nekoliko spremenjeni postavi. Za prvenstvo 2021 ne računajo na dolgoletni steber Katjo Milič, zato pa so na svojem mestu Eva Carli in sestrji Martina in Vanja Milič. Novo ime pa je perspektivna 18-letna Irene Favaretto iz Veneta, ki zdaj živi v Trstu in so jo v Zgoniku rade volje sprejeli. Edini krog, ko bodo štiri ekipe skupine C v zgoniškem športno-kulturnem središču, bo 14. marca. Še prej, v nedeljo, 14. februarja, bodo krasovke zaposlene v Asoli pri Mantovi, kjer bodo merile moči s Piso in pa s klubom Alfieri di Romagna iz Forlija. Kam lahko ciljajo izkušena zgoniška dekleta, je težko reči, nedvomno se želijo čim prej rešiti, po drugi strani pa so se v zadnjih sezonah vedno spogledovale s play-offom, dosegle so celo tudi napredovanje – povratek v A1.

Zgoniški klub ima tudi žensko postavbo v B ligi, kjer se kalijo mlajše "pingogašice", opora zanje pa je tako za zeleno mizo kot na trenerski klopi legenda Sonja Milič. Fantje pa letos, z rosno mlado zasedbo najstnikov, tekmujejo v zahtevni B2 ligi, v kateri so svojo pot začeli z lepo domačo zmago proti Clesu, ki je nedvomno vlila poguma in samozavesti celotnemu taboru. Uvodna trditev je bila, da je namizni tenis seveda individualni šport, do zdaj pa smo govorili le o ekipnih ligah. Eva Carli in Irene Favaretto sta konec prejšnjega tedna nastopili kot posameznici tudi na absolutnem državnem prvenstvu v Terniju, kjer je prvakinja tretje leto zapored postala Giorgia Piccolin, članica športnega krožka italijanske vojske. V finalu je premagala Chiaro Colantoni (Norbello). Favarettova se je prebila do osmine finala, torej v Top 16, kar je zanjo zelo dober rezultat, Carlijeva pa je obstala v predtekmovalni skupini.

HC

Naturopatski nasveti (324)

Erika Brajnik

Sweet Chestnut (pravi kostanj)

Sweet Chestnut je cvetna esenca obupanosti, ko si mislimo, da nam ne bo nič več pomagalo, da se nima smisla še boriti, da je že tako vse izgubljeno. Pomaga nam, ko se degenerativno obolenje ponovi, ko se pandemija razplamti in nam grozi na fizični, socialni, ekonomski in emocionalni ravni, ko ko smo dolgo časa v destruktivni zvezi z osebo, ki nam dobesedno pije energijo, ob izgorelosti, depresiji, pogrebu, predvsem ko je smrt nenadna in nanjo nismo pripravljeni. Ta cvetna esenca nam bo pomagala, da bomo ponovno sposobni videti, začutiti upanje, dala nam bo moč, da se vrnemo v igro in rečemo: "Jaz grem naprej, še se da, še je čas!" Koristna je tudi, ko nam potres uniči hišo in ne vemo, kam bi šli, kaj bo z nami, ko ostanemo na ulici brez vsega, ko nas doleti sprememba. Ta esenca daje upanje tudi ženski, ki se je skregala z možem in odšla od hiše in ne ve, kako bo živela odslej. Ta esenca resnično pomaga, ko ne

vemo, kaj bi, ko smo popolnoma obupani in čisto na tleh. Deset kapljic pod jezik zvečer pred spanjem nas bo pomirilo in pomagalo razmišljati in uvideti pot, ki nam je namenjena. Iz vsake slabe izkušnje se moramo kaj naučiti, da zrastemo in napredujemo. Jaz jo uporabljam kot sestavino mešanice, da gremo npr. bolj pogumno, z manj groze in obupa v srcu na pogreb: Gorse, Sweet Chestnut, Holly, Willow. Vsi jočemo na pogrebih, vendar nekateri ob tem čutijo grozo, obup, praznino, nemoč, te emocije pa ogrožajo dušo in motijo obstoj človeka, saj lahko ta izgubi voljo do življenja, zato je ta cvetna esenca ključna!

Sweet Chestnut pomaga pri masaži išiasnega živca na zadnjici, zato pred ventuza terapijo kapnemo na akupresurno točko BL 54 pet kapljic cvetne esence in bolečina bo takoj popustila. Bolj bo bolela točka na desni zadnjici, ker je desna stran stran jeter, vendar je dobro zmasirati obe točki, da energija steče.

www.saeka.si

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,

tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Sede legale: Via Saint Jean 64 Fontafredda - PN, Sede operativa: Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, Cod fisc e P. Iva IT01882960931

0499960021 - faks 049 9960022; e-mail: info@centrostampaveneto.com, spletna stran: www.centrostampaveneto.com

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Celotno besedilo je na razpolago na spletni strani www.noviglas.eu v poglavju "Varstvo podatkov". Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh. Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC Izdajanje našega tednika Novega glasa podpirata tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku

70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks.

To številko smo poslali v tisk v torek, 2. februarja 2021, ob 13. uri

NOVI
GLAS

USPI FISC

S 1. STRANI Pandemija, gospodarstvo in demokracija

Je res splet rešitev za vse?

Največji upad prihodkov beležijo v restavracijah, pri potovalnih storitvah, pri prodaji luksuznih dobrin, zato se bodo morali tudi ti in mnogi drugi sektorji, ki so bili do zdaj oddaljeni od novih poslovnih modelov, nujno vključiti v digitalno revolucijo. Gastronomski sektor se spreminja s spletnimi naročili in z dostavo hrane na dom, delež elektronskega poslovanja pa se je najbolj povečal v panogah, kot so trgovine z živili, gospodinjskimi izdelki in zdravili. Statistika kaže, da je bil Amazon daleč najbolj obiskana platforma za elektronsko poslovanje zaradi obsega svoje ponudbe, medtem ko je drugo mesto zasedel eBay, zanimivo pa je, da spletno trgovanje postaja tudi vedno bolj “lokalno” in veliko manjših trgovcev svoje moči usmerja v to. Trend nakupovanja preko spleta bo predvidoma

trajal še nekaj časa, saj si mnogi posamezniki še ne želijo nakupovati v fizičnih trgovinah, ravnati z denarjem in kreditnimi karticami, zato bodo trgovci

osebja ne bodo odpustili, ampak premestili v druge vloge in dejavnosti, vezane na spletno nakupovanje – načrtujejo, da bodo prostore večjih trgovin

brez dela ostalo približno 12.000 oseb. Njeno blagovno znamko, intelektualno lastnino in sezname strank je za 55 milijonov funtov (62 milijonov evrov) kupil

še konkurenčni, samo če bodo svoje poslovanje digitalizirali. Veliko trgovskih velikanov se je za ojačenje spletne ponudbe že odločilo. Lani je španski modni velikan Zara zaprl 1.200 trgovin v Evropi. Upravitelji so zagotovili, da

izkoristili kot distribucijska središča za spletno prodajo. Tudi britanska veriga veleblagovnic Debenhams, ki je bila ustanovljena leta 1813 in je aprila lani zaprosila za zaščito pred upniki, bo zaprla vse svoje fizične trgovine. V tem primeru bo

spletni trgovec z modo Boohoo. Vse več prodajalcev se v zadnjih mesecih odloča in veliko finančnih sredstev vlaga v posodobitev spletnih trgovin in dostavnih storitev. Zaradi dobrega elektronskega poslovanja

in ustreznega razvoja na področju logistike in dostave lahko celo majhna krajevna podjetja bolje zadovoljujejo povpraševanje strank in svoje izdelke prodajajo dlje od svojih običajnih naravnih meja. Iskreno povedano pa imajo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev številna manjša podjetja velike težave pri prilagajanju in izvajanju novega načina poslovanja. Žal za uspešno spletno poslovanje ni dovolj, da ustvarimo spletno stran in upamo, da bo šlo vse dobro. Potrebno je poiskati dobre nasvete pri strokovnjakih, pri podjetjih, ki se ukvarjajo s spletnim trženjem in vedo, kako določeno spletno trgovino uvrstiti na prvo stran Googlea. Nove težave, s katerimi se soočajo, nastajajo tudi na ravni dobavnih verig, managementa, pomoči strankam in drugih oddelkov. Zahteva po nujnih spremembah se spopada

z družbeno-ekonomskim kontekstom, ki se še ne zna soočiti z novimi trendi. Gospodarska kriza, ki jo je povzročila pandemija, in prevlada spletnih prodaj ustvarjata konkurenčne težave na maloprodajnem tržišču, majhne trgovine so obsojene na smrt. Gotovo ni splet kriv za propad gospodarstva, posamezne države pa bi morale določiti primerna pravila in resno finančno pomoč trgovcem ter dati majhnim podjetjem možnost, da se v kratkem času primerno opremijo in postanejo konkurenčna. Digitalizacija mora biti pomembna in čim prej uspešno izvedena, da splet ne bo izključno v pristojnosti mogočnih spletnih velikanov, ki odločajo, kje in kaj moramo kupovati, o čem lahko govorimo, ki določajo naše ideje, naše potrebe in navsezadnje pravila sodobne demokracije.

Katja Ferletič

Ob 25-letnici našega tednika

Neznatni kamenčki v mozaiku spomina

Srebrni jubilej nekega časopisa zajema kar lepo časovno obdobje. Koliko življenjskih trenutkov, osebnih in poklicnih, lepih in svetlih, pa tudi temnejših in bridkih je skritih v njem. V takem časovnem razponu se lahko marsikaj zgodi, tudi v zgodbi takega časnika, kot je naš Novi glas, ki je nastal, kot je znano, iz združitve dveh svetovnonazorsko sorodnih glasil, Katoliškega glasa in Novega lista. V spominu se še zarisuje svečano vzdušje, ki je velo v goriški dvorani pokrajinskega sveta, ko je bila januarja 1996 javna predstavitev novonastalega tednika, ki sicer trdno korenini v vseh vrednotah, ki sta jih zmeraj zagovarjala oba omenjena časnika. Tisti dan je bilo prisotnih kar nekaj ljudi, ki so v naslednjih letih s svojimi tehtnimi članki, komentarji in razmišljanji bogatili strani Novega glasa. Žal je veliko takih poznanih osebnosti iz naših krogov šlo že v večnost. Tako se je poslovil odgovorni urednik dr. Drago Legiša (1925–2014), ki je kot izkušeno časnikarsko pero napisal marsikaj poglobljenega in dajal smernice mlajšim kolegom, ki so komaj vstopali v ta očarljivi, a zahtevni svet. Tri leta pred njim nas je zapustil Andrej Bratuž (1936–2011), ki je bil kar nekaj let glavni urednik in je s svojimi zapisi zmeraj s kančkom filozofskega nadiha (po poklicu je bil namreč profesor zgodovine in

filozofije) segal v svet glasbe in v problematike slovenske ter drugih manjšin v Evropi, ki se bolj ali manj uspešno še zmeraj borijo za svoje pravice. Vsak od njiju je veliko prispeval k prepoznavnosti našega tednika, ki je zmeraj želel imeti deželne razsežnosti in se je vselej oziral tudi na matično domovino, ki se je ob združitvi obeh časopisov že otrsela socialističnega jarma. Ko pa ga je še s težavo nosila, so se različni pisci, zlasti še dr. Kazimir Humar (1915–2001), odločno in neomajno obregali obenj in razkrinkavali njegovo temno stran. Ko pomislimo na prva leta združitve, se nam zmeraj prikaže podoba vogalne hiše na Placuti št. 18, v kateri je takrat imel svoj sedež Novi glas, še prej pa Katoliški glas. V spodnjih prostorih so tedaj še ropotali stroji tiskarne Budin, ki je tiskala naš tednik, katerega je bil nekaj let urednik tudi msgr. Franc Močnik (1907–2000), ki je prevzel uredništvo l. 1955, po smrti g. Stanka Staniča, ki je bil prvi urednik Katoliškega glasa. Ko sem sama sramežljivo občasno začela kot študentka sodelovati s časopisom, je članke sprejemal in jih lektoriral g. Jože Jurak (1920–1989). Takrat je še vse dišalo po svincu, saj so bili v tiskarni še stavci, ki so nizali črko za črko in tako oblikovali članke in ves časopis. Časnikarji in sodelavci pa so prispevke pisali še na pisalni stroj. To sem počela tudi jaz. Najprej sem z okornimi prsti udarjala na

tipke starega pisalnega stroja, ki ga je imel moj oče, nato mi je malo sodobnejšega posodila moja sestra Verena. Spominjam se, da sem malce v strahu, kot je v mojem značaju, še pozneje, stopala po strmih kamnitih stopnicah poslopja na Placuti in svoj članek, navadno o kakšni predstavi, izročila kar naši

Tiziani, ki je prevzela mesto gdč. Zore Piščanc (1912–1989), ko se je le–ta upokojila. Nisem si namreč upala vstopiti v uredništvo časopisa, ki je v mojih očeh bilo nekakšno svetišče nastajajočega lista. Vse skupaj mi je vzbujalo veliko spoštovanje. Ko sem dobila prvi honorar, nisem mogla verjeti, da za svoje zapise prejemam plačilo, saj smo v Katoliški glas pisali vsi le za božji lon. Mladi pa smo bili zadovoljni le s tem, da so nam sploh objavili članek.

To so bili drugačni časi, ki se ne vrnejo več, kot se ne povrnejo vsi tisti dragoceni prijatelji časopisa, ki so prerano odšli v večnost. Med te spada dragi Marko Vuk (1947–2004), živa enciklopedija. Na vse, po čemerkoli ga je sogovornik povprašal, je znal odgovoriti. Pri tem pa so mu zgodovinski,

Sama sem zelo hvaležna tudi prof. Emilu Devetaku. Prav on je veliko let prebiral članke, namenjene tedniku, in v njih ob svojih dolgoletnih izkušnjah kot profesor slovenščine – poleg zgodovine in zemljepisa – popravljaj jezikovne napake in nerodno izražanje. Od tega njegovega natančnega preverjanja

na službeno mesto drugam. Kar nekaj jih je pristalo na slovenskem programu deželnega sedeža državne radiotelevizije Rai v Trstu. Nekateri so napravili preskok na naš edini slovenski dnevnik. Žal se zdi, da nekateri izmed njih najraje prikrivajo, kje so se izučili poklica, kot da bi jih bilo malce sram ali bi jim bilo nerodno, da so začeli pri časopisu, ki mu je od vselej krščanstvo ena izmed vodilnih vrednot. Vse, kar diši po virhu, bi dejali nekoč, se zdi, da je “nazadnjaško” in potrebno prevetritve. Tako pač je, bi rekel naš dragi odgovorni urednik Jurij Paljk, ki ima za seboj res veliko časnikarske kilometrine in kateremu zmeraj zavidam njegovo sproščenost v tekoči govorjeni in pisani besedi. Tudi njemu so zelo pri srcu mladi, saj bodo ti popeljali časopis v prihodnost in nadaljevali delo predhodnikov na nov, svež način, a upati je, upoštevajoč vrednote, ki nikdar ne zastarajo. Zato kljub nelahkim časom, ki niso prav nič naklonjeni tiskani besedi, želim, da bi se glas našega Novega glasa še čvrsto in iskreno oglašal in da bi se zvestim bralcem pridružil še kaj novih mlajših in da bi mlajše sile vzele pero v roke in napisale kaj takega, kar bi pritegnilo še druge mlade. Čim več peres izoblikuje časopis, tem bolj pestra je njegova vsebina in zato tudi privlačnejša.

Iva Koršič

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

#PREŠERNOVDAN

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

